Alecu
Ivan Ghilia

Nopțile Negostinei

Editura Eminescu

ALECU IVAN GHILIA

Nopţile Negostinei

EDITURA EMINESCU
1976

Cuprins

Capitolul 1 4
Capitolul 2 12
Capitolul 3 18
Capitolul 4 30
Capitolul 5 36
Capitolul 6 62
Capitolul 7 66
Capitolul 8 77
Capitolul 9 87
Capitolul 10 91
Capitolul 11 97
Capitolul 12 105
Capitolul 13 113
Capitolul 14 122
Capitolul 15 128
Capitolul 16 134
Capitolul 17 139
EPILOG 144

Capitolul 1

DORMI PÂNĂ SE STÂRNI VÂNTU-N grădină.

Dormi, sau numai aşteptă să bată stelele cerului în geam şi să adoarmă bătrâna, pe urmă-i pieri somnul. Se furişă din pat, deschise larg fereastra şi, cuprinzându-şi umerii cu palmele, lăsă vântul să pătrundă cu tulburarea lui străină până-n străfunduri, răscolindu-i tristeţea şi dorul de ducă.

Era a treia noapte când se repeta totul.

Lucirile stelelor înfipte-n geam îi umpleau ochii.

Încăperea sărăcăcioasă, cu mobilă puţină şi de proastă calitate, dar curată, mirosea a somn, a ziduri vechi spălate de arşiţă, a acoperiş de tablă ruginită sub care şoarecii îşi întemeiaseră colonii şi-a încă ceva, eteric şi enigmatic.

Negostina se simţi invadată de presimţirea celor ce aveau să se întâmple. Începu să se-mbrace. Răceala nopţii îi alunecă peste spate trezind-o de-a binelea. Vântul o striga, tembel, absorbind-o ca-ntr-o vrajă.

Se temea numai să nu se trezească bătrâna. Sau să nu fie chiar trează. Miji ochii atentă în întunericul bătut de lucirea metalică scăpărată prin geamul irizat sideral ca o lucarnă a cerului şi pândi, fără să mişte, măsurând prin auz, somnul acesteia. Somnul, ca şi tot ce făcea soacra pe trezie, o umplea de bănuiala unei îndelung chibzuite prefăcătorii, de parcă fiind acolo n-ar fi fost, şi, lăsând-o să creadă că nu auzea şi nu vedea nimic, ea auzea şi

vedea totul, ca o zgripţoroaică. Auzea şi vedea totul şi prin somn.

Înaintă, păşind pe vârfuri, până la celălalt pat.

Se obişnui cu întunericul lăptos-albăstrui, îndesat de umbre spăimoase prin unghere, ca nişte ochi la pândă, şi desluşi precis, despicat ca pe-o lespede, corpul nemişcat al bătrânei, cu mâinile împreunate pe piept. Camera-ntreagă părea o raclă înfundată în fumegarea geamului, prin care faţa bătrânei o ameninţa cu calmul şi inexpresivitatea ei, ca un somn adânc în care răzbesc clopote de-nmormântare, gonind-o cât mai grabnic de-acolo.

Dormea tot aşa cum şi păşea: fără să se simtă.

Era o femeie sfioasă şi puţintică, obosită de viaţă, cu privirile şterse, mucegăite, care se aprindeau numai în preajma lucrurilor, locurilor şi a amintirilor răzleţe legate de fiii ei, trei la număr, Alexandru, Toma şi Miluţă, ca şi cum restul s-ar fi pierdut permanent într-o ceaţă buimacă împrejur, fără să-i reţină, prin nimic, atenţia.

— Mamă, dormi? şopti, aplecându-se viclean, să se convingă de neprefăcătoria bătrânei, şi-şi simţi din nou pieptul strivit de tristeţea aceea grea, fără motiv, de tristeţea vântului plângând şi zbuciumându-se în geam.

Trase peste cap fusta înfoiată pe picioarele goale, neslăbind-o din ochi pe bătrână. Ajunsă la uşă, se opri într-un unghi care-o făcea cu totul nevăzută.

Rămase în picioare, nemişcată, cu obrazul încins, cu ochii înăspriţi de ezitare, aşteptare, nerăbdare, mândrie şi disperare, şi-n cele din urmă respiră adânc, hotărâtă.

Deschise uşa şi ieşi.

I se păru că-n aceeaşi clipă se trezise şi bătrâna, dar nu se opri.

Prinse să coboare scările.

Mirosurile grele, dospite-n beznă, mirosurile acelea de paragină, de ziduri coşcovite, de ud de şoareci şi de vreme rea strecurată în crăpăturile scândurilor, o făceau să bâjbâie nesigur, sprijinindu-se de pereţi cu senzaţia că

paşii ei se aud până sus, şi-ndată ce-o va părăsi norocul şi va călca greşit, rostogolindu-se zgomotos pe treptele scârţâitoare ca o seară de stafii, casa, cu pod şi mansardă cu tot, se va prăbuşi peste ea.

În curte, noaptea îi luă ochii.

„Ia te uită!” îşi spuse.

Iarba stelelor acoperea cerul, şi jos, pe pământ, vântul bătea dinspre răsărit aducând foşnete, şoapte şi zvonuri precipitate. Valurile de uscăciune alternau, într-o nesfârşită legănare, cu adierea jilavă, miraculoasă, care-mprăştia picuri răcoroşi de rouă peste frunzişurile plumburii şi peste florile sălbatece aromind suave în ierburile răscoapte de arşiţă.

Afară se vedeau ca ziua curtea mare cu pomi rari, clădirea mătăhăloasă a cârciumii Invalidului, drumul intrând în oraş pe la barieră, şi-n partea cealaltă, câmpul şi pădurea din depărtare, albăstrind dealul din faţa oraşului.

Orice se putea-ntâmpla pe-o astfel de noapte.

Simţi imboldul să privească înapoi.

Cineva se mişca, în linişte, în spatele ei.

Nu zări pe nimeni. Nicio umbră. Ţipenie. Numai vântul care mişca totul.

Ieşi pe poartă, în drum, şi-ntorcând spatele oraşului şi casei, începu să adulmece ca o vietate slobodă, scăpată din ţarc, apoi porni înainte spre foşnetele grele ale colinei ce urca sub apăsarea metalică a cerului către pădurea din deal.

Mergea liniştită, atentă, cu pas egal, mai domoală-n mişcări ca vântul care-o cuprindea înfăşurându-i genunchii, o împingea din spate şi-ncerca, în unele momente, punându-şi toată puterea, s-o oprească sau s-o dea peste cap, lăsând-o pe neaşteptate, capricios şi luându-i-o sprinţar înainte, într-o goană buimacă de flăcău îndrăgostit, care-şi râdea de moliciunea ei, şuierând printre tufe şi izbind cu fruntea trunchiurile arinilor foşnitori, cu frunzele zburătăcind mărunt, sub

razele lunii, ca nişte roiuri de fluturi albi gata să zboare spre stele.

Departe, în străvezimea nopţii, se întrezăreau puncte negre, unduiri şi zvâcnituri, înflăcărând iarba şi ceva ca un asfalt clocotitor forfotind pe întinderea şoselei, acoperind tot drumul, kilometri întregi, ca un pietriş tras de-un curent continuu.

Se opri pe deal, în marginea pădurii, să privească.

Imaginea aceasta terifiantă o urmărea de trei nopţi.

Trei nopţi la rând ieşise după sau înainte de miezul nopţii, şi văzuse acelaşi şi-acelaşi lucru. Drumul mare în care se scurgeau şi se-ntretăiau drumurile mici şănţuite de roţi, potecile şi cărările butucite de paşi, frământate-n copite, întinse şi bătute în toate părţile, ca nişte piei de tobă, respirând viaţa dealurilor din preajma oraşului, cu şesurile înşelătoare, părelnice luciri de ape, colinele lin ondulate, râpele şi umerii dealurilor împingându-se în piepturile altor dealuri până dincolo de şeaua de argint izbită de muchia cerului încărcat de strălucirile lui metalice după care, pământurile, respirând domolite, prin fâneţele, grâiele, făgaşele de ape secate, ogoarele de trifoi, floarea-soarelui şi cartofi, arzând ninse sub lună, curgeau, înecate-n lunci grase, pe malul Siretului. Totul mişuna de exodul mărunt al lighioanelor şi vietăţilor adunate în turme nesfârşite să-şi găsească sfârşitul pe drumul pierzaniei. O pornire tainică, înspăimântătoare, le mâna odată cu vântul ce creştea năvalnic şi se tânguia fierbinte, noapte de noapte, de la mijlocul nopţii până în zori, să se adune în soboruri lungi, în mase compacte, de sute şi sute de mii, ca-ntr-un cataclism al speciilor ameninţate, şi să se arunce în apele râului.

Veveriţele purtau cu ele miresmele răcoroase ale pădurilor de brazi. Veneau din cele mai îndepărtate zări, coborau din munţi, şi prin tot locul pe unde trecuseră luaseră cu ele chipurile zilelor şi-al nopţilor, încărcându-se de polenul albastru înveninat al pelinului, de parfumul pătrunzător şi iute al frunzelor de stejar, lepădând acum

din lăbuţele vlăguite, alături de mirosul viu al sângelui scurs din ghearele tocite, aromele macerate de ghindă, ferigi şi ciuperci cărnoase, adierea amară a pelinului veşted şi cea uscată şi-necăcioasă de praf şi cenuşă înăbuşită în izul bâhlit al bălţilor căptuşite cu blana zburlită a păpurişului gras, peste care micile vietăţi îşi scuturaseră flăcările cozilor în salturi iuţi şi sincopate.

Înspăimântătoare privelişte!

N-avea pe unde trece! N-avea pe unde păşi! Cât vedea cu ochii, până-n cele mai ascunse cute ale pământului, totul era acoperit de broaşte strivite, şopârle şi şerpi zvârcolindu-se în agonie.

Cârtiţele, mai rezistente, năzuiau să ajungă primele la limanul dorit. Se târau cu picioarele scurte şi boante, înfigând în ţărână evantaiul ghearelor ascuţite ca nişte colţi făcuţi să sfâşie, să zgrepţene şi să scormonească pământul, parcurgând centimetru cu centimetru valurile uscate de iarbă şi praful gros ca o cenuşă. Îţi trebuia nas bun, ca cel al câinilor de vânătoare, să adulmeci, prin duhoarea de stârvuri şi mirosul înecăcios de praf, răsuflarea umedă a văilor şi damful stătut al afundurilor dospind de săruri şi minerale, în liniştea azurie ridicată din răsuflarea bolborosită a bălţilor mustind de tăria sevelor ce emanau, în singurătatea tragică, toată absurditatea acestei monstruoase porniri de autodistrugere.

Urcase şi coborâse noapte de noapte ca să descopere locul cel mai potrivit de unde se putea urmări întreaga forfoteală. De unde se aruncau vietăţile cu sutele şi miile ca-ntr-o beatitudine, sprijinindu-se unele pe altele, stăpânite de-o putere magică, mai presus de voinţa şi puterile lor. Apele Siretului, umflate de mogâldeţele şi monstruoasele forme ce dispăreau şi-apăreau necontenit, săltând pe valurile mărunţite de briciul luminii, într-o macabră colcăială de cozi, copite, boturi ascuţite şi ochi rotunzi, imobili şi fosforescenţi, în care se aprindeau şi se stingeau spini de foc, păreau un clocot al morţii, un Styx

al tuturor vietăţilor pământului.

Un suflu greţos de descompunere şi putreziciune se înteţea noapte de noapte spre dimineaţă, şi ziua, miasmele răscoapte, dimpreună cu praful şi colbul stârnit de-atâtea picioare puse-n mişcare, îmbâcseau văzduhul până-n cer, făcând aerul de nerespirat.

Fluturii şi albinele mureau de duhoare. Numai furnicile se simţeau bine, mişunând peste tot şi lucrând de sârg, cu fanatism, în graba lor lacomă şi metodică, devorând atâta, că-n cele din urmă piereau şi ele devorate de propria lor lăcomie.

Cele mai tragice, în efortul suprem, erau veveriţele. Botişorul lor săpat în gresie roşie căuta mereu înainte cu-o speranţă deşartă, amuşinând aerul cu nările delicate, străvezii şi rotindu-şi întruna, înspăimântate, alunele ochilor invadaţi de ceţurile morţii.

Noaptea scânteietoare se-nvolbura de potopenia şoarecilor şi şobolanilor angajaţi în marşul lor silnic, învingând obstacol după obstacol, decimaţi, în goana aceea stăruitoare, misterioasă şi absurdă, din care puţini, foarte puţini, aveau să străbată cu-aceeaşi neşovăială apele râului morţii şi să ajungă dincolo.

Lumina curată, arzătoare şi rece a cerului de metal, sărea şi se rostogolea peste râu, tremurând în tufele de salcie şi-n malurile râpoase, făcând prăbuşirea veveriţelor mai dramatică. Dând ultimului lor salt o sublimitate de cascadă. În trecerea şi năruirea lor fantomatecă deasupra valurilor îngroşate de cadavre, în salturile peste coaja crăpată a malului, veveriţele umpleau aerul cu-n miros amărui şi înţepător desprins din atotputernica şi cuprinzătoarea pâlpâire şi mişcare, ordonată de osânda fără iertare şi fără istov.

Era a treia noapte când se-ntâmpla asta.

A treia noapte de când năvăleau şi puhoiau întruna, încărcând cu-o stranie teroare ochiul celor ce vegheau drumurile, câmpurile, făgaşele şi malurile Siretului. A treia noapte cuprinsă de acest elan irezistibil, de această

imigraţie pustielnică.

Întâi se iviseră şoarecii şi şobolanii, prevestitorii oricăror cataclisme. Şoarecii îngrăşaţi din carnea şi hoitul războiului, mari cât şobolanii, şi şobolanii ajunşi cât pisicile înainte de fătare, cu cozile ascuţite, boturile urâte şi capetele ca nişte căpăţâni de miel. Toată şobolănimea leneşă, împuţită şi lacomă, zămislită-n belşugul smârcos al putreziciunii măcelului, îngrăşată-n sângele vărsat, în necurăţenii şi spaime, mişunând de mirosuri pestilenţiale, târând în urmă dospeli de bălegar şi de hoituri buhăite, purulente. De fapt însăşi ivirea lor fusese vestită de alte semne premergătoare: jafuri şi furturi şi stricăciuni mişelnice printre cei care se socoteau împăraţii şi stăpânii pământului şi dobitoacelor, foame şi bolişti de toate felurile, întinse ca nişte molime prin lumea măruntă şi îngroşată a mişeilor; împreunări păcătoase, oi născând miei cu cap de câine şi câini lătrând spre cer cu ochi de soare, câte şapte sori răsăriţi în aceeaşi zi, cu răsuflări de câine turbat, vaiete prelungi, auzite prin pereţi, strigăte din morminte, dealuri văroase lărmuind şi scrâşnind pe dedesubt şi câte şi mai câte.

Apoi apărură, ca un incendiu, pâlpâind din păduri, veveriţele, şi-n cele din urmă broaştele orăcăitoare, atât de multe că părea să se fi-ntors zilele biblice ale legendarelor ploi băloase cu batracieni şi arahnide, când altă urgie pe tot pământul nu mai rămăsese decât norul de broaşte şi păianjeni păroşi, norul aşternut dintr-un capăt în altul kilometri întregi de drum, strivit de roţi şi copite, mlăştinos, purulent.

Iarba albăstrind în coame de ceaţă, înspicată în lucirea stinsă a stelelor, ca argintul frunzelor de pelin, unduitoare şi somnoroasă spre dimineaţă, aruncând valuri de verzime înalturilor sumbre, foşgăia pe dedesubt de lighioane şi vietăţi mărunte; gândaci, melci, lăcuste, caradăşti turnate-n armuri de aramă şi chiftiriţe scârboase, libărci şi salamandre croindu-şi loc prin jungla de tulpini zimţoase, înaintând trudnic prin încâlcitura de

buruiene şi rădăcini, strivind şi lăsându-se strivite de valul necontenit care venea din urmă, suspendat pentru o clipă în aer, într-un fel de buimacă măreţie, apoi prăbuşindu-se ameninţător, peste corpurile lăţite dinainte, epuizate de elanul vital, stâlcindu-le şi prefăcându-le într-o pastă densă, scorţoasă, cornoasă, în care tălpile se năclăiau ca-ntr-o smoală topită.

Negostina îşi ridică fusta, să treacă.

Picioarele, zvelte şi pline, ieşiră la iveală în toată lungimea lor albă şi fragedă, ca nişte lujere de lumină. Făcându-şi vânt să sară, păru că-i gata să zboare. Fusta i se zbătu înfiorată-n vânt, izbucnire zburătăcită de aripi. Un luceafăr îi înflori în ochi, altul îi crestă gura muşcata de vânt, ca o rană aprinsă.

Un zgomot de paşi o făcu să tresară, cu inima sărindu-i în piept, dar în toată întinderea pâcloasă şi mişcătoare pe dedesubt, nu se zărea nimic, nicio umbră omenească.

Se-ntoarse, pornind-o spre casă.

Oricât se uita, nu vedea nimic împrejur, totuşi se simţea, ca şi la venire, urmărită. Pândita de la distanţă.

Bătrâna avea calitatea sau urâciosul obicei, şi nefasta putere pentru ceilalţi, ca o iscoadă a Iadului, de-a se face nevăzută şi nesimţită, păşind atât de uşor că nu se auzea şi lăsând să se înţeleagă desluşit din toată comportarea şi expresia feţei ei că e permanent acolo unde doreşte, fără să fie descoperită.

Geamătul ei stins gâlgâia şi se-nfunda în pământ.

Ce urmărea? Ce aştepta? De când şi de ce-o pândea? Vedea şi dânsa ce vedea ea? Şi dacă vedea, de ce nu-i vorbea niciodată de asta? De ce nu-i spunea niciodată nimic, cum nu-i spuse şi n-o întrebă unde-a fost şi ce-a făcut nici acum, când se-ntoarse acasă şi-o găsi dinaintea icoanelor, în mijlocul odăii, răcorită de soarele dimineţii, îmbrăcată, pieptănată, cu ochii arzându-i mocnit pe obrazul uscat, înfăşurată în tăcerea ei enigmatică, făcându-se că nu ştie, ceea ce ştiau amândouă, istovite de permanenta stare de surescitare care le ţinea treze

una lângă alta, fără nicio relaxare, fără niciun răgaz.

Capitolul 2

DUPĂ ACESTE SEMNE ŞI DUPĂ AL-tele, între ele s-a statornicit vălmăşagul unui război mai rău şi mai înverşunat decât cel al armatelor şi generalilor. Pentru că era tăinuit şi prefăcut. Pentru că soacra-i făcea toate voile, ca unui copil. O răsfăţa, n-o punea la treabă şi nu-i vorbea urât. Ba, nu-i vorbea deloc. Zile şi nopţi întregi simţea cum stă trează lângă ea, dospind ca teascurile de borhot, dând să-i plesnească doagele, dar nu-i spunea o vorbă, şi când îi vorbea, rămânea trăsnită, auzind-o:

— Du-te, fată, îi zicea. Mai du-te şi tu. Ce stai?

— Unde să mă duc?

— Să te plimbi. Să mai vorbeşti cu cineva... Ce stai să te sălbăticeşti lângă mine?

— Unde să mă duc? De ce să mă duc? repetă ea buimăcită, neştiind ce să înţeleagă şi ce să creadă.

Ştia că asta-i aşa, de-ncercare, dar şi să se lege de poala ei nu putea. Zilele erau prea fierbinţi. Simţea cum i se stoarce sufletul şi i se usucă, desfăcându-se în zgrunţuri sfărâmicioşi, ca o ţărână aprinsă de secetă.

Debutând printr-o relativă răcoare şi acalmie în zorii de cenuşă, vântul se punea să sufle, vărsând valuri de uscăciune extenuată şi extenuantă peste lume. Sângele ei se brăguia, moleşindu-i carnea până-n oase, părându-i-se, uneori, la amiază, când văpaia topea asfaltul şi făcea să tremure ape de fum deasupra acoperişurilor, că se desprind muşchii de pe ea şi-i alunecă un gol fierbinte

prin genunchi. Să fi vrut, să fi avut unde, şi tot n-ar fi putut pleca nicăieri. Vântul întărâtat al verii, zburlit de arşiţă, neştiutor de umbră şi de tihnă, fierbea ca-ntr-un cuptor, crăpând coaja pământului şi-a sufletului ei subţire şi străveziu, care se ţinea agăţat numai de uşa nopţilor răcoroase, când se înzdrăvenea ca printr-o minune şi se putea pune din nou pe zburdat şi gonea pe câmpuri ca mânjii, dezmierdându-şi palmele de grumajii mestecenilor. Cum putea atunci să asculte şi să facă jocul bătrânei, rămânând năruită lângă ea, în odaia arsă de insomnie, când afară o chema noaptea cu miile ei de glasuri şi ispite, vrăjindu-i sângele şi luându-i minţile! Nopţile erau elementul ei. Trupul îşi recăpăta vigoarea, învia frumos, pasăre născută din cenuşa zilei, şi-n ceasurile de singurătate pe câmp sau unde o apuca toiul nopţii ori zorile palide, se simţea fericită şi veşnică.

Noaptea-i dădea totul.

— I-am văzut gura, se lăuda.

— Şi cum e?

— Frumoasă!

— Mi-am închipuit eu.

— Ochii lui, spunea, seamănă cu ochii cerbului pe care l-am văzut cu Tom când am fost la mare. Cerbul care mi-a mâncat din palmă.

— Da, da. Foarte bine.

— Ce-i foarte bine! Dumneata nu ştii nimic. Era un cerb blând. Venea de departe, dintr-o pădure, şi răscolea nisipul pe plajă. Mânca zahăr şi biscuiţi din palma oamenilor şi intra în mare să se scalde.

— Tot noaptea se-ntâmpla asta?

— Spre dimineaţă, în zori. Înainte de răsăritul soarelui.

Închidea ochii şi vedea fuga cerbului şi fuga valurilor pe linia orizontului, pescăruşii ţipând, şi-n povârnişul adâncurilor cuibarul de foc al soarelui, ca un cap de cerb, înaintând şi risipindu-se fragmentat în unde orbitoare spre coamele nălucii.

— La urma urmelor, e singura mea bucurie care-mi

alungă urâtul, şoptea deschizând larg ochii, şi simţindu-se privită avea impresia că pluteşte pe-o mare agitată şi nu-şi găseşte, şi nu-şi va putea găsi niciodată echilibrul. De ce mă priveşti aşa?

— Cum te privesc?

— Nu ştiu cum. Mereu mă priveşti aşa.

— Ţi se pare.

— Bine, cum zici mata...

— Adică ce vrei să spui?

— Nimic. Ce-ţi trece prin cap? De ce te superi?

— Ce-ţi trece dumitale, nu ce-mi trece mie. Mie nu-mi trece nimic.

— Atunci mie ce să-mi treacă?

— Voiam să te-ntreb ce-ai visat. Ai vorbit prin somn.

— Vorbesc prin somn?

— Câteodată.

— Şi ce spun?

— Nu se-nţelege.

— Eşti dată naibii!

— Cum adică!

— Aşa, bine. Nu vrei să-mi spui. Te ascunzi.

— Hai, hai, nu mă supăra. Mai bine du-te şi te plimbă.

— Iar?

— Cum iar?

— Nimic. Bine. Am să mă plimb.

Într-o noapte îşi luară şi păsările zborul.

Adăstaseră pitite în cuiburi, în frunzişul pomilor, supraveghind din gămălia neagră şi uşor brumată a ochilor forfota şi zbaterea de jos, apoi, la urmă, răspunzând la o chemare neauzită de urechea oamenilor, începură să chiăie şi să piuie zvârlind pădurii şi câmpiei mii de semnale scurte, agitate, zburătăcind de ici-colo, ca-n preajma unei furtuni, şi, adunându-se în stoluri şi soboruri geometrice, se înălţară cu foşnete grele umplând văzduhul de dangăte funebre, de clopote!

Aripile lor întunecară cerul. Lumina stelelor păli. Trupul

ei se umplu de uscăciunea pământului sfârlogit. În zadar aştepta milostivirea stropilor de ploaie.

Poate de asta, trupul ei, în noaptea aceea, toată noaptea cât se perpeli fără somn, răspândi o mireasmă dulce-acrişoară de oţet de mere, şi subţiorile îi mirosiră spre dimineaţă a suc lipicios şi amărui, că sucul ţâşnit din carnea albă a mestecenilor.

— Am să mă duc, îi spuse bătrânei, hotărâtă.

— De ce nu, sigur, o aprobă soacra bucuroasă, de parcă i-ar fi adus vestea sosirii-n oraş a lui Tom. Du-te, du-te. Eşti tânăra. Trăieşte-ţi viaţa.

— Adică unde să mă duc? se împotrivi Negostina trăsnită.

— Unde vrei. Unde ţi-ai pus în gând. Ce n-aş da şi eu să mai am anii tinereţii, cu mintea mea de-acum.

— Dar eu nu mi-am pus nimic în gând, dădu ea înapoi, speriată. Şi nu ştiu ce vrei de la mine.

— Nimic, stărui bătrâna. Faci ce vrei. Nu trebuie să te ascunzi... şi viaţa-i numai a ta. Eu mi-am mâncat mălaiul. Nu te lua după mine.

— Nu, o contrazise Negostina. Nu mă ascund, că n-am ce-ascunde, şi ce-mi spui dumneata cu viaţa, îţi baţi joc. Parcă toată ziua m-aş duce la petrecere...

Vrajba se-nălţa acum fără preget.

În primăvară nu se arătase atât de sălbatecă. Acum ce-o apucase? De ce-o gonea de lângă ea? De ce-o hăituia? Ce voia adică? Să scape de ea? S-o înstrăineze de tot, s-o facă să-şi piardă minţile, şi să nu mai asculte decât iureşul nopţii care trecea prin ea ca un cal printr-o câmpie aprinsă? Orice s-ar întâmpla, de prins n-o va prinde. Viaţa în război e vitregă pe fronturi, pe toate câmpurile, străzile şi oraşele unde fierul muşcă din frageda carne de om, unde om cu om se-ncaieră că fiarele şi râurile curg însângerate între ei, dar mai rău poate să se sfârşească totul între ele dacă vor slăbi nădejdea şi vor da un pas înapoi întorcându-şi spatele, fără să mai poată aştepta laolaltă, încleştate în aşteptarea lor, întoarcerea celor

plecaţi şi-odată cu ei, redobândirea miracolelor pierdute sau numai răpite.

— Nu, mamă, îi şopti orgolioasă, stăpânită de ambiţie. N-am unde mă duce şi n-am pe cine dori decât pe cine ştii.

— Fata mea, oftă bătrâna, smerită. Cât eşti de bună şi de cuminte şi câte mai ai de-nvăţat!

— O să-nvăţ dacă va fi nevoie, izbucni Negostina, şi se ridică tremurând de încordare.

— Ce faci?

— Cum, ce fac?!

— A, nu, sfârşi bătrâna, gemând. Du-te, du-te, dacă ai chef. Du-te, şi te plimbă... dacă nu poţi dormi. Sunt îngrijorată de Miluţă.

— De ce să fii îngrijorată? Ştii bine că de venit tot vine...

— Şi dacă nu mai vine?

— Cum să nu mai vină? Ce poate să i se întâmple, să nu mai vină?

— Întrebi de parcă n-ai şti ce zile trăim!

— E, oricum... Cu el n-au nimic. Ce pot să aibă cu el? Un copil!

— Ce-au avut şi cu Alexandru.

— Ştii care-i cusurul dumitale, mamă? îi strigă pe neaşteptate, şi sări din pat, izbindu-se de şifonier în întuneric. Întinse mâinile bâjbâind spre uşă, până dădu de căldarea cu apă. Scufundă cana şi bău lacom, apoi spuse cu-o voce liniştită, jucăuşă, parcă-şi râdea de ea: Crezi prea mult că, dacă-i iubeşti, numai dumneata ai dreptul asupra lor. De unde-ai mai scornit şi povestea că fata aceea l-a nenorocit pe Alexandru? De unde ştii că ea l-a nenorocit şi nu l-a nenorocit tot ce se-ntâmplă-n Germania şi tot ce se-ntâmplă la noi şi oriunde? Că... dacă rămânea lângă dumneata şi nu se ducea cu ea în Germania, cine-ţi garantează că avea o soartă mai bună? Astea-s timpurile. Resemnează-te!

— Ai dreptate, ai dreptate, bine, bine, se înmuie

bătrâna, dar Negostina ştia că nimeni nu-i poate zdruncina convingerile. Du-te şi te plimbă. Du-te şi gândeşte-te la ceva frumos.

Negostina zăbovi nemişcată, apoi se-ntoarse căscând, în lumina cenuşie şi rece care trecu peste ea şi-o învălui ca-ntr-un fum.

— Am auzit că s-a spart frontul, spuse binevoitor, vrând să-i facă o plăcere.

— O să vină Toma, şopti bătrâna cu vocea ei de toate zilele. Vezi să nu răceşti. Pune ceva pe tine când ieşi. De asta-l visez într-una de două nopţi.

— Eu visez cerbul de la mare.

— Mda, făcu bătrâna cu gândurile-n altă parte. Cerbu-i veste. Stătea cu capul spre tine, sau întors?

— Întors cu spatele. Ţinea capu-n sus, cu coarnele răsfirate, şi intra-n mare să se scalde.

— Asta-i veste de la cineva care pleacă, nu vine.

— O dată l-am visat cu botul spre mine. Întindea botul să-i dau zahăr din palmă. M-am trezit, şi simţeam pe mână răsuflarea lui.

— Când asta? Când a fost asta?

— Mai demult.

— O veste care s-a rătăcit. Poate o altă scrisoare de la Alexandru!

— De ce de la Alexandru, şi nu de la Tom?

— Pentru că Toma nu scrie. Când o fi să vină, vine el. Ajunge el înaintea scrisorii, da-i supărat. L-am visat îmbrăcat în negru! Stătea înaintea mea îmbrăcat în negru, şi-n spatele lui era o arătură mare, mare, care s-a schimbat într-o biserică. O biserică până-n cer, n-am mai văzut aşa ceva, şi din biserica aceea s-a deschis o uşă şi-a ieşit o locomotivă. Am ştiut că-i Miluţă acolo-n locomotivă, dar n-am mai apucat să-l văd, că m-am trezit. Era ora la care mă trezesc eu de obicei, oftă sfârşită, atât de sfârşită în durerea ei, c-o apucă somnul, şi Negostina dădu din umeri amuzată şi ieşi tiptil, închizând încetişor uşa. Trase cu urechea pe scări, orbită de-ntuneric, să se-

ncredinţeze că-ntr-adevăr n-o aude nimeni, şi coborî, lipsită de orice sfială, în adâncimile tainice ale nopţii.

Capitolul 3

LIMPEDE, PARCĂ DESENAT PE cer, văzu turnul catedralei despicat în două, cu ceasul mare dominând molozurile şi dărâmăturile, cu acele lui fosforescente, care nu-şi pierduseră nicio iotă din strălucire, oprite la 7 şi un sfert. Cifrele 10, 11 şi 12 nu se mai vedeau. Ceasul fusese retezat cu o parte din turn. Acele fosforescente se opriseră exact la 7 şi 14 minute – seara sau dimineaţa, nu se mai putea şti –, când se produsese explozia.

Tresări pe neaşteptate şi înţepeni zărind o umbră în cămaşă, cu capul gol şi şoşoni în picioare, cărând o căldare de apă. Zgâlţâită în mers, căldarea se vărsase, udând pantalonii omului de la genunchi în jos, dar acesta nu părea să-şi dea seama de asta. Venea direct spre el, încordat, aplecat puţin într-o parte, ca şi cum căldarea ar fi fost plină. Se apropie legănându-şi capul alb, parcă înconjurat de un nimb, că sfinţii din calendare şi, mutându-şi căldarea în mâna cealaltă, şopti:

— Domnule, ai aflat ce s-a întâmplat? A sărit un tren în aer! E razie în oraş! Fii atent!

— Mulţumesc! îi spuse Miluţă şi-o luă la fugă.

Fugi, strecurându-se prin ulicioare, prin locuri dosnice, până în apropierea pieţei din faţa depoului, unde se bifurcau şi se uneau toate drumurile care duceau şi ieşeau din oraş. Piaţa şi depoul, cu intrările şi ieşirile, erau păzite de jandarmi. Îi văzu pe doi aprinzându-şi ţigările şi intrând în bufetul gării.

Sări câteva pârleazuri – din fugă, nici nu simţi parii sub el, parcă zbura –, apoi se tupilă pe lângă garduri, prin grădini, ocolind strada circulată, cu huruitul motoarelor care umpleau, gâfâind, întunericul. Escaladă zidul prin spatele casei şi se prăbuşi aproape leşinat.

Uşa de la intrare era deschisă, luminată slab. În dreptunghiul de lumină, o fată vântura un fier de călcat.

— Verfluchter! M-ai speriat! Tu erai? şopti fata, şi repezi fierul înainte, parcă ar fi vrut să-l lovească. Ce-i, puştiule?

— Am fugit. Nu mai pot. Mama-i acasă?

— Te-au căutat de la depou, fii atent ce-i spui.

De dinăuntru, de undeva din capătul scărilor, se auzi o voce enervată strigând:

— Ce faci, dragă? Vii odată cu fierul ăla?

— Ţi-a sosit amorezu, tu!

Îi aruncă o privire scurtă din coada ochiului şi, legănându-şi şoldurile înguste, ca de băiat, urcă scara. Miluţă se luă după ea. În uşă, sus, fata mai întoarse o dată faţa.

— Arăţi de parcă eşti beat! îi strigă, şi izbucni în râs. Să vezi ce-o să-ţi facă maică-ta!

— Sssst! se rugă Miluţă.

— Parcă eşti beat, sau vii de la femei! continuă fata, fără să se sinchisească, nepăsătoare chiar, c-un fel de bruscheţe în glas, lipindu-se de uşă să-i facă loc, şi, chicotind neruşinat, mărunt, îl lovi cu genunchiul în spate. Spune, zău, nu ştii nimic ce se întâmplă?

— Lasă-l în pace, tu! N-o asculta! îi luă apărarea Irina.

Roşi şi mai tare, jenat de stânjeneala lui caraghioasă, şi ameţi descoperind mirosul lasciv-lenevos – pe care acum îl sorbea parcă pentru prima oară –, adierea aceea toridă de trupuri tinere, care răspândeau o mireasmă de eleatrop, de muguri de salcie şi de ceva fără nume care-ndulcea aerul. Camera o cunoştea, dar şi aceasta avea ceva nou în dezordinea şi răvăşeala voluptoasă a lucrurilor împrăştiate de-a valma, şi ceva şi din casă, din lucruri, se strecura şi pătrundea în el.

Patul, de culoarea mărgăritarului, se-ntindea ca o colină înfloritã.

— Dacă intri, intră odată, să închid! îl zori fata din uşă.

Avu o mişcare trândavă din umeri. Să-l fi căutat, oare, într-adevăr, pe-acasă, sau... Miluţă auzi un huiet monoton şi sălbatec de locomotivă venind peste el. Doamne, dacă află mama în ce belea am intrat, se-mbolnăveşte de inimă. Dar poate că nu s-a-ntâmplat nimic, şi scârba asta mică de nemţoaică vrea numai să mă tragă de limbă.

N-avea încredere decât în Irina.

Irina era bună, dulce şi înmiresmată ca o fragă. Cu ea puteai să discuţi orice, ştia să-şi ţină gura, sinceră şi neprefăcută, cu toate că ochii i se deschideau galben-verzui, ca la mâţe. În miezul lor se vedeau semincioare de cicoare plesnind şi ridicându-se ca nişte paraşute spre cer. Se-ndrăgostise de ea şi-o iubea ca pe-o iadă scăpată-n primăvară, jucăuşă-n şolduri şi, din şolduri până-n umeri, roşcată ca o coadă de veveriţă, înrobindu-l cu dulceaţa ei de fruct şi căldură. Nu semăna cu nimeni şi nu era nimic din ce spunea lumea că este şi din ce credea şi maică-sa, poate şi Negostina. Maică-sa o judeca după Erika, şi ea n-avea nimic cu Erika. Prietene de nevoie. Amândouă logodite. Logodnicii lor erau din Bucureşti, aviatori. Se logodiseră în aceeaşi zi, la un an după începerea războiului şi la trei luni de serviciu în oraşul lor – când aeroportul mai era în marginea oraşului, înainte de a fi distrus până la ultima bucată de beton, şi ei trimişi pe front. De altfel, convingerea lui era că ei – nu ele, şi pe urmă poate şi ele – nici nu socoteau ceva serios logodna aceea, şi nici nu era. Era o logodnă de război, şi-atâta. Aviatorii, amândoi în rame subţiri de pânză cerată, puşi sub sticlă şi atârnaţi de perete, deasupra şifonierului, se uitau la el, sau nu se uitau, – dracu să-i pieptene! – că ochii şi zâmbetul lor erau de carton, apă de ploaie, dar lui aşa i se părea ori de câte ori îi vedea, şi simţea un nod în gât, o uscăciune.

Inima-i zvâcni mai tare. Se simţi luat pe sus, legănat şi

destrămat, în liniştea ochilor Irinei, cu transparenţa lor verzuie de apă rece din care seminţe de grâu ieşeau la suprafaţă ca nişte flăcărui.

— Vrei să mănânci ceva? Ţi-e foame?

— Foame! Am şi uitat de foame.

— Da ce-ai păţit?

— Era să nu mai ajung. Să nu mai viu...

— Nu se poate!

Miluţă o privi lung, topit, pierzându-se în nuferii şi curcubeiele împroşcate din ochii ei.

— De ce mă priveşti aşa? Ce-i cu tine? De unde vii la ora asta?

— Nu-ţi spun? Era să nu mai vin deloc. Gata-gata s-ajung în Germania.

— Cum s-ajungi în Germania?!

— Aşa bine. Ne-au îmbarcat, pe mine şi pe moş Ţurcanu, pe locomotivă, ne-au pus santinelă în spate şi dă-i cărbuni, băiete! Dacă nu era moş Ţurcanu, la revedere şi n-am cuvinte! Nu te mai vedeam niciodată.

— Ah, de asta te-au căutat pe-acasă! se miră fată şi-i puse degetul pe gură să tacă.

— Au speriat-o pe mama...

— Ne-au speriat pe toţi. Aide. Undeva să stăm de vorbă liniştiţi. Aide-n baie.

— Numai terminaţi repede cu secretele, că acu pică, ştii tu cine, bufni în râs scorpia mică, şi băiatul simţi un ghimpe otrăvit în inimă.

— Cine să... Ce vorbeşte asta?

— Prostii, prostii, n-o băga-n seamă, îl linişti fata. Vrea să te necăjească. Hai.

— De ce râde? întrebă Miluţă, şi-şi simţi genunchii tremurând.

Irina îşi strânse capotul pe ea şi, luându-l de mână, îl sili s-o cuprindă cu braţele şi s-o privească în ochi.

— Zi mai repede. Ce-aţi făcut? Cum aţi scăpat? Ochii ei transparenţi, de pisică, se îngustară pe faţa rotundă de copil, şi coama sălbatecă, zburlită ca o creangă de scoruş,

se scutură peste el îngropându-l în subtile miresme.

— Irina! şopti, strângând-o nestăpânit, şi, înfundându-şi faţa-n mătasea caldă a părului ei, aspiră adânc.

— Fii cuminte! îl potoli Irina, răsucindu-se cu genunchii goi rezemaţi de genunchii lui, şi-i înfipse mâinile în păr, împingându-i capul pe spate. Tata ştie? L-ai anunţat?

— Unde să-l anunţ? Tu n-auzi de unde vin eu? Cred că douăzeci de kilometri am făcut pe jos. Înţelegi ce-i asta? Dar nu c-am venit pe jos! Prin ce-am trecut până am ajuns la tine! M-am întâlnit cu două patrule nemţeşti, dracu ştie, sau cu aceeaşi patrulă de două ori. O să-ţi spun altă dată. Ce mai, voiau să ne treacă graniţa. Am ajuns la pilotare. Când m-am uitat la moş Ţurcanu, am înţeles. Am mai dus trenuri nemţeşti la graniţă, dar cu santinelă în cabină!... Îţi dai seama!

— Şi ce-aţi făcut?

— Ce să facem? L-am văzut pe moş Ţurcanu că-mi face semn. Când am intrat în curbă, mi-a luat lopata din mână. Habar n-aveam ce are de gând. Aşa de repede s-a petrecut totul, că abia pe drum, după ce-am sărit de pe locomotivă, m-am dezmeticit şi mi-am dat seama.

— I-a dat în cap? Ce-a făcut?

— Cum să-i dea, dacă neamţu stătea cu ochii pe noi şi cu degetul pe trăgaci? Una-două ne curăţa. Ceva mult mai simplu şi mai deştept: s-a întors să ia cărbuni şi, cu coada lopeţii, a spart sticla de nivel. Înţelegi? Zang, şi gata! Tu ştii ce-i aia sticlă de nivel? Te-ai urcat vreodată pe locomotivă? Toţi dracii iadului au pufnit peste neamţ, în cine să tragi? Şi noi... unul pe-o parte, altul pe alta, am sărit, şi tulea, băiete!

Irina îl privi o clipă, în treacăt, apoi, cuprinsă parcă de-o oboseală leneşă, i se lăsă moale de gât.

— Ştii... tu eşti un băiat tare bun. Tare, tare bun. Într-o zi o să-ţi spun mai multe, acum nu pot. Să nu te superi pe mine.

— Nu ştiu de ce să mă supăr, dar nu înţeleg misterele astea. Nu cumva...

— Măgarule! Eşti un măgar! Ce-ţi trece prin cap?

— Atunci ce-s misterele astea? protestă Miluţă ofensat, şi-i atinse uşor obrajii cu vârful buzelor, mirându-se singur de îndrăzneala sa.

— Niciun mister. Erika trebuie să plece într-un loc şi vrea s-o însoţesc şi eu... Dacă-ţi spun, te superi şi nu-mi dai voie. La o petrecere la care s-ar putea să vină şi fratele tău...

— Tom!?

— Da. S-ar putea, nu ştiu. M-a rugat Negostina.

— Bine, dar de ce nu merge ea? Sau de ce nu merg eu, dacă vine Tom!

— Tu!? Ce să cauţi tu, acolo? se sperie fata. Nu eşti invitat. Şi-acolo vin nemţi, s-ar putea să te prindă. Lasă, lasă, nu fii prostuţ, nu-ţi fă griji, o să fie bine. Du-te şi te culcă. Noapte bună! îi şopti dulce, şi, înălţându-se pe vârful picioarelor, îl sărută pe faţă. Mâine nu vii. Auzi? Mă duc să-l anunţ pe tata, să se ascundă, şi te duc şi pe tine în munte.

— Eşti rea! Crezi c-am să mai pot dormi?

— Te iubesc! şopti Irina, şi el se lăsă în voia ei, plutind într-un fel de ceaţă fierbinte, o ceaţă sau o muzică, ceva de care nu era pe deplin conştient şi nu ştia dacă pornea de la el sau venea de la ea, dar peste puterile înţelegerii lui. Toată grija era să nu piardă nimic din frumuseţea aceea nebănuită, unică şi misterioasă şi să ajungă cât mai repede sus, să se gândească la toate lucrurile care i se întâmplaseră în după-amiaza şi-n seara acelei zile.

Vru să încline politicos capul şi să-i dea celeilalte fete bună seara, iertând-o pentru toate răutăţile şi şicanele, uitând chiar şi de prezenţa ei nedorită din seara aceea, dar o văzu goală în faţa oglinzii, trăgându-şi furoul peste cap, şi se intimidă.

Ieşi repede şi pentru prima dată se întrebă de ce acceptă Irina să stea cu una ca ea. De ce nu locuieşte acasă la tată-său, care-i om de treabă şi muncitor, mecanic de locomotivă respectat de tot depoul. Numai

pentru că sunt prea mulţi acasă? Prea multe guri şi mizerie? De ce?

Dar nu-şi mai continuă gândul. O umbră se desprinse din capătul scărilor şi coborî spre el. Jocul surprizelor continua.

— Ce faci?

Asta-i bună! Ea acolo, la ora aceea? De unde venea? Nu se culcase? Ce se întâmplă? De ce-l aştepta?

Cumnată-sa coborî şi-i puse palma peste gură.

— Sssst!

O simţi neîmpăcată, neliniştită, ca un foc gata să izbucnească.

— Ce-i? Ce s-a mai întâmplat!?

— Nu s-a-ntâmplat nimic, nimic, scuturǎ capul Negostina. Sssst, îl rugă iar, strângându-l de mână, şi continuă să-l tragă după ea afară, lipindu-se de el, în îngustimea scărilor prin care lunecau ca printr-o hrubă fără aer. Buimăcit cu totul de-ntâmplare, se-ntreba dacă nu visa, era mort de somn, dormea, şi, prin vis, o confunda cu Irina sau cu altcineva, dar în niciun caz nu era cumnată-sa! Ce să caute cumnată-sa cu el de mână? Să-l aştepte, şi pe urmă să-l apuce ca o zăltată, să-şi rupă picioarele cu el pe scări, gâfâind, să ajungă mai repede, unde? De ce?

— Trebuie să mă ajuţi. Am nevoie de tine! îi şopti ea cuprinsă de exaltare.

El se opri în uşă, în lumina care i se păru ireală, şi-o privi fără s-o vadă, bâiguind buimăcit, trăgându-şi mâna.

— De mine?! Ce să fac?

— Să mă duci undeva!

Bărbatul tânăr simţi văzduhul liber dincolo de ea emiţând o scurtă chemare, şi, ca şi cum femeia ar fi interceptat-o, o văzu palidă cum n-o văzuse niciodată, parcă pudrată cu pulberea stelelor, lăsând să răzbească afară din ea, prin ochii negri, mari, tăiaţi ca nişte scoici cu albul întors înăuntru, o tristeţe sfâşietoare ca o înfrângere şi o speranţă abia mijită, ajungând până la el ca o

chemare care ascundea toate promisiunile şi toate ispitele.

Izbucni în râs.

— Aha! Ştiu unde.

— Ştii!... De unde ştii? A, da, trebuia să-mi fi dat seama! Ah, dar nu aşa! Aşa vrei să mergi? întrebă ea, izbită de înfăţişarea lui, şi-un aer de dezamăgire şi nemulţumire îi umbri bucuria. Urcă-te-n cameră, pe încetul, să nu te simtă mama, şi te-mbracă. Sau nu, se răzgândi, mă duc eu şi-ţi aduc un costum de-al lui Tom.

„Preabine", îşi spuse băiatul şi rămase cu ochii zgâiţi.

Un costum de-al lui Tom?! Era ceva nemaipomenit!

Indiferent de costum, oricare, faptul în sine că era al lui şi i se îngăduia să-l poarte, fie şi-o noapte, câteva ore, oricât, era ca şi cum Tom, în carne şi oase, s-ar fi întors şi l-ar fi bătut pe spate, ocrotitor, făgăduindu-i toate plăcerile şi bucuriile lumii. Negostina era de-a dreptul nebună în noaptea aceea, ce-o apucase, cum să-i aducă un costum de-al lui Tom?! Ce va zice mâine dimineaţă maică-sa când va vedea? Ce va zice Tom când se va întoarce? Dar el, el, lacomul şi fanfaronul, cu toată lăcomia şi fanfaronada lui, avea dreptul să primească? Să-l umilească pe frate-su purtându-i hainele? înfoindu-se ca un păun în hainele lui? „Cred că noaptea e de vină, îşi spuse tulburat de şuierul vântului care se izbea în acoperiş, tânguitor şi gâfâit, ca un semnal îndepărtat de locomotivă care spintecă tăcerea unei câmpii. Numai noaptea asta fierbinte, care ne face să ne pierdem minţile! Irina, cu misterele ei, şi pe urmă Negostina, gata să-l îmbrace gigea şi să-l ia... Unde să-l ia? Ce-a apucat-o? Nici nu-l suferea în preajma ei, şi-acum, deodată, tam-nesam...

Inima îi bătea la fel de puternic, să-i spargă pieptul, tâmplele îi zvâcneau ca-n baie, lângă Irina. Dar, ciudat! Se simţea mândru de asta. Soţia lui Tom, cel mai vestit bărbat din familia şi din oraşul lor, avea nevoie de el! De ocrotirea lui, indiferent unde se ducea şi ce se pregătea

să facă, unde-l târa după dânsa.

Negostina reuşise s-o înşele pe bătrână, să se furişeze pe lângă veghea sau prin somnul ei, şi să vină, cum promisese, cu unul din cele trei costume ale lui Tom, cel bej, cu pantofii ascuţiţi, cu tocuri...

Luă, tremurând, costumul şi pantofii din mâinile ei, fugi după casă să se îmbrace, temându-se să nu-i fie prea mare. Se dovedi că haina-i era într-adevăr puţin cam largă, dar nu cine ştie ce, îl făcea mai bărbat bombându-i umerii şi pieptul. Pantofii aveau tocuri înalte, aşa că-l săltară puţin, şi-acum, măsurându-se în treacăt, fără ca Negostina să-l observe, constată că erau deopotrivă, poate că ea totuşi cu un deget mai înaltă. Era înaltă şi subţire, numai să te lase s-o priveşti! Să te lase să stai lângă ea ca lângă o apă în care eşti gata să te-arunci îmbrăcat! Să-i mângâi cu ochii gâtul de salcie, cu părul curgându-i în valuri negre pe umeri, mândră şi închisă, cum păşeşte, îmbrăcată în rochia înfloratã, numai şolduri şi picioare, foşnind prin miresme, de-o sănătate şi un orgoliu fără seamăn. Ce tâmpit! Uite-aşa-l apucă şi nu-l mai slăbeşte! Parcă se-mbată! Parcă se-mbată cu propriile lui vorbe şi închipuiri! Numai să întinzi mâna şi să le culegi din aer. Să te laşi fără împotrivire topit de şuvoaiele tainice şi mistuitoare care curg de peste tot şi acoperă totul. Trupul cu sângele lui se-ncărca necontenit de izvoare de iuţeală şi fierbinţeală, aşteptând ceva ce nici el nu ştie bine ce, întâlnirea unei alte fiinţe, necunoscute şi-apropiate, care nu mai venea sau avea să vină nu se ştie de unde şi de ce, făcută sau pregătită pentru el anume, plină de toate făgăduinţele, cu-o voce care să stârnească ecouri în peşteri şi-n ape. Ecouri pe care el le şi auzea înainte de-a auzi vocea şi chemarea aşteptată.

— Iuhu! îi veni să chiuie.

Oboseala îi trecuse. Nu-l mai dureau picioarele. Capul şi-l simţea uşor şi-i venea să se dea de-a tumba pe iarbă. Să mototolească şi să facă praf hainele lui Tom, care

stăteau pe el prea ţepene, stânjenindu-i mişcările.

— Hai să fugim! strigă uitându-se peste umăr la noaptea care venea după el trăgând covorul de stele în jos, şi Negostina abia-l ajunse din urmă, respirând zgomotos, cu nările dilatate:

— Mai încet! se rugă. Sunt cu tocuri înalte.

— Am înţeles. Nu ştiu ce mi-a venit.

— Ia-mă de braţ. S-ar putea să ne-ntâlnim cu cineva.

— S-ar putea. Când veneam spre casă, m-am întâlnit de două ori cu patrula.

— Dacă ne-ntâlnim şi ne opreşte cineva, să spui că eşti de la Prefectură, auzi? Să nu uiţi! Să nu te intimidezi deloc. Să spui că eşti funcţionar la Prefectură şi te-a trimis domnul Tudor Gafton – ţine minte! domnul Gafton – să mă conduci la bal. Spui cine sunt, soţia căpitanului Dimitriu, aşa şi pe dincolo, şi, din dispoziţia domnului prefect, mă conduci la bal.

— Care bal?! se zăpăci din nou. Aha! De bal e vorba! Unde a auzit ea vorbindu-se de bal? Ce bal? Când frontul s-a dat peste cap şi din clipă-n clipă totul se aşteaptă să sară-n aer, când nimeni nu ştie unde să caute cotlonul cel mai ferit, să se bage şi-n gaură de şarpe...

— Îţi baţi joc de mine!

— Nu, serios, clătină ea mustrător, privindu-l cu intensitate, cu ochii mijiţi de încordare, şi buzele groase i se subţiară dureros şi dispreţuitor, parcă ar fi fost gata să izbucnească în plâns.

— Ce bal? Lămureşte-mă!

— Prefectul judeţului dă un bal în cinstea foştilor noştri musafiri. Pleacă. Te desparţi de diavol râzând, cam aşa ceva, spuse ea repede, cu gândurile în altă parte, şi el simţi mai mult decât îşi dădu seama că, pe măsură ce vorbea, se înstrăina şi se îndepărta de el, dispărându-i acea nerăbdare, grabă şi bucurie nestăpânită cu care-l întimpinase pe scări.

— Tot nu înţeleg. Ucide-mă, şi nu înţeleg, strigă el. Dincolo se demontează fabricile şi se cară-n Germania din

ordinul lui Hitler, se duc cu forţa mecanicii de locomotivă, şi-aici, belferilor le arde de petreceri? Să se pupe bot în bot cu ticăloşii ăştia!

— Politica! Aşa-i politica, şopti ea plictisită, şi chipul ei luă aerul unui om care se trezeşte din somn într-un loc străin şi nu se poate orienta. Asasinate, prădăciuni, fascism, ce vorbea el! Îi părea acum rău că-l luase, sau, şi mai exact, că el, cu afurisita lui boală de-a iscodi, o făcea pe ea să-i destăinuie lucruri pe care n-ar fi dorit să le spună. O apucă o lehamite neagră, o silă de toate, atât de răvăşitoare, că nici nu-şi putea striga cel puţin dezamăgirea şi indiferenţa să se răcorească.

— Ai dreptate! Aveţi cu toţii dreptate... Hai să ne-ntoarcem.

— De ce? Acum? După ce...

— Dacă vrei să te duci, du-te singur, dar e periculos.

— Ştiu. Mi-a spus şi Irina. Sunteţi înţelese.

— A! Ai trecut pe sus? Ai vorbit cu Irina!

— Păi, da, că-n noaptea asta pe toate v-au apucat misterele. Tu, înţeleg să te duci, dacă vine Tom, dar ea? Ea ce să caute acolo? Spune-mi şi mie.

— Am rugat-o eu. Mie mi-e teamă să merg. Din anumite motive, pe care nu ţi le pot spune, nu pot să merg.

— Şi ea de ce să poată? se încăpăţână Miluţă, gelos. Să se agaţe toţi de ea, s-o danseze, să...

— Ei şi ce-i dacă se distrează şi ea. E tânăra şi n-are nicio obligaţie.

„Bine, dar eu!” vru să spună băiatul, dar îşi muşcă limba.

— Doamne, ce dezgustată mă simt de toate! Mă întorc! strigă pe neaşteptate Negostina, neputându-se stăpâni, şi-o luă hotărâtă înapoi.

Miluţă se trezi respirând greu.

— Cum aşa! De ce?

— Ah, mă exasperezi! izbucni Negostina. Eşti mai rău ca bătrâna. Nici eu nu vă înţeleg pe voi. Ce-aveţi cu

mine?

— Cu tine!! Eu!?!

— Da. Tu şi maică-ta, şi toţi.

— Judecă singură! M-ai luat, m-ai pus pe drumuri, şi-acu, ce vrei? Te superi pe mine că umbli cu capu-n nori? Ce-s vinovat eu sau mama, care nici nu ştie ce faci tu!

— Minţi!

— Adică... Ştii că ai haz? Îmi pare rău că mi-ai mai dat hainele lui Tom. Unde să mă duc cu ele?

— Dacă vrei să te duci, du-te, şi nu mai întreba nimic. Dacă nu, hai să ne-ntoarcem. Mi-ai stricat tot cheful.

— Măi, măi, măi, se minună el. Grozav le-a mai potrivit cine le-a potrivit!

Se gheboşi cu capul între umeri, supus, umilit şi intrigat, nemaiînţelegând nimic, şi se pomeni făcând drumul îndărăt după ea:

— De ce te superi? N-am vrut să te supăr.

— Nici eu, crede-mă, se dezvinovăţi ea.

— Atunci ce facem? Nu mergem? Vreau să văd şi eu balul ăsta. Aş avea poftă de dans.

— Foarte bine! Du-te!

— Bine, dar singur... Cum să intru?

— Te-ai duce s-o vezi pe Irina!

— Păi da.

— De frate-tu nu ţi-e dor?

— Ce-ntrebare! Mi-e dor şi de el.

— Bine, atunci fii cuminte! Te strecori tu cumva. Te distrezi şi-mi faci şi mie un serviciu. Duci plicul acesta şi-l dai prefectului.

— Aha!

Miluţă îşi dădu capul pe spate şi-o privi jignit, furios şi-nveselit totodată:

— Vasăzică... ăsta-i secretul! De asta... Mama bănuia, dânsa ceva, săraca, dar nu ştia...

— Du-te dracului! Măgarule! izbucni Negostina şi-i întoarse spatele rupând-o la fugă îndărăt. „Bine. Preabine”, îşi spuse Miluţă şi păşi, hotărât, înainte.

Capitolul 4

SE STRECURĂ PE LA BISERICUŢĂ, prin spatele haznalei, prin spărtura din gardul liceului. Se agăţă de burlanul ruginit şi-ncepu să se caţere că mâţele. Inima-i bătea cu putere. Nu simţea nici urmă de frică. Numai grija să nu fie zărit şi să nu cadă. Vântul subţire, încărcat de parfumuri de iarbă uscată şi cenuşă, îi trecea prin păr. Sus, răsuflă uşurat. Se orientă orbeşte după direcţia vântului, fără să ridice capul, şi coborî ca-ntr-o fântână, în întunericul din cabina proiectoarelor. Conurile de lumină îndreptate spre scenă făceau de acolo, de jos, bezna de nepătruns.

Se înălţă întinzând gâtul şi rămase câteva clipe nemişcat, ţinând tot cerul negru în spate. La picioarele lui, parchetul strălucea presărat cu talc. Perechile se roteau lenevos sub serpentinele şi ghirlandele multicolore atârnate de tavan. Ce mare crescuse această sală, ca oamenii să fie atât de mărunţi! I se păru c-a trecut o viaţă de când nu mai intrase aici. Urmări scaunele înşirate pe lângă pereţi, măsuţele pătrate, aşezate la intervale, cu feţe de mese albe, deasupra, şi sticle burduhănoase, cu gâturile înfăşurate în ştergare, răsturnate în căldările cu gheaţă. Senzaţia aromată, înţepătoare şi rece din cerul gurii îl făcu să-şi lingă buzele şi să-nghită în sec. Mirosea a rouă şi rădăcini crude. Mestecă în gând gustul de pâine bună şi buchetul vinului. Suava dulceaţă îi înţepa limba şi-l ameţea.

Hotărî să coboare şi coborî scările. Civili nu erau prea

mulţi; totuşi erau destui, şi cei mai mulţi, amestecaţi cu ofiţerii, se luptau cu hălcile şi şprițurile, năduşiţi, roşii de efort, parcă ar fi înfundat cărbuni în locomotivă. Nemernicii! Petrec, ce le pasă! Un ofiţer superior strălucea ca un brad de Crăciun. Era chiar generalul. Îl recunoscu şi pe primar. Bondoc, gras, transpirat, mergea de la masă la masă, se aşeza şi se ridica, ştergându-şi chelia c-un pogon de batistă. Proptit solid pe picioroangele uriaşe, cu pantalonii reiaţi de catifea argintie, vestă şi haină închisă la doi nasturi, cu un cap mai înalt decât toţi şi-o privire seniorială, prefectul vorbea cu generalul, balansându-se cu mâinile la spate. Orchestra cânta pe-un podium. Perechile dansau. Spuma şampaniei sfârâia în cupe de cristal. Pe mese tronau munţi de fleici şi cornuri prăjite. Dinţii muşcau vârtos, nesăţios, ca din miezul însuşi, mustos şi picant, al vieţii. O tristeţe de moarte-l doborî, căci viaţa aceea nu era a lui. A lui rămânea numai uşiţa îngustă ca un capac de raclă, pe unde se putea strecura în caz de nevoie, în noaptea de fum, în noaptea sărbătorită de strigătul morţii, prin care, Negostina, cumnată-sa, se plimba ca o regină detronată.

Se înclină peste balconul căptuşit cu pânze de păianjen şi privi în jos, ca la cinematograf. Fumul şi praful îl făceau să răsufle scurt.

Se uită şi-o văzu chiar sub el pe Erika. Stătea la o masă încărcată cu sticle şi farfurii pline, lângă un tânăr cu profil nordic, flegmatic şi deşirat, fercheş ca un mire, cu păr blond, luminându-i faţa prelungă şi ascuţită. O sorbea din ochi, apropiat de ea, şi ea-i citea-n cafea. Dar Irina... unde-i Irina, se întrebă îngrozit că n-o vedea şi pe Irina, şi cum stătea aplecat peste balcon, îi veni să arunce c-un reflector în capul petrecăreţilor. Mama lui de puşlama! Semăna cu aviatorul din fotografie. Purta vestonul ţeapăn pe el, încheiat la toţi nasturii, manşetele scrobite, cu butoni de aur, îi scoteau în evidenţă mâinile prelungi şi palide care se-ntindeau să mângâie buclele fetei. Târfa! Fecioara greşită! Spurcăciunea! Tratează preţul vânzării!

Îşi pregăteşte fuga! Ofiţerul făcu un semn. Chelnerul, în vestă albă, lăţindu-şi crupele grase şi frângându-şi şalele, umplu paharele cu şampanie. Ei bravo! Omenirea se-neacă, zbătându-se în propriul ei sânge, până-n gât, şi ăştia beau şampanie! Hitlerlandul zeităţilor blonde care se pregăteau să arunce-n aer oraşul său măcar o parte din el, pe principiul: „după mine potopul!”

Simţea în ceafă căldura reflectoarelor. Greutatea corpului său strivit de balustradă. Îi veni să râdă cum stătea cocoţat, acolo, în întuneric, deasupra lor, deasupra, şi trupul cu sufletul lui avură deodată chef s-o ia razna care-ncotro: picioarele şi mâinile, care-i zvâcneau încleştându-se de balustradă, tot trupul să se desprindă şi să coboare, să se amestece printre cheflii şi dansatori, să-i împingă într-o parte şi să-şi facă loc s-o caute pe Irina, şi râsul care fierbea în el, umflat ca o spumă de şampanie, să rămână acolo, sus, suspendat în gol, nor îndârjit şi răzbunător.

Ce căuta el, aici? Era nebun că venise, că se lăsase împins de curiozitate, de îndoială, de gelozia lui bolnăvicioasă şi venise să afle, ce? că-l înşală? că altul mai şmecher... Coborî atent, amestecându-se printre cheflii.

Ravagiile din stomacul lui erau mărite chinuitor de priveliştea desluşită de-aproape. Mormane de mici sfârâitori şi cârnaţi usturoiaţi dispăreau sub ochii lui, ca-ntr-un cataclism, în fălcile osoase. Îşi înfrupta ochii cu pâlpâirea şi zvâcnetul gol al dansatoarelor şi-şi strângea pumnii şi dinţii, văzând cum se-ndoapă dihăniile cu frişcă şi şampanie. Se descătărămau să-şi lărgească burta şi se aşezau temeinic pe mâncare, aruncând hălci întregi în gâtlejurile desfundate, sfârtecând sâni delicioşi cu ochii şi nările, înfruptându-se din şolduri de trufandale şi spete de gâşte; măcelărind cu furculiţele şi cuţitele fleicile sfârâinde, torturile maronii şi cozonacii moldoveneşti, pufoşi şi bălai, crescuţi cât potcapurile popeşti, cu-o ardoare şi-un zel atât de gurmandic că păreau că

niciodată nu vor avea de gând să se ridice de la mesele acelea, din sala aceea şi din oraşul acela. Atroce pentru foamea şi simţurile lui întărâtate, căpcăunii îmbucau, sfârtecau şi, ce nu puteau să înghită, ce nu le încăpea în grohotişurile gurilor, stiveau şi aruncau pe jos, călcând în picioare, într-o plăcere intolerabilă, să se desfete ca porcii, excitaţi de parfumuri, mirodenii şi vin şi de privirile-nfierbântate ale femeilor bete stăpânite de chiotul cărnii şi de dorinţa năprasnică de-a rupe cu unghiile.

Mirosuri acidulate şi brutale se-ncrucişau prin aer cu vagi efluvii de suave parfumuri franţuzeşti. Râsul clocotea în gâtlejuri, şampania pocnea ţâşnind până-n bărbile de celofibră ale ghirlandelor, bucile năduşite ale feţelor congestionate, gata de apoplexie, se scuturau sub rafalele dopurilor, bătăile tobelor, icniturile, nechezatul tremurat al femeilor şi grohăitul scurt hurducat al comenzilor scrâşnite.

Spasmele beţiei atinseseră apogeul într-o dementă ridicolă şi intolerabilă.

În clipa aceea, se-ntâmplă cel mai mare rău şi bine totodată care se putea-ntâmpla pentru că venirea lui acolo să nu fi fost cu totul zadarnică şi absurdă.

Apăru Tom!

Se frecă la ochi să se dezmeticească, îşi făcu loc cu coatele, se-ndesă printre dansatori şi beţivi şi cu cât îşi dădea seama că nu se-nşela, cu-atât un frig tot mai mare luneca în el, făcându-l să dârdâie ca-n mijlocul iernii. Încordarea lui era atât de mare, că-şi auzea nervii trosnind şi-ntinzându-se-n el.

Ca şi cum ar fi primit un pumn în stomac, sughiţă, apoi icni în gol. Nici vorbă, era Tom. Tom în carne şi oase. Mai slab, dar Tom. Îmbătrânise şi – poate din cauza luminii sau a depărtării – avea obrazul alb, ca dat cu talc, dar era Tom, îmbrăcat militar. Fuma – fuma încă din liceu – împrăştiind fumul cu mâna, şi, când ofiţerii se dădură în lături, să-i facă loc, Tom, parcă ştiind că-i în sală, strigă

tare numele iubitei lui, al Irinei. De unde-o ştia? Unde se cunoscuseră? Când? Imposibil!

Scoase un geamăt. Descleştă mâinile. Se desprinse de balustradă. Pipăind uşor cu vârful piciorului, căută uşa de la cabină. Se buşi în ea cu umărul. Se proiectă dincolo, într-o beznă nesuferită, izbindu-se de scaune, stâlpi şi de tot felul de obiecte colţuroase, care începuseră să se-ngrămădească în calea lui. La sfârşitul acestei lupte, când răzbi în capătul scărilor, era îndârjit de-a binelea. Abia se mai putea potoli, dar se stăpânea, pentru că ştia ce are de făcut.

Împotmolit în vălmăşagul din sală, zări un chelner cu-o tavă enormă cu halbe. Ameţi. Nu mai pusese nimic în gură – nici apă, nici mâncare – dinainte de-a urca pe locomotivă. Tot drumul cât fugise până-n oraş, ceea ce-l chinuise cel mai înverşunat fusese setea.

Chelnerul, citindu-i în adâncul ochilor dorinţa, se opri în faţa lui şi aşteptă, privindu-l c-un fel de înţelegere secretă şi chiar de simpatie.

— *Bitte, bitte!*

— *Danke schön*! Pofteşte, pofteşte, tacă toriţi!

— *Nein*! clătină el din cap, arătând spre gură.

— *Jawohl! Jawohl!*

Roti capul s-o caute, dar nu întâlni decât mutre străine, ţapi ghiftuiţi de cărnuri şi pânzeturi, tumefiaţi de băutură, având acelaşi aer comun de buimăceală şi veselie tâmpită. Faptul că toţi – parcă dinadins – i se aşezau în faţă, îl înfurie atât de rău că ameţi. Închise ochii, gâfâind, izbit de-un parfum răcoros, de tămâie. Când şi-i deschise, prietena prietenei lui stă în picioare, în rama unei oglinzi sparte, îngropată-n evlavia neruşinării, expusă ca o marfă strălucitoare. Berea, şampania şi coniacul băut pe nerăsuflate îşi făcuseră efectul. Bărbaţii, bântuiţi de pofte, îi priveau, cu un amestec indecent de dispreţ şi posesiune, goliciunea impudică, admirându-i prospeţimea de dimineaţă buimacă, galbenă ca untdelemnul, în timp ce ea zâmbea nepăsătoare şi provocatoare, jucându-şi în

ochi mândria de-a fi atât de râvnită. Pieptul ca o guşă de porumbiţă săpa fântâni negre-n carnea lor. Ceva mai în spate, o curvulice de şaisprezece ani, inconştientă şi vicioasă, râdea de nu mai putea. Râsul ei îl dezmetici, şi-l făcu s-o urască îndârjit. De fapt se ura pe sine că venise şi stătea acolo caraghios şi flămând, în hainele de împrumut, lung şi slab cât toate zilele, să se ia singur la palme, cu capul vâjiind, neajutorat şi scofâlcit, cu coşuri pe faţă, topit de hăituială, oboseală şi nesomn, ţinând halba goală în mână, neştiind unde s-o arunce şi-n cine...

— Ce doreşti? Ce cauţi aici?

Cineva stătea-n faţa lui şi-l scormonea c-o privire rea şi iscoditoare.

— Treaba mea, ce te priveşte? dădu din umeri nepăsător, sfidând ghinionul, şi-n clipa aceea ar fi vrut să nimicească totul, nimicindu-şi propria lui dorinţă aprinsă-n viscere să dispară cât mai repede de-acolo.

— Mă, băieţică, ia vină tu-ncoace, se trezi înghiontit din spate.

Se-ntoarse jignit, subjugat de sila şi furia aceea viforoasă care fierbeau în el încă de pe locomotivă, tot drumul şi toată viaţa jefuit de tot, fir-ar să fie! avea să gândească şi să-şi dea seama mai târziu, încrâncenat, vânat de ciudă, cu degetele încleştate pe cana groasă şi grea de sticlă crestată ca un fagure.

Îşi făcu vânt şi proiectă halba-n tavan. O ploaie de cristale se revărsă peste mese. În aceeaşi clipă, ultimul lucru care-l mai înregistră înainte de a se prăbuşi, – amintindu-şi de asta în stradă – auzi un ţipăt jalnic, ca un schelălăit de câine. Ceva negru i se puse în faţa ochilor. Căzu peste-o masă. Masa peste el. Totul se-nvălmăşi, se întunecă, apoi se limpezi şi se legănă înnegrindu-se din nou. Urechile-i vâjiiau. Un compresor gonea în el şi-un fierăstrău electric îi despica ţeasta. Cu faţa-n jos, zdrelit până la sânge, buimăcit, se simţi apucat de mâini şi de picioare, ca un buştean, şi aruncat într-o prăpastie neagră, sfărâmicioasă, cu pietre multe, o avalanşă,

explodând într-o lumină orbitoare, care se prăvăliră peste el.

Undeva, departe, parcă pe alt tărâm, cântau cocoşii de ziuă.

Capitolul 5

BĂTRÂNA SE TREZI GEMÂND, cu oasele grele. Toată oboseala lumii se cuibărise în oasele şi-n muşchii ei.

Afară mijeau zorile.

Se săltă şi trase cu urechea: auzi întâi huruitul metalic, greoi şi hurducat de pe drum, apoi sforăitul lui Miluţă, lângă uşă, cu întreruperi, ca şi cum s-ar fi înecat, şi-şi spuse că totul e bine. Inima îi bătu mai repede, uşurată de povară. Negostina răsufla uşor, abia se-auzea. Se cunoaşte şi după asta că nu-i muncită, îşi spuse şi, foindu-se prin casă, începu să se îmbrace.

Cu ochii încordaţi, nimeri geamul şi-l crăpă încetişor. Lumina lăptoasă năvăli buimacă înăuntru, cenuşie şi rece, făcând-o să clipească mărunt. Bătrâna se întoarse oftând şi-şi strânse părul la spate. Se uită cum doarme nora, cu faţa-n sus, c-o mâna sub cap, dezvelită şi transpirată, c-un picior afară, cu genunchiul gol şi rotund deasupra cearşafului.

Ce-i pasă! Doarme ca pietrele!

Nu-i mai ieşea din minte cum plecase Toma şi i-o lăsase ca pe-o oaie-n păstrare. Ca pe-o oaie năzdrăvană. Uşernică. Cum îşi lăsase costumele-n garderobă şi trebuia să le găsească neatinse la întoarcere. Ai, doamne, doamne, îşi spuse. Ce bine mai era pe-atunci! Ce bine era când erau cu toţii laolaltă, fără nimeni străin între ei, când ea era şi mângâierea şi ocrotirea lor. Înainte, atunci când erau toţi laolaltă, numai ei, numai ei şi ea, fără

blestematele astea cu sângele stricat, care nu se gândesc decât la binele şi la plăcerile lor, aruncându-le dintr-o dată cu albeaţă-n ochi şi-acoperindu-i şi punând mâinile lor lacome şi nedomolite pe ei, de parcă ele i-ar fi făcut, de parcă lor li s-ar fi cuvenit totul şi li s-ar fi îngăduit totul! Cu farmecele şi ademenirile lor! Să-i îndepărteze, să-i smulgă de la inima ei! Ticăloasele! Uşernicele! Egoistele!

În răzbunarea neputincioasă pe cealaltă, care i-a luat băiatul în Germania să-l nenorocească sau să se salveze prin el, pentru că se ştia că-i evreică şi el român curat, din moment ce n-a găsit niciun prost de neamţ s-o ia, de care să nu se lege nimeni, s-o scape de lagăr intrând el în locul ei, o pândea şi era-n război cu astalaltă, cu Negostina. Între ele se-ntemeiase-n tăcere războiul soacrei şi nurorii, hărţuiala şi pânda înverşunată. Când o vedea plecând, îi tresălta inima de bucurie. Poate se duce, şi dusă rămâne. Poate are, poate-şi găseşte pe cineva! Atâta pagubă! Pagubă-n ciuperci! Cărare bătută! Când o vedea plesnind de sănătate şi de voie bună, cu dinţii ei care-ar fi putut sparge pietre de moară, ea, care nu putea muşca nici dintr-un măr şi-i cădeau braţele de vlăguială, frumoasă ca soarele dimineţii, sprâncenată şi-ochioasă, cu ochii veşnic duşi, stând mereu gata de plecare, o-nţepa un fel de gelozie rea, de parcă prin sufletul ei răzbea, bănuielnic, sufletul lui Toma, al copilului care cine ştie pe unde se chinuie de dorul ei, şi la ea, maică-sa, care l-a făcut şi l-a crescut şi-a rămas văduvă şi nemăritată din pricina lor, nu se gândeşte nici ca la bruma de anţărţ. Ei, Negostinei, ce-i pasă! zace toată ziulica risipită-n lene şi gărgăunii ei, o ia la sănătoasa, hai-hui, umblând brambura de cum dă răcoarea serii şi cât ţine noaptea, pe lună, ca o strigoaică! Vine, tiptil, cu rouă pe haine şi părul suflat de vârcolaci, şi cum pune capul pe pernă, adoarme! Ce griji s-o scurme? N-are copii s-o tragă de poale, mănâncă bine, doarme buştean, visează cai verzi pe pereţi, şi dimineaţa, o ia pe ea de odihnită, să-i tălmăcească nălucirile. Plesneşte de

voie bună şi de cine ştie ce-i umblă ei prin cap! Toma, săracu, poate-i în pământ, poate trag viermii din el sau e rănit pe undeva şi sângera şi se perpeleşte şi nu mai poate de dorul ei, şi ea nici cu spatele nu se gândeşte la el. Sau se gândeşte ce făcea, noaptea, cu el, la mare, ce mi-a spus la-ntoarcere, că încă pe-atunci mai avea gura dezlegată şi mai puteai scoate ceva de la ea.

O apucau furiile când o vedea dormind cu-atâta nepăsare, dezvelită şi-mprăştiată, fără să ţină seamă c-o poate zări ea şi-o putea simţi, ceea ce era şi mai rău, băiatul, gândi, lunecând cu privirile spre Miluţă, dar neîndrăznind să se mişte, să nu-l trezească, şi nici s-o acopere, să n-o trezească nici pe frumoasa-frumoaselor desfăcută în pat, ca un nufăr de baltă. O apucau pandaliile, dar se stăpânea şi amuţea, şi-i zâmbea silit, să-i înşele bănuielile cum i le înşela şi ea pe-ale ei. Să nu se lase mai prejos. S-o-mpingă numai şi pe urmă să-i calce pe umbră, s-o prindă asupra faptului şi să-i închidă gura pentru totdeauna, lecuindu-l şi pe Toma de pacoste şi dându-i o pildă bună şi lui Miluţă, care numai atât aşteaptă, zbânţuratecul, să se rătăcească şi el pe cărări străine! Ah, doamne, ce bucurie, ce linişte! Ce-ar mai întineri şi s-ar înzdrăveni din nou să se poată odată descotorosi de pacoste! La ce-i trebuia ei noră-n casă? La ce folosesc toate femeiuştile astea cu vânt sub fuste care dau târcoale în jurul copiilor ca lupoaicele la stână, dacă nu numai la împovărarea şi grijile bietelor mame! De la ele, tot răul şi înstrăinarea. De la hărmăsăroaicele astea cu sângele fierbinte, care nu se gândesc decât la îmbucătura lor şi la ambiţia lor de-a te înlătura, încet, încet, sau dintr-o dată, şi de-a te face uitată în inima copiilor, ca o buturugă putredă-n ploaie.

Nu era însă proastă să se dea de gol. Îşi împietrea faţa, încleşta fălcile şi tăcea. Tăcea şi-o lăsa să-şi facă voile. Vedea bine cum o privesc toţi cu ochii înfometaţi, dar se prefăcea că nu vede. S-o creadă proastă. Mai bine aşa decât s-o sperie.

Un amestec de patimă a răzbunării şi slăbiciune o ţinea ţintuită lângă patul nurorii, privind-o cum n-o privise niciodată. Dacă ar fi putut ar fi rămas acolo, neclintită, până i s-ar fi desprins carnea de pe oase, numai să simtă plăcerea aceea ciudată, ca o ameţeală care i se urca din stomac, să-i descopere uitându-se în adâncurile din ea, trădarea şi mişelia. Să descopere că de fapt nici nu se află acolo, cum nici nu se afla, cu siguranţă, căci cine ştie pe unde călătorea sufletul ei şi pentru cine bătea, chiar în clipa aceea, sub ochii ei, inima aceea mincinoasă şi necredincioasă! Uite-o numai cum suflă! Parc-ar scoate îngeri pe gură! Aşa doarme şi-aşa suflă prin somn o femeie cinstită şi iubitoare? Clocitoare de iad e-n sufletul ei, dar respiră parc-ar da-o îngerii-n leagăn. Dacă o îngăduia – şi-o îngăduia în felul ei nepăsător, când o răzbea prea mult singurătatea şi deznădejdea –, dragostea ei era zgârcită şi aspră, ameninţată mereu de teamă, simţind cum, pe zi ce trece şi nu mai vine Toma, nora-i scapă din mână, râzându-şi de ea şi de el, de ei toţi, cum, poate, şi-a râs de la începutul începutului, de cum a apărut în casa lor, şi ea, mama, a simţit în ea, care nu era încă muiere de-a binelea, dar nici fecioară nu mai era, că-n fiinţa ei se ascunde ceva ce puţine femei pe lumea asta ştiu să păstreze: duhul lui Dumnezeu, sau coada năpârlită a Satanei. Piei, drace! şi-a spus, încă de-atunci, stupindu-şi în sân, şi-a făcut o cruce mare de busuioc s-o pună sub perna băiatului. Crucea s-a veştejit din prima noapte, dovadă că bănuielile ei erau întemeiate. Numai o minune şi îndurarea Maicii Domnului, la rugăciunile ei, îi mai puteau salva băiatul. Ziua, când i se uita în ochi, ameţea. Flăcările iadului fierbeau acolo. Surâdea mereu dusă pe gânduri, privind în depărtare, de parcă ar fi întrezărit umbra Necuratului gonind spre ea pe-un cal negru sau cine ştie ce altă fantasmă. Asta se-ntâmplă înainte de război. La-nceputul războiului, Toma plecase şi i-o dăduse în primire, nici ibovnică, nici nevastă cu frica soacrei în sân, şi bătrâna era speriată şi uluită de

schimbările petrecute. Surâdea mereu, pierdută. Ce visa ea sau la ce se gândea! După ce-i trecea, se-ntorcea la viaţa măruntă, de toate zilele, săltăreaţă şi buiacă, cu puterile sorbite din depărtările acelea, cu căutătura limpede şi deschisă, apoi se apuca să cânte încetişor, abia auzit, şi ochii ei priveau atunci lumea cu o neascunsă curiozitate copilărească. Ei, ce-i puteai face unei asemenea fiinţe? Decât s-o iubeşti sau s-o alungi! Bătrâna nici n-o iubea, dar nici n-o putea goni. Trebuia doar să fie atentă şi să se poarte cu cea mai mare chibzuinţă. Ţarcul rămânea totdeauna deschis.

— Şi când se ducea, şi când se-ntorcea – şi era de-ajuns ca nora să i se uite în ochi, cu ochii ei învăpăiaţi şi sălbateci, de mânz care nu suferă zăbala, ca ea, bătrâna, cu toate drepturile de stăpână, să plece fruntea şi să-i îngăduie orice fără să crâcnească.

Piciorul alb, gol, rotunjit în pulpă voinică de femeie frumoasă, se întinse prin somn. Negostina şopti ceva fără să se deştepte şi răsucindu-se se-ntoarse pe spate, lăsând-o să vadă ochiul dracului cu care era însemnată: aluniţa care-i râdea sub buric. Era demonul care-o mâna mereu şi-i da acea stare de nestare, acel soroc de înstrăinare şi nestatornicie.

Trase cearşaful, învelind-o cu grijă.

Negostina văzu prin somn un zăvod scoţând urlete prelungi, tânguitoare, apoi altul, aplecându-se peste ea şi-ncepând să schelălăie. Se uită mai bine şi pricepu că erau mai mulţi adunaţi pe muchia dealului, cu urechile ciulite, cu ochii pe jumătate deschişi şi boturile ridicate, cuprinşi de-o deznădejde atât de mare, cum numai pe câini poate să-i apuce câteodată. Lătrau sau urlau cu rândul şi-n cor spre luna albicioasă, flocoasă, ca un cap de buldog.

Bătrâna, în sfârşit, se desprinse de lângă noră. Porni spre uşă, să-l învelească şi pe Miluţă, dar abia făcu doi paşi, aplecându-se spre salteaua întinsă pe podele, unde dormea, că tresări rămânând cu ochii mari, cu palma la

gură, înăbuşindu-şi un ţipăt. Băiatul dormea, cât era de lung, cu mâinile la cap şi faţa îngropată în pernă, parcă s-ar fi ferit de lumină, îmbrăcat în hainele lui Tom. Pentru o clipă avu o vedenie înspăimântătoare.

Se repezi la Negostina şi-o smuci de umăr.

— Fată, scoală! Auzi?

— Lasă-mă! Mai lasă-mă! scânci Negostina buimacă de somn, şi se răsuci leneş pe partea cealaltă, gata să adoarmă din nou.

Bătrâna n-o slăbi.

— Tu i le-ai dat?

Negostina se ridică în capul oaselor, încolăcindu-şi braţele subţiri şi fragile ca de copil în jurul genunchilor.

— Da, eu! spuse, şi aruncă o privire spre salteaua unde dormea Miluţă, îmbrăcat, horcăind şi zbătând un picior, parcă se bătea cu cineva prin somn.

Rămase încovrigată, cu capul plecat, cu gâtul subţire, legănându-şi umerii rotunzi şi mici.

— Eu! şopti cu-o voce durută, îndulcită de somn, şi se legănă mai departe, făcând să lunece cearşaful de pe ea şi să rămână goală în răcoarea jilavă a dimineţii. Mai bine să-l poarte el, decât să-l roadă moliile.

Bătrâna rămase cu ochii larg deschişi, parcă ar fi vrut s-o înghită, apoi se întoarse şi se repezi spre culcuşul lui Miluţă.

— Bine, mă băiete, şi tu cu hainele astea ţi-ai găsit... prinse a-l ocărî, dar vocea i se curmă printr-un ţipăt, ca şi cum i-ar fi dat cineva o lovitură pe la spate.

Pierzându-şi echilibrul, se prăbuşi peste trupul întins pe saltea cu faţa-n jos.

Apucându-se cu amândouă mâinile de umerii lui, începu să-l zgâlţâie, opintindu-se să-l trezească sau cel puţin să-l întoarcă cu faţa-n sus sau să-i descleşteze mâinile de pe cap, să-l vadă la faţă.

— Ce-i cu tine, dragu mamei, ce-ai păţit? începu să întrebe cu-o voce plângăreaţă şi-ascuţită, care umplu toată camera. Ce-i cu el? Şi tu ce stai ca o paparudă?

Vino repede! strigă la noră-sa, ciudoasă, şi Negostina veni, înţelese înaintea ei ce s-a întâmplat şi-o dădu la o parte de-acolo.

— Lasă-l în pace, o rugă. O fi căzut şi s-o fi lovit. N-are nimic. Lasă-l să doarmă.

— Uite ce vânătaie! Uite la ochiul lui! protestă bătrâna.

— A căzut. Cu întunecimea asta, nici nu-i greu, explică Negostina. Ce-ai să-i faci, dacă-l trezeşti? E obosit. Lasă-l mai bine să se odihnească!

— Bine! cedă bătrâna. Pune-i o compresă cu apă rece, să-i treacă vânătaia. Şi tu? Vrei să mai dormi? Mai dormi! Odihneşte-te!

— Nu, nu, şopti Negostina, zvâcnind din tot trupul, şi-şi dădu capul pe spate, s-o privească mai bine. Nu mai dorm, fii liniştită. Sunt gata să-mi iau robia-n primire.

— Robie, dacă ai munci forţat pentru alţii, cum munceşte bietu Alexandru! o dojeni bătrâna blajin, fără asprime, parcă ar fi vorbit unui copil.

Cu trupul ei micuţ, uscat, numai cu mâinile şi picioarele mari, deformate de trudă, brăzdate de vine negre, umflate şi noduroase, se-ndreptă spre spălătorul din ungher şi-şi clăti mâinile şi faţa.

Udă încă, ştergându-se în faţa icoanelor, la picioarele lui Miluţă, cu prosopul în mâini, prinse să se închine cu glas tare, cu voce schimbată.

— Tatăl nostru, carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele tău... Îndură-te de noi, păcătoşii, acum şi în ceasul morţii noastre...

Luă apoi mătura de după uşă, târnul de gunoi, o cârpă şi puse mâna pe clanţă.

— Mălaiul s-a terminat. Vino jos după făină, la Invalid, o rugă şi închise uşa după ea.

Strânsă între pereţii dospiţi de mucegaiuri, scara veche trosnea răguşit.

Bătrâna, târşindu-şi picioarele-ncălţate-n târlici, trecu pe lângă uşa apartamentului celor două fete de la etaj,

fără să întoarcă faţa, să privească cu coada ochiului, ca şi cum s-ar fi temut să nu se molipsească de-o boală urâtă. Se temea pentru Miluţă. Stricăciunea şi răutatea pătrund mai iute ca binele şi cuminţenia. Aveau camera cea mai bună, chiar deasupra firmei restaurantului, cu baia alături şi geamuri la stradă – două geamuri: unul pe colţ, sub cămăruţa lor strâmtă din pod, şi altul deasupra fostului garaj, cu pereţii de scânduri văruiţi până-n stradă, unde-şi deschisese Invalidul cârciuma „La formarea ideilor”. Ce-i venise să-i zică aşa? Poate pentru că stătea toată ziua cu capu-n jos, înţepenit pe scaun, cu proteza rezemată de tejghea, şi când nu servea – şi mai mult nu servea – citea ziarele.

Invalidul, un om ciudat cum nu se mai pomenise – în orice caz, ea, bătrâna, nu mai pomenise. Bănuia că e scrântit. Altfel, de ce-ar ajuta-o pe ea şi pe noră-sa atât de mult, sau i-o fi placând de noră-sa! Dar era prea bătrân pentru asta, şi, pe urmă, prea tăcea. Nu spunea nimic niciodată. Orice l-ai fi întrebat, dădea din cap, sau nu dădea nici din cap, îşi măcina fălcile când se uita în stradă sau la cine-i intra şi-i ieşea din crâşmă, şi după ce prefăcea spirtul sanitar – îl limpezea şi-l trecea prin pâine arsă, dacă nu-l avea gata pregătit – şi împingea cana de tablă pe tejghea, în faţa clientului, cobora capul sau ridica ziarul, aplecându-se-n scaun, până nu i se mai vedea decât moţul rărit şi cenuşiu, din creştet, şi-ncepea să citească. Încolo era om bun, respectuos şi săritor. Bărbat să-i fi fost, şi n-ar fi fost mai bun. Negostina zicea c-ar fi fost profesor pe undeva prin centrul oraşului înainte de a-l duce pe front. Poate de asta şi stătea toată ziua cu nasu-n ziare şi-i trăsnise să pună firma aceea, care se vedea de la barieră, din piaţă, unde se-ncrucişau şi se-nnădeau toate străzile care urcau şi coborau din mahala sau ocoleau oraşul prin marginea mahalalelor:

„LA FORMAREA IDEILOR”

Firma mare, de tablă portocalie, atârna sub geamul fetelor. Ce atrăgea toate privirile încă din piaţă erau cele două sticle de un chil montate-n tablă şi două pahare lunguieţe, pe care le credeai umplute cu bere. Când se-mbăta – şi se-mbăta destul de des, mai ales sâmbăta şi duminica seara – asta era distracţia preferată a uneia dintre fete, a nemţoaicei, să arunce cu sticle goale, dacă putea ochi pomii grădinii. Unele sticle cădeau şi se făceau zob în faţa cârciumii, numai cioburi erau a doua zi dimineaţa, când venea bătrâna să măture, dar Invalidul, cu nasul ciolănos ca un corn băgat în ziare, părea că nici nu observă. Sau nu-i păsa. Putea preferata nemţilor de sus să năruie şi casa. Bătrâna bănuia ceva ascuns în viaţa lui şi se-ntreba de ce n-a ieşit o dată din crâşmă, să lase ziarele, dracului, şi să se uite în sus, să-şi vadă firma.

Ei nu-i păsa la urma urmelor dacă asta atrăgea clientela. Nu era casa ei. Aveau să se termine toate necazurile şi să se întoarcă la obârşie. Nu merita să-şi facă sânge rău de pomană şi gânduri din toate prostiile. Poate şi Invalidul ştia toate astea, şi de aceea şi era aşa. Poate ştia chiar mai multe. Poate ajunsese la o stăpânire de sine şi la o înţelegere mai mare decât a ei, şi ziarele acelea care tipăreau toate minciunile nu erau pentru el chiar totul, cum părea, ci poate doar un mod de a obţine altceva, ceva care ei îi scăpa.

Se uită să culeagă vreo sticlă de pe jos, dar nu zări niciuna. Curtea îngustă, cei zece paşi până la gardul căptuşit cu iederă şi grădina din latura casei dormeau încă, scufundate într-o ceaţă leneşă, prevestind arşiţa de peste zi. Dincolo de gard, pământul se auzea încărcat de zgomote ciudate. Le auzise şi prin somn toată noaptea şi ştia ce sunt. Altceva nu putea fi decât ceea ce ştia, şi ştia de prea multă vreme ca să nu fie sigură de asta.

Se afundă în ceaţa aceea lăptoasă, străvezie, şi, lăsând urme adânci îngropate în iarbă, se apropie de grilajul de fier forjat. Drumul era acolo, ca în fiecare dimineaţă, surpat între case, şi maşinile lunecau greoaie pe el la

vale. Ceaţa şi colbul jilăvit se amestecau şi făceau aproape cu neputinţă să urmăreşti lungul convoi până la capăt, dar ea stătea cu încăpăţânare şi urmărea totul cu-o atenţie încordată. Drumul cobora uşor în pantă, făcea un cot larg pe după comandamentul jandarmeriei cu steagul tricolor fâlfâind deasupra şi urca greoi, bătut în pietroaie mari de râu, făcând să se hurduce şi să geamă toate măruntaiele camioanelor.

Urcă pe lângă şinele de tren. De-o parte şi de alta se-ntindeau dughenile şi prăvăliile murdare – foste proprietăţi ale evreilor deportaţi –, cu obloanele bătute-n scânduri şi steaua în şase colţuri desenată deasupra. În piaţa largă din faţa depoului de locomotive se înnodau şi se deznodau toate drumurile. Pe lângă cei doi poliţişti – unul român, altul german – din mijlocul pieţei, îndrumând circulaţia, la toate colţurile, ieşirile şi intrările, pândeau jandarmii, să-i dibuie şi să-i aresteze pe dezertori.

În majoritatea cazurilor, poliţiştii şi jandarmii formau clientela Invalidului. Acum era prea de dimineaţă. La 6, la schimbarea gărzii, veneau şi, cu toate că de obicei picau de somn, adormeau de-a-mpicioarele, se aşezau câte patru la două mese, cereau spirt denaturat – singurul de care se găsea în tot oraşul – şi jucau zaruri până nu-şi mai puteau ţine capetele pe umeri. Atunci ieşeau clătinându-se, sprijinindu-se de pereţi până în spatele casei, unde se uşurau şi trăgeau cu armele-n şobolani, dacă nu era Erika acasă, să urce care mai vedea scara şi mai putea. Se mira că cealaltă, Irina, care era fată cuminte, de oameni necăjiţi, stătea cu asta.

Nu mai primise un rând de la Toma. Nu voia să se gândească la el acum, pentru că prea o impresionase Miluţă îmbrăcat în hainele lui, trântit acolo, pe saltea, cu mâinile la cap ca un mort. Parcă era mort. De la Alexandru, de mai bine de un an venise scrisoarea aceea din Germania, din lagăr.

De la ea de-acasă făcea o oră de mers până-n oraş. Miluţă nu făcea nici atât până la depou – pentru că depoul

era în marginea oraşului şi-apoi era tare de picior, dacă făcea trei sferturi de oră, şi nici atât – doar iarna când viscolea sau era gheţuş pe drum făcea mai mult. Atunci se scula cu noaptea-n cap. Ea cu Alexandru, mic pe-atunci, rămâneau acasă, şi mai puteau trage un pui de somn până se lumina bine de ziuă. Aşa era şi cu Toma când umbla la liceu. I se făcea milă de el cât de dimineaţă trebuia să se scoale. De cele mai multe ori, când avea de învăţat – şi Toma era ambiţios şi silitor, totdeauna avea de învăţat, de citit –, o punea să-l trezească, şi-l scula înaintea lui Miluţă. Pe Miluţă îl trezea numai când era gata cu masa, când cocea turtele pe plită şi le punea în pachet la amândoi, lui Toma în servietă, lângă cărţi, lui Miluţă în cufăraşul vechi de lemn, rămas de la Costache, de pe când lucra tot la Ateliere – că asta era a ciocănarilor de la tren, lădiţa cu scule şi oleacă de pământ pe lângă casă, în mahala sau la ţară, dacă erau de prin satele din apropierea oraşului, căci altfel, numai din leafă, nu se puteau ajunge. Era un cufăraş negru de funingine şi de unsoare, pe care-l avea şi acum şi pe care-l poartă toţi la Ateliere. Că bărbată-su, Costache, chiar şi râdea:

— La noi, zicea, oamenii se-mpart în două: cei care intră pe poartă cu lădiţele, şi ceilalţi, care ies cu genţile pline. Lumea-i formată din şepci şi pălării. Pălăriile merg cu trenul, şi şepcile lucrează la tren. Dau cu ciocanul să scoată un ban, şi cel cu pălăria, un boţ de câine, o javră-n jiletcă, te rade dintr-o trăsătură de condei şi te lasă cu fundul gol, ba încă, dacă faci gură, te mai bagă şi la mititica. Asta-i viaţa noastră. Aşa-i făcută, zicea el, şi de asta, zicea: Fur, strâng de gât pe cineva, mă fac frate şi cu dracu, numai pe copii să-i scap. Ei să nu se mai milogească pentru o bucată de pâine şi să câştige banu cu condeiu, nu cu lădiţă-n mână şi cu ciocanul.

Şi-ncepea să-njure:

— Dumnezeii lui de ciocan cine mi l-a pus în mână, c-am s-o iau prin trenuri într-o bună zi şi să le dau la cap la toţi! Hoţii şi tâlharii! E plină ţara de hoţi şi de tâlhari!

Aşa vorbea, şi gura lui l-a nenorocit. Avea şi Alexandru, din Germania, care îi semăna, sângele iute. Nărăvaş şi cu sângele iute. Cum a dat de prima fustă, a-ngenunchiat ca mieluşelul, s-a predat, şi şi-a găsit beleaua: s-a dus după „comoară”, şi jidovcuţa pistruiată l-a mântuit. N-a scăpat nici ea, şi l-a tras şi pe el în lagăr. Numai Toma, cu relaţiile lui, mai putea să-l scoată, dar unde era Toma să-l roage să intervină? Dacă o lăsa şi-o îmbrâncea pe Negostina să se ducă mereu, să nu stea lângă casă, era că trăgea nădejde că numai această îl putea găsi şi numai aşa avea să se încheie şi zbuciumul ei.

Sfârşită, fără puteri, rezemă coada măturii de poartă lăsă făraşul la picioare şi, cu cârpa de şters sub braţ, îşi strânse coatele, împietrită. Urmări, ca o dusă de pe lume, goana maşinilor pe drum. Colbul ce se târa în urmă şi plutea peste acoperişuri ca o ameninţare.

Da, da, oamenii au făcut războaiele, şi Dumnezeu, să-i pedepsească pentru nelegiuirea lor, i-a îngăduit Satanei cu tot prăpădul Sodomei şi Gomorei să ia înfăţişarea cea fără de prihană a femeii, să le aţină calea şi să-i nenorocească mai rău că războaiele. Că harţa între armate începe şi se sfârşeşte, dar zurba dintre femeie şi bărbat nu se mai încheie niciodată, şi toate potrivelile astea sunt alcătuite să-i înstrăineze pe fii şi să le despartă pe bietele mame de lumina şi sprijinul bătrâneţilor lor.

Când le vin băieţilor minţile la cap, e prea târziu. Sunt ca mânjii închişi în ţarcuri străine. Mama nu mai poate ajunge să le dea drumul, să-i strângă în braţele ei tămăduitoare, să-i aline de toate rănile.

Dacă te ascultăm pe mata, mamă, dacă nu veneam, dar voiam să-mi fac şi eu un rost lângă fata pe care-o iubeam şi cu care m-am căsătorit oficial din primele zile, c-am crezut c-aici umblă câinii cu colaci în coadă, că matale ştii cât de mult îmi plăceau mie avioanele, de-am ajuns să-mi muşc pumnii că nu v-am ascultat. Zi şi noapte

– parcă-l auzea, parcă-i şoptea, sfâşiindu-i sufletul – *mă gândesc numai la asta şi la Astrid, şi mi-i dor de mată, ce bună erai şi cum te-ai chinuit să ne creşti pe noi, şi cu ce te-ai ales? Aici ne-a dat la fiecare în primire câte-o saltea de paie împuţită, de curg paiele din ea, şi câte-un cearşaf şi o pătură de grajduri, de miroase a cai de te tâmpeşte, şi câte-o pernă, tot din paie, îmbrăcată într-o faţă de pernă de mort, şi m-a despărţit din prima zi de Astrid, să n-o mai văd nici pe ea, ceea ce mă înnebuneşte cel mai mult, de-mi vine să-mi pun capăt zilelor*.

Soarele răsărise. Ceaţa se destrăma, agăţându-se de pomi şi de garduri. Deasupra drumului se cernea o lumină leşioasă, cenuşie-trandafirie, şi prin pâlpâirea aceea, maşinile negre lunecau huruind unele după altele. Soldaţii şedeau ţepeni deasupra, strânşi pachet, cu armele-n mâini şi feţele-mpietrite. Mergeau să omoare şi să fie omorâţi. Aveau căştile turtite, trase pe ochi. Mâinile încleştate pe arme, şi armele luceau rece în mâinile lor aspre, clătinându-se în acelaşi ritm, odată cu camionul şi cu prelata de camuflaj strânsa deasupra. Unii cântau, dar pe feţele lor palide nu se vedea nimic: erau la fel de goale, şi cântecul ieşea scrâşnit şi metalic ca un zăngănit de arme.

Tunurile grele se hurducau în urmă. Ţevile lungi ameninţau cerul.

Totul era nesigur, încărcat de nelinişte.

Venit din fundul lumii şi ducând în cenuşa prăpădului năruit peste lume, drumul se zvârcolea între ziduri, lângă ea, ca o fiinţă strivită. Bătrâna respira tot mai greu. Ţinea coatele strânse la piept, faţa îngropată în podul palmelor, şi ochii îi erau pustii. Privea totul în acelaşi fel, intens şi dureros, dar nu părea speriată. Mai curând buimăcită de ce vedea: de maşinile acelea şi de tunurile care se legănau greoi, surpându-se la vale, maşini şi tunuri, unele după altele, maşini şi tunuri, maşini şi tunuri...

La un moment dat, tresări.

Uşile mari ale cârciumii se deschiseră ca sărind în aer, smulse din balamale, şi-n prag apăru Invalidul. Era în cămaşă, descheiat la piept, lăsând să i se vadă smocurile sure şi învârtejite de păr care urcau mărăcinoase pe gât şi pe obraz până-n ochi, sălbăticindu-i tot chipul. Faţa roşie şi zbârcită, cu care parcă frecase până atunci duşumelele, se lumină o clipă şi se schimbă, netezindu-se spre bărbie şi-n monturile obrajilor.

Bătrâna, fără voia ei, simţi că-şi destinde şi ea faţa şi-şi simţi buzele mişcându-se într-un zâmbet abia schiţat. Ridică repede făraşul, luă mătura şi se apropie.

— Bună dimineaţa, domnu...

Invalidul nu-i răspunse. Se uită afară peste capul ei şi piciorul de lemn începu să scârţâie şi să bocăne îngrozitor, răşpăluind podelele. Se retrase câţiva paşi de-a-ndăratelea – parcă-l împingea cineva în piept –, apoi se întoarse cu spatele la uşă, fără niciun interes pentru ce se petrece afară, şi, ocolind de cealaltă parte tejgheaua grosolană de scânduri nedate la rindea, netedă şi lucioasă numai unde o frecaseră clienţii cu coatele, se aşeză pe scaunul larg de lemn, scobit ca o strană, poate chiar o strană de biserică, şi se-ntinse în aşa fel ca ciotul ascuţit de lemn să i se înfigă în scobitura anume făcută. Ziarele erau lângă el. Le trase mai aproape. Se adânci în lectură rezemându-şi ceafa de stinghia stranei şi înălţând gazeta desfăcută în aşa fel că bătrâna nu mai văzu decât mâinile Invalidului şi cele două pagini ca un cearşaf răstignit pe tejghea.

— Ceva nou, domnu? întrebă.

— Să vedem, mormăi gros şi răguşit Invalidul, şi-ncepu să citească repede, încăpăţânându-se să pronunţe fiecare cuvânt răspicat, parcă ar fi vorbit la radio sau aşa cum vorbesc de obicei crainicii la radio: „De la cartierul general al Führerului se transmit următoarele: În partea de vest a capului de pod normand, aliaţii au atacat cu puternice forţe în sectorul Saint Lô. Trupele germane au fost împinse puţin înapoi. Tirul de represalii al armei V1 a

continuat şi ieri asupra Londrei şi sudului Angliei, în Italia, luptele s-au dat cu caracter schimbător la nord de Voltera, de ambele părţi ale Tibrului şi în sectorul Citta di Castello. Inamicul a reuşit unele neînsemnate câştiguri de teren...”

Bătrâna lepădă cârpa şi făraşul într-un ungher şi, luând-o din fundul hardughiei, ocolind scaunele şi mesele răzleţe, pierdute în întinderea aceea de duşumele şi pereţi albi de scândură văruită, începu să măture.

Apoi aşeză mătura de-a curmezişul, cu coada pe-o masă, şi, târşâindu-şi târlicii, se apropie şi se opri în spatele Invalidului.

— Ce-i?

— S-o isprăvit făina de păpuşoi.

— Cată în ladă. Mai este?

— Este.

— Cât?

— Cam pe sfert.

— Bine. Ascultă-ncoa! „Pe frontul de răsărit au fost întâmpinate atacurile sovietice în regiunea Iaşi. La vest de Luţk...” Ştii unde vine? Acolo m-a rănit pe mine la-nceputul războiului.

— Şi uite că războiul s-a-ntors tot acolo! se minună bătrâna.

— Război-i peste tot. Aşa, reluă Invalidul, vasăzică „la vest de Luţk trupele germane s-au desprins dintr-un arc prea înaintat. O altă desprindere s-a efectuat în regiunea mlaştinilor...”

— Domnu, se rugă bătrâna, abia mai zărindu-se, înecată în praf, caută la colţul refugiaţilor, poate dai de Toma!

— Ce să caute el, acolo?!

— Nu ştiu. Poate ne caută el prin ziar la colţul refugiaţilor!

— Aha! se lămuri Invalidul. Bine. Să vedem. Ascultă! „Soldatul Vasile Ivan din Şendriceni-Dorohoi îşi caută soţia şi băiatul, Alexandru, elev la şcoala normală,

refugiaţi. Caporalul Petrăchescu Vasili din Straja-Rădăuţi caută soţia refugiată. Primăria comuna Lunguleţu, plasa Ghergani, judeţul Dâmboviţa, ne comunică pentru doritori că în această comună se găseşte copila Trestiana, în etate de opt ani, fiica lui Nicolae Popa, care a fost găsită singură în Bucureşti în urma bombardamentului din 8 aprilie. Soldatul Barabaş Toader, concentrat la spitalul Z. I. 345, roagă din suflet a se comunica la spital unde se găseşte fiul lui Gheorghe Barabaş.” Atât, mătuşă, pe ziua de azi.

— Nu mai e? Nu mai scrie nimic?

— Ba da. Stai. „Cine ştie ceva de sublocotenentul Gornea Dumitru, dintr-o divizie de infanterie, este rugat să comunice urgent la adresa: Vasile Gornea, strada Apostol Mărgărit 2, Bucureşti, telefon 3.40.90.”

— Doamne, domnu! oftă bătrâna. Toma era sublocotenent la-nceputul războiului. Sublocotenent l-a luat, cum a isprăvit şcoala.

— Acum e căpitan, decorat, citat pe armată. Te poţi mândri cu el. „Berlin 15, Reuter, transmite: Cele mai apropiate regiuni ale frontului de est vizate de sovietici sunt acum...” Nu te interesează, dar sunt lângă noi. S-au apropiat. „În urma grelelor eşecuri întâmpinate, în nordul Bucovinei domneşte liniştea” Numai nu stârni atâta colbul, că mă-năbuş!

— Dau cu bradolină, domnu, trebuie să iau grosu înainte.

— Dă cu bradolină, cu ce-i ştii, numai nu... „După evacuare, din interese strategice, oraşul a fost în întregime aruncat în aer, şi mişcările de desprindere germane au continuat.” Aşa s-aude că vor să facă şi la noi. „La sud şi la vest de L., forţele germane au fost retrase cu cincisprezece kilometri spre vest. O acţiune dinspre Caen a dat greş. În sectorul capului de pod Caen şi Bayeux luptă patru corpuri de armată şi douăzeci divizii blindate aliate...” Ţi-am spus ce să faci. Îţi scriu eu, şi trimitem la „colţul refugiaţilor”.

— Şi nu ne cer bani, domnu?

— Cred că nu. Să vedem. „Bucureşti, 15. La un regiment de gardă a avut loc o pioasă solemnitate închinată eroilor neamului. După slujba religioasă s-au distribuit pluguri, sape, coase familiilor eroilor, din dania domnului profesor Mihai Antonescu.” De fapt, am trimis ceva. Mă gândesc că domnul Toma poate să fie abonat la *Universul*. S-ar putea să-i pice sub ochi.

— Şi-ai dat adresa de-aici?

— Dat adresa, tot, în regulă. Dacă mai zorcăi podelele şi cu brandolină...

— Fiecare are un loc spre care se-ntoarce mereu...

O umbră se ivi în uşă. Umbră se clătină şi se lungi pe podele.

Cum stătea chircită la pământ, aplecată, cu picioarele sub ea, bătrâna ridică faţa. Rămase cu cârpa udă în mână, simţind cum îi alunecă printre degete picurii uleioşi, grei, cu miros pătrunzător.

Soarele lumina din spate o fiinţă aeriană, trecând prin rochia subţire ca printr-o sită, conturându-i picioarele până sus, şi când, clipind mărunt, orbită de întuneric, o recunoscu, bătrâna trânti cârpa în lighean.

— Hai odată, intră! Ce-ai înţepenit acolo? îi strigă. Doar nu eşti de sticlă!

— Bonjur, papa! izbucni veselă Negostina cu glasul ei curat, muzical, apoi se aplecă spre bătrână şoptindu-i încetişor, cu glas tainic la ureche: Mamă, vino puţin afară. Am să-ţi spun ceva.

— S-a trezit Miluţă! Ce-ai să-mi spui?

— Vină, lasă, insistă Negostina.

Obrajii îi ardeau. Îşi frângea mâinile de nerăbdare.

— L-a văzut! suntem salvate, mamă! L-a văzut, şopti fericită, şi bucuria îi învăpăia obrajii. E-n oraş, nu ţi-am spus eu? se lăudă, cu toate că nu-i spusese niciodată.

Bătrâna dădu din cap îngăduitoare şi-o privi cu nişte ochi mari, speriaţi, strângându-şi braţele la piept atât de zdruncinată, că Negostina trebui s-o sprijine să nu se

prăbuşească.

— N-auzi, mamă? o zgâlţâi ea. Tom! Tom! Despre Tom este vorba. L-a văzut Miluţă astă-noapte!

Faţa bătrânei arăta o sforţare dureroasă, parcă ar fi surzit brusc sau ar fi uitat pe neaşteptate sensul cuvintelor, şi Negostina se reculese. Îşi înfrână exaltarea şi-o luă mai desluşit de la capăt:

— S-a trezit Miluţă şi mi-a spus că l-a văzut. N-a putut vorbi cu el, dar l-a văzut în carne şi oase. E-n oraş.

— Unde? întrebă bătrâna, ştergându-şi năduşeala, şi-şi desfăcu braţele vânturându-le prin aer, vrând să se prindă de ceva. Ah, Doamne! Şi eu stau şi-mi prăpădesc vremea de pomană! se precipită deodată, şi căută dezorientată împrejur, neştiind încotro s-o pornească.

— În oraş l-a văzut, la bal, dar nu ştie unde e, şopti grăbită tânăra femeie speriată că bătrâna e gata să se prăbuşească.

— Hei, madam! protestă Invalidul din fundul hardughiei, ridicând faţa şi privind pe deasupra ziarului. Ce-mi complotaţi acolo? Intraţi înăuntru. Ia să te văd, domniţă, se adresă el Negostinei, şi bocăni nerăbdător cu bontul de lemn în tejghea. Ţi-a priit noaptea? Ai dormit bine?

— Sunt fericită, papa!

— E un bărbat la mijloc, pot paria!

— Pariază şi-ai să câştigi, râse Negostina zglobie, şi se apropie de tejghea, lăsând să se vadă din toate mişcările trupului ei că bucuria o învăluia ca o lumină diafană şi stăruitoare, care-o sălta aproape pe sus şi-i dădea aripi.

Zâmbi cu toată faţa, se opri lângă maldărul de ziare şi se înclină ducând palma ghiduşă la frunte şi-aruncându-i un zâmbet, ca o invitaţie.

— Bonjur, papa. Ai terminat maratonul de dimineaţă prin capitalele lumii?

— Ei, aş! protestă el. Sunt abia la-nceput. Ascultă-ncoa, dacă vrei să te amuzi. După o noapte bună, oricum, o veste reconfortantă din Bucureşti nu strică. „Ieri, 21

curent, după-amiază, a avut loc inaugurarea noului restaurant al Consiliului de Patronaj, instalat în subsolul palatului Ministerul de Interne”. Ai idee? Pe unde vine asta? „Solemnitatea a avut loc în prezenţa doamnei mareşal Antonescu, a domnilor general Pantazi, general Şteflea şi domnişoara Negulescu...” Mă întreb ce-o să se-aleagă de toate doamnele şi domnişoarele astea din Consiliul de Patronaj! Nu scrie-n ziare, dar s-a spart frontul!

— Aşa se vorbeşte. Pe Miluţă era cât pe ce să-l ia-n Germania.

— Ei, ce-o să se aleagă de toate doamnele şi domnişoarele astea din Consiliul de Patronaj dacă vin ruşii?

— Nu ştiu ce-o să se-aleagă din toate doamnele şi domnişoarele astea la care te gândeşti dumneata, spuse Negostina, dar cel puţin îşi trăiesc viaţa.

— Asta da, asta da! se grăbi să aprobe şchiopul. Cu vârf şi-ndesat! Până la ghiftuială!

Bătrâna se enervă mai mult de râsul acela de om ursuz, tăcut şi singuratic, dezobişnuit să râdă, şi – ceea ce i se părea chiar ei ciudat – n-o condamnă deloc pe Negostina. Şi dintr-o dată, ca şi cum s-ar fi aprins un bec şi s-ar fi făcut lumină în capul ei, înţelese. Abia acum înţelese că Tom trăia cu-adevărat, că era acolo, o căuta prin oraş, şi dacă n-o găsea era numai pentru că ea nu auzise şi nu ştia că el o caută, dar erau atât de aproape unul de altul, cum poate nici nu-şi dădea seama.

— Tom, băiatul mamei! şopti ca şi cum ar fi fost lângă ea.

Trebui să se sprijine, speriată, de-o masă, să-i treacă ameţeala.

Pe Negostina şi pe Invalid îi ignoră sau îi uită, ca şi cum ar fi dispărut din cameră, şi camera însăşi cu mesele soioase şi respingătoare, cu expresia aceea de depravare înscrisă pe ele, dispăru şi ea, înlocuită de gândul – acum dar şi luminos în mintea ei – că Tom e undeva pe aproape

şi-o caută, sau o aşteaptă, ceea ce era totuna. Aveau să se-ntâlnească negreşit, foarte repede. Asta era presimţirea ei, visele, toate semnele care o urmăreau, care i se arătau, dar ea înţelesese totul greşit, din teamă să nu-l piardă pe vreunul din ei sau din şiretenie poate, să înşele destinul, să se creadă că-i gata să primească tot răul ca să se poată bucura mai mult de nădejdile ei împlinite.

Murim de foame, măicuţă! îşi aminti scrisoarea lui Alexandru din lagăr, şi târându-se în genunchi printre mese începu să frece duşumelele. *Murim de foame, măicuţă! Suntem obligaţi să muncim douăsprezece ore pe zi şi câştigăm abia 140 de mărci pe lună, din care se fac următoarele reţineri...*

Învăţase totul pe dinafară, ştia cuvânt cu cuvânt.

Nici nu băgă de seamă că Negostina plecase. Ea vorbea cu Alexandru, îi da poveţe, îl ruga să mai rabde un pic, şi învârtea repede, topită de dor, cârpa aspră chiftind de unsoare, sufla greu, tot mai precipitat, ca-ntr-o alunecare în gol, o alunecare pe nesimţite în vis, şi-ntreaga ei fiinţă începu să se desprindă din tot şi din toate şi să plutească. Acum, că s-a sfârşit, trebuia să încheie o suferinţă dublă, să-şi adune inima, care îi era împărţită între răsărit şi apus, hărţuită de toţi trei, sfânta treime de-o fiinţă cu ea. Era ca o plutire. Da, sau nici plutire. Îi zărea clar, îi vedea, îi auzea şi-i simţea în ea dureros de vii pe toţi trei şi pe bărbată-su, pe fiecare în parte, ca o întregire a lumii, ca şi cum lumea, sălbăticită şi-nnebunită de propria sa neputinţă şi furie, coborâse în matca ei liniştită de pace şi ordine, şi ea, mama întregii lumi, putea surâde împăcată cu ea însăşi şi cu viitorul care o aştepta. Mâinile ei lucrau, şi genunchii se târau pe podele, şi faţa aspră, slăbită, se încorda de efort, dar nu simţea efortul, numai încordarea şi nerăbdarea urcând în ea, apăsându-i pieptul. Lucra ca şi cum Tom aştepta pe-aproape, poate chiar la barieră, gata să primească şi să-i dea îmbrăţişarea lui scurtă de soldat norocos. Tom ieşise

inginer de poduri, toţi vorbeau de el, tot oraşul, sfârşise cu media cea mai mare, ziceau că nu mai isprăvise nimeni înaintea lui atât de strălucit facultatea de inginerie, făcuse podul din marginea oraşului, podul de piatră şi fier, pe care vor duşmanii să-l arunce în aer. Şi ce s-a ales de toată bucuria ei? N-a avut răgaz să se veselească de reuşita băiatului, sau să-şi dea seama cu adevărat că se bucură, că s-a trezit c-o fetişcană în casă pe care i-o aduse Toma, ţinând-o de mână şi uitându-se la ea ca la o zână, şi din ziua aceea feciorul ei nu mai era al ei, i-l vrăjise şi i-l luase zâna cea crudă şi luminoasă, şi după isprava asta neisprăvită au început să bată clopotele, şi după clopote, tunurile, şi stăpânirea a pus ochii cel dintâi pe băiatul ei învăţat, şi gata! El într-o parte să facă poduri, să umble războiul pe podurile lui, şi Alexandru cu jidovcuţa în cealaltă parte, unul la răsărit, altul la apus, i-au rupt inima-n două. De-atunci, clipă de clipă, lumea se-ntunecă în inima ei sfâşiată, şi nu mai fu nimic decât spaima să nu-l piardă şi pe-al treilea, pe Miluţă, pe ultimul. Spaima şi neliniştea trează ca o lupoaică flămândă şi pânda neîmpăcată care-o făcea să stea cu ochii pe Negostina şi s-o-mboldească mereu, doar-doar o scoate-o din prudenţa şi încăpăţinarea ei, cu care-i venea de hac, şi să se lase ca o cerboaică sălbatecă prinsă-n laţul şi capcana pregătite cu-atâta iscusinţă.

Ne-au băgat într-un lagăr de triere, şi din prima zi au luat-o pe Astrid şi-au dus-o în altă parte, poate chiar la camera de gazare. Nu pot să ştiu nimic, văd numai coşul înalt de la crematoriu, care fumegă ziua şi noaptea, şi mirosul, când bate vântul şi ne-aruncă mirosul în piept, îmi face atât de rău că pic jos plângând şi-ncep să vărs. Doamne, mamă, şi asta o să ţină până s-o termina tot războiul lui Hitler cu întreaga Europă, scria Alexandru. Suntem la aproape patruzeci de kilometri de graniţa Olandei, la cincizeci de kilometri de Franţa şi la şaptezeci

de kilometri de Belgia.

Se ridică dintre mese, îndreptându-şi şalele şi spinarea, clătină capul să se dezmeticească şi-l auzi pe Invalid citind:

— „Bonurile valabile azi, 21 august 1944: pâine, bonurile numărul 269 şi 270; săpun, bonul 276 pentru 250 de grame...”

Afară se auzeau jandarmii urcând pista netedă de beton, tropăind să-şi scuture colbul de pe bocanci. Întoarse capul şi-i văzu în uşă pe toţi zece – sau unsprezece – bulucindu-se grămadă, ca la pomană. Parcă erau înnodaţi de centiroane şi nu se puteau desprinde unul de altul, cu puştile în spinare şi capelele pe ochi, prăfuiţi şi asudaţi, dar veseli şi nepăsători, sfârâindu-le gâtul după o picătură. Se bulucirăi, cu plutonierul înainte, ţanţoş, gras şi gâlcos, gâfâind ca o locomotivă, şi bătrâna se rezemă de-o masă, cu cârpa de bradolină în mână, şi se uită cum le rămân urmele mari şi albe pe podele.

— ’neaţa la toată lumea!

— Ne dai şi nouă oareşce?

— Să vă dau, de ce nu? se-nvoi Invalidul, lăsând ziarul deoparte.

— Scoate ce ai mai fin, c-ai mierlit-o! ameninţă plutonierul, lăsându-se să cadă c-un geamăt de uşurare pe primul scaun, şi făcu un semn înălţând ochii spre tavan. Pe sus ce s-aude?

— Bursa a înregistrat ieri următoarele cursuri, se grăbi să-l informeze Invalidul: Steaua Română I 525; Concordia I 325; Creditul Minier 820; Radio 200; Mica 870; Letea 700; S.T.B. 1410; Consolidada trei la sută, una mie nouă sute treizeci şi cinci virgulă treizeci...

— Lasă-te de iordane! se ofuscă plutonierul. De păsărelele din colivie te-am întrebat.

— Nu le-am auzit întorcându-se. Au fost la bal as-noapte.

— Aşa-i că da! Bine zici! se bătu peste frunte

plutonierul. A fost chiolhan mare la Prefectură...

Pentru o clipă, plutonierul amuţi, aprins ca un curcan, gata să plesnească, apoi îşi reveni şi se strâmbă caraghios, făcându-i pe toţi să râdă.

— Da dumneata?! Ia fă-te-ncoa, mătuşă! Unde mi te-ai pitit pân-acu? Spionezi, hai? Spionezi forţa publică?

— Curăţ podelele, domnu jandarm, se dezvinovăţi bătrâna făcându-i-se frică, şi o năuci presimţirea că ceva nu-i cum trebuie cu Miluţă.

— Vasăzică aşa, hai? continuă s-o toace la cap plutonierul, numai din răutate, ca s-o sperie sau să râdă de ea. Sari cu gura?! Îmi faci observaţii?! Ultragiezi forţa publică în exerciţiul funcţiunii?! Dumneatale ştii ce-i aia? Ştii că pot să te arestez? Ia spune, o luă el repede, unde-i noră-ta? A dormit acasă as-noapte? S-a trezit, sau încă leneveşte în pat? Că aşa sunt doamnele astea cu pielea fină, lenevesc până la zece-n pat, să-şi întreţină tenul. Dă-i drumul!

— Nu-i acasă, îngăimă bătrâna, nesigur.

— Nu-i, hm! făcu plutonierul, gânditor. N-ai să zici c-a fost şi ea la bal!

— Poate-o fi fost! şopti în doi peri bătrâna, şi continuă să se târască pe jos, printre mese şi picioarele jandarmilor, storcând mereu cârpa între degete, să nu i se vadă tremurul mâinilor.

— Păi ziceai că nu-i din alea...

— Ia mai las-o moartă, şefule! interveni pe neaşteptate Invalidul, înălţându-şi capul din ziar, şi vocea lui autoritară şi aspră, deprinsă cu comenzile militare, îl făcu să amuţească pe plutonier. M-am plictisit de-atâta trăncăneală. Ce ai cu femeia? Las-o să-şi vadă de treabă, să termine podelele, şi nu te mai lega nici de noră-sa, că nu te văd bine! Las-o în pace! Bagi groaza în ea, nu vezi?!

Plutonierul se ţinu băţos.

— Uşurel, jupâne, că nu ştii despre ce-i vorba!

— Ei, despre ce-o fi, că doar n-a dat trenul peste el! Bagi femeia-n sperieţi!

— Eu am isprăvit, domnu. Mă duc, bolborosi bătrâna, şi dădu să se retragă de-a-ndăratelea spre uşă.

— Încotro? o opri un jandarm.

— Du-te. Las-o să se ducă, spuse plutonierul. Du-te şi-l adă pe băiat. Am nevoie de el. Vreau să-l văd la faţă. Numai să-l văd, şi vă las în pace pe toţi. Şi pe dumneata, şi pe el, şi pe soţia domnului căpitan. Altfel, dacă nu...

— Înţeles, domnule, scânci bătrâna, neştiind cum să se vadă mai repede scăpată. Da de unde să-l aduc, că-i în tură! Şi cu serviciul lui, ştiţi prea bine...

Aici este un frig îngrozitor, îşi aminti. *Când plouă şi-i umezeală sau bate vântul dinspre crematoriu, se lasă un fum de nu vezi omul la un metru înainte, un fum de carne arsă de om amestecat cu praf de cărbune, că-ţi vine rău, leşini, şi noaptea, când ieşi afară să te uiţi, vântul suflă aşa de tare, de te apucă groaza şi-ţi vine să urli. Mă gândesc zi şi noapte la Astrid, şi mi se pare întruna c-o văd cum iese pe coşul fabricii morţii ca un porumbel, ce-a mai rămas din sufletul ei, ca o păpuşă îmbrăcată în rochia care-mi plăcea mie, de mătase, de culoarea piersicii crude, cu nasturi de sidef, decoltată, cu braţele şi genunchii goi.”*

Zăpăcită şi speriată, cum era, bătrâna nici n-o recunoscu în prima clipă.

— Ce faci? Ce-i cu tine?

— Mi-a dat Invalidu să-i pregătesc o omletă, spuse Negostina, liniştită, şi-i arătă farfuria pe care-o ţinea în mână.

— Aha! Bine, bine, o aprobă bătrâna, şi-i făcu un semn şiret cu ochiul. Au venit jandarmii!

— Şi ce dac-au venit? se miră Negostina.

— Nimic. Ziceam şi eu aşa. Poate-ţi place să te uiţi la ei.

— De unde-ai mai scos asta!

Intrigată, Negostina-şi miji ochii şi-o privi ca pe-o

gânganie căzută pe spate.

— Ce-ţi umblă dumitale prin cap?

C-un zâmbet ciudat pe buze, bătrâna o învălui toată într-o privire:

— Credeam că te duci! Că nu-ţi mai pierzi vremea pe aici!

— Unde să mă duc?

— După Toma. N-ai zis că-i în oraş? Nu te duci să-l cauţi?

— Ce staţi, bă, ciobanilor? Simţiţi-vă! strigă plutonierul. A intrat o doamnă.

Greoi şi neîndemânatici, jandarmii săriră de la mese şi se îmbrânciră să-i aţină calea. Unul înalt, cu mustaţă de prepelicar, întinse braţele s-o prindă, dar ea se feri, zvâcnind umărul, cu-o expresie de mirare încremenită pe chip şi, fără să se uite la nimeni – ca şi cum s-ar fi strecurat printre buşteni, printr-un teren mlăştinos, atentă să nu alunece şi să se strivească de buturugile ieşite în cale –, se rezemă de tejghea să-şi tragă răsuflarea şi aşeză farfuria aburindă lângă teancul de ziare din faţa Invalidului.

— Poftă bună!

— Mulţumesc! spuse Invalidul, adulmecând mirosurile bune de mărar şi ouă topite-n ulei.

— E Toma-n oraş, îi şopti şi se-ntoarse să plece, dar se trezi asaltată din toată părţile.

— Cântă-ne ceva! Nu pleci de-aici până nu ne cânţi şi nu ne dansezi ceva, îi strigă plutonierul.

— Vorbeşti serios?

— Foarte serios. Te rugăm!

— Ei, aşa e mai convingător.

— Hai, acuma! Cât e soacra, să te vadă!

— Sunteţi nişte neciopliţi!

— Ştie toată lumea, baborniţa-i cu ochii pe mătăluţă.

— Ei, uşor, uşurel, nici chiar aşa! protestă Invalidul. Te rog să accepţi să bei un păhărel cu noi.

— Unul singur. Numai unul, se rugară în cor.

Dădu să se strecoare pe lângă ei, să plece, dar se simţi înghesuită din toate părţile, apucată de mâini, izbită de răsuflările fierbinţi şi nesuferite.

— Lăsaţi-mă-n pace că mă supăr, îi înfruntă, zbătându-se să scape.

— Vă arunc în stradă pe toţi. Idioţilor! strigă Invalidul, bătând cu pumnu-n tejghea. Ce-i asta?

— Nicio nenorocire! Ia te uită la pisicuţă! îşi scoate ghearele!

— Au!

— Gura mică!

Negostinei i se păru că întreaga încăpere zvâcneşte o dată cu palma trăsnită pe obrazul acela fierbinte, întunecat şi aspru ca o piele de porc.

Se uită la toţi fără să-i vadă, cu chipul neclintit, cu ochii limpezi, albă de furie şi indignare, şi brusc, parcă ceva s-ar fi dezlănţuit în ea, un vârtej care-o luă pe sus, începu să danseze. Dansa strecurându-se printre mese şi privea prin culoarul ce se deschidea în faţa să cum bătrâna sta în uşă şi-o urmărea. Obrazul ei stăpânit şi uscat, cu creţuri mărunte în jurul ochilor, şi ochii ei clipind mărunt, de uimire şi încântare, aveau ceva care-i dădea parcă o mai mare forţă şi poftă de exaltare, ca o-mpotrivire. Se mişcă aşa sincopat, zburdând şi zburând cu braţele prin aer până se opri moale, obosită şi puţin încurcată-n faţa ei:

— Ce-i, mamă? Te-a supărat ceva?!

— Nimic, fată, îi şopti bătrână, fixând-o liniştită, cu ochii ei sfredelitori: Ziceam să mergem să-l căutăm pe Toma... dacă vrei...

— De ce să nu vreau! Vreau, se domoli Negostina, şi ieşi prima pe uşă, împinsă ca de-un abur fierbinte de ochii căscaţi hipnotic, în urma ei.

Capitolul 6

CUM ADORMISE DIN NOU, DUPĂ plecarea cumnatei, suflând greu, cu pieptul plin de sudoare, Miluţă sări buimac la prima zgâlţâială a bătrânei. O zări ca prin vis aplecată deasupra lui: „Te caută jandarmii! Ce-ai făcut?” Nu mai avu răbdare să-i răspundă.

Todireanu, tatăl Irinei, era prieten cu moş Ţurcanu. Vorbea lat, dulce şi legănat: „O holercă, bădie!”

La depou, de un an şi ceva, lucrau împreună cu nemţii: nemţii uitându-se la ei cum urcă şi coboară de pe locomotivă, negri ca dracii de funingine şi cărbune, osteniţi şi nemâncaţi, iar ei pândindu-i până şi când se duc la umblătoare, să vadă în ce ape se scaldă, ce au de gând. Ghiţă Todireanu ştia bine nemţeşte. Avea un prieten. Bea cu el când ieşea din tură „o holercă”, în colţ, la bufetul gării. Un plutonier austriac: Ritter.

— Ăştia vor să vă ridice, i-a spus Ritter.

— De unde ştii?

— Mi-a spus Zainer, zicea mai târziu mecanicul că i-a spus Ritter.

Ăsta era mare mahăr. Hitlerist înfocat.

Miluţă, după plecarea de-acasă, de frica jandarmilor, a ţinut-o tot într-o fugă până la Ghiţă Todireanu.

— Vino cu mine! i-a spus mecanicul.

— Unde? s-a pierdut cu firea Miluţă, şi l-a-njunghiat gândul c-a făcut altă prostie venind.

— Unde? mai întrebă o dată.

— Da ce-i cu hainele astea pe tine? Văd că eşti pus la şapte ace! Parcă eşti ginerică, râse mecanicul, făcându-i cu ochiul, adică să te fofilezi, şmechere, să nu pună laba pe tine! Cine să creadă, înţolit în costum de gabardină, un pârlit de fochist? Hai cu mine. N-ai pus în gură nimic...

— Să mănânc?! se miră Miluţă, şi dădu din umeri. De mâncare îmi arde mie, când sunt pe urmele mele?

Intră cu Ghiţă Todireanu într-un local ferit, ştiut numai de mecanic, şi-i izbi nările, gata să-l dea jos de pe picioare, un miros puternic de costiţă afumată, cu varză.

— Câte-o holercă şi ceva să-şi astâmpere foamea flăcăul ista, spuse mecanicul femeii trupeşe, bălană şi-ncă frumoasă, care ieşi în întâmpinarea lor.

Se aşezară la o măsuţă în fund, mai retrasă, cu toate că nu era nimeni înăuntru la ora aceea. Băură, mecanicul îl lăsă să înfulece, şi până să termine, îi povesti el.

N-avea fântână în curte, şi-şi construise o pompă. A văzut şi el, Miluţă, de unde aducea apă nevastă-sa. Nu-i departe, dar vrea femeia să aibă fântână în curte, să nu mai rupă glodurile când plouă. A meşterit o pompă în atelierul de la depou şi-a pus-o în vagonul de intervenţie, îi povesti. De-aici a-nceput. Acolo ţineau toţi câte ceva, doar ştie bine Miluţă, că şi el... Azi-dimineaţă s-a dus să scoată pompa şi s-o aducă acasă.

— Mă duc, şi peste cine dau? povestea meşterul. Cine crezi că făcea de pază la vagon? Prietenul meu, Ritter. „*Guten Morgen, Ritter*”, zic, şi dau să intru în vagon să-mi iau pompa. Ritter zice „*halt*” şi-ntinde arma. „Mă, zic, de dimineaţă a luat-o Ritter al meu!” Credeam că glumeşte. N-a glumit, încheie mecanicul, şi ceru al doilea rând de holercă. Întinde arma să tragă în mine. M-a-ntristat rău al dracului, auzi, – se apăra mecanicul – prieten, beam holercă cu el, şi peste noapte să-ntinzi arma să tragi în mine!... „Ce-i cu ăsta, bre? A căpiat?” „Ordin, zice unul Muşi, nu-l cunoşti tu... Aşa au primit ordin. Las-o şi tu-n

pustie de pompă, că-i prăpăd.” Pe urmă am auzit tot asnoapte c-a fugit Ţurcanu. Şi pe tine te credeam fugit. Toată noaptea te-au căutat jandarmii. Nemţii au întărit paza. Să-i ia mama dracului! E cazul să-ţi spun.

Apucându-l de mână, se aplecă peste masă:

— Ţurcanu e la loc sigur, să n-ai nicio grijă. S-a ascuns. Aflase mai dinainte. I-am spus ce mi-a spus Ritter. Era pregătit. Am săpat un adăpost în munte. Nimeni nu ştie. N-am să-ţi spun nici ţie locul. Dacă e cazul, te duc eu. Sau Irina. Ne-afundăm în pământ. Cine să ne-aducă de mâncare, să nu ne lase să murim de foame, s-o găsi, n-avea grijă. Lasă-te în seama mea, flăcăule. Mai bei o holercă? Tu-i pompa mă-sii, c-o viaţă are omu, şi p-aceea vor să ne-o pună pe nicovală! De când au auzit ce-aţi făcut voi, au dat ordin să demontăm. Toţi meseriaşii la demontat! Maşini, strunguri, raboteze! Scos şuruburile, desfăcut piesă cu piesă şi, la vagoane, pentru Germania! mai bem un rând şi dăm o raită pe la depou, să vedem care-i mişcarea. Bine? Dacă-i groasă, o ştergem. Nevastămea ştie. Dacă nu mai vin, să nu s-apuce să-mi ridice parastas la biserică.

Nici n-a fost nevoie ca el, Miluţă, să-i mai povestească isprava de pe locomotivă. A stat cu ochii cât strachinile şi l-a ascultat, pe urmă i-a destăinuit cum îl simţea pe neamţ cu arma-n spate şi nu ştia bine ce-o să fie, unde-o să-i ducă, pentru că n-a putut schimba o vorbă cu moş Ţurcanu...

— Fir-ar să fie, o dată om! Altu-n locul lui...

Dar ce să mai vorbească, dacă nici lui nu i-a trecut prin cap când l-a văzut că-i face semn să-l pună în gardă şi-i ia lopata din mână, ca şi cum s-ar fi supărat pe el că-i neîndemânatic şi umblă încet?!

— Ha-ha, al dracului! izbucni mecanicul, şi se izbi cu palma peste frunte, pricepând figura. Deştept. Hai, copăcel. Vino să-ţi plătim, coană Profiriţa! strigă el, bătând cu pumnu-n masă.

Patroana veni.

— Ne-ai văzut, coană Profiriţă?

— De-o lună nu mai dă nimeni pe la mine, de unde să vă văd? se văicări coana Profiriţa, şi strecură grămăjoara de bani în sân.

— Aşa, aşa! râse mecanicul, ridicându-se. Dădu ultima picătură pe gât. Atunci, noi ne-am dus. Şi dacă la noapte nu ne mai vezi pe-aici, să ştii că se schimbă lumea.

Capitolul 7

CU BUZELE STRÂNSE, ÎMPIETRITĂ lângă bătrână, fără să mai scoată o vorbă, Negostina păşea absent, pregătindu-se pentru întâlnirea cu Tudor prin care spera să-l găsească pe Tom.

Nu se văzuseră de-o veşnicie. Nici nu ştia dacă arhitectul – ajuns acum prefect, părintele judeţului, om cu suprafaţă şi-atâtea preocupări – n-o uitase. Îl cunoscuse în anul acela când se măritase şi-apoi plecase cu Tom la mare, să-şi petreacă luna de miere. Era prietenul lui Tom.

Întoarse capul, cu aceeaşi împietrire şi absenţă. Privi goana maşinilor pe drum. Asta era tot ce mai putea face, să se-mpietrească şi să lase să pătrundă cât mai puţin în ea din ce vedea. Un nor de colb întuneca totul. Aerul înecăcios mirosea a motoare încinse, a benzină arsă, a fum şi duhoare râncedă de motorină, de uleiuri şi parcă de praf de puşcă, de moarte. Maşinile huruiau întruna, rostogolindu-se la vale, zguduind pământul. Negostina ar fi vrut să aibă iarăşi în faţă marea de la Vama Veche, să păşească leneş, răscolind nisipul – mai puţin fin decât la Mamaia, însă mai plăcut – jucându-şi umerii în mers, nepăsătoare, dar păşea tăcută şi temătoare, cu umerii lăsaţi, îmbătrânită şi ea, ca soacră-sa.

— Unde mergeţi? Nu-i voie!

De lângă ghereta de scânduri se desprinse o santinelă.

— La câmp, la grâu. Măcar paiele să le strângem, îi explică bătrâna, şi-ntr-adevăr – ceea ce o uimi – scoase din traistă şi-i arătă secerile.

— Luaţi-o la stânga. Pe partea cealaltă.

— Trebuie să ajungem la Prefectură, în centru, spuse Negostina.

În sfârşit, ajunseră. Tânăra femeie explică portarului cine este. Portarul – un bătrânel impozant în uniforma lui veche, dar atât de curată încât părea nouă, cu dungă la pantaloni şi caschetă pe cap – îi arătă scările albe de marmură fără o vorbă, parcă ar fi fost mut. Urcă, şi, sus, un domn gras, c-un teanc de dosare în braţe, la întrebarea ei unde-l poate găsi pe domnul prefect, o informă că s-a deschis o nouă cantină a Crucii Roşii, şi domnul prefect e acolo.

— La liceul de băieţi, pe strada Grigore Ghica, o lămuri funcţionarul, şi, întorcându-i spatele, dispăru împingându-se într-o masivă uşă de stejar dăltuit.

Coborâră îndată scările, mirate că nu le opreşte şi nu le întreabă nimeni nimic – bătrâna mai în urmă, păşind cu şovăială pe luciul de gheaţă al mozaicului verzui cu ape opaline, temându-se să nu cadă.

Negostina se opri în stradă, s-o aştepte.

— Chiar ai de gând să mergi la secerat? o-ntrebă când veni.

— M-am gândit as-noapte că nu-i rău să avem şi noi ceva adunat. Poate se isprăveşte cu războiul şi ne lasă la casa noastră. Or să se-ntoarcă ai noştri, şi ce-o să mâncăm? Tot câmpu a rămas în părăsire, atâta amar de grâu s-a risipit, când or să vină toţi, după război, n-au să aibă ce mânca. Aşa a fost şi după primul război: se-ntindea lumea ca râma după o fărâmă de pâine.

Ocoliră piaţa cu statuia Eroului Necunoscut. În urma lor apăru o familie de târgoveţi, un bărbat slab, cu-o şapcă soioasă, şi-o sacoşă în mână, o femeie corpolentă, într-o rochie decolorată, cu pantofi vechi în picioare, cu o altă sacoşă, şi-o fată urâtă, bondoacă şi târtoşă, în rochie bălţată de mătase, fluturând o sacoşă goală şi ea.

— Luaţi-o pe lângă bisericuţă, le spuse un soldat.

— Am auzit că se dă mălai, le informă în şoaptă,

gâfâind, femeia corpolentă cu sacoşa, ajungându-le din urmă.

— Nu pe-acolo. Prin dreapta! le strigă alt soldat.

Curtea dreptunghiulară a liceului, împrejmuită cu un grilaj de fier, gemea de lume: copii, femei, bătrâni, mame cu plozi în braţe, şi, din loc în loc, oştenii cu ordinea, fumând şi glumind între ei, bine dispuşi ca nişte oameni sătui care se amuză văzând calicimea târgului înghesuită la pomană. Peste tot, chipuri uscate: ochi împăienjeniţi, expresii disperate. Multe muieri venite de la ţară, speriate, buimăcite, având aerul că se-ntreabă ce caută acolo, ce se va întâmpla cu ele. Ceva jalnic, dezumanizant, ca expresia tâmpă şi resemnată din ochii vitelor duse la tăiere. Nu mai credeau în nimic, nu se mai aşteptau la niciun bine. Veniseră şi aşteptau, pentru că tot târgul alergase încoace şi aştepta, dar nimeni nu ştia şi nu credea că poate să li se-ntâmple ceva bun. Prea multe rele li se aruncaseră în faţă, ca să mai nădăjduiască ceva acătării. Aşteptarea lor avea ceva de osândă şi blestem.

— Ah, maică, de nu s-ar isprăvi până ajungem şi noi la rând! oftă o bătrână atât de ostenită sau bolnavă, sau atât de-nspăimântată de răzbunarea sorţii provocată de propriile ei vorbe, că nu mai avu putere şi se rezemă de Negostina.

— E aici prefectul? se interesă Negostina. Ni s-a spus că-i aici.

— Aici, aici, maică, dar ce să ne facă el? se căină bătrâna.

— Face şi el ce poate, spuse altcineva. Dacă pleca şi dumnealui cu autorităţile...

— Dacă pleca, se ghiftuia în altă parte...

— De ce vorbiţi aşa!?

Înaintau cu greu, prinse în trupul mişcător al mulţimii, cu neputinţă să facă ce voiau ele, supuse voinţei şi mişcării balaurului stâlcit care-şi târa coada pe sub umbra puţină a zidului. Rândurile se formau în stradă, în faţa

bisericuţei, şi grosul coloanei ieşea pe partea cealaltă a porţilor, risipindu-se în hudiţa următoare.

Negostina descoperi voluptatea stearpă a supunerii şi se abandonă cu totul mişcării aceleia necontrolate şi totuşi ordonate, încete şi totuşi continue, ca însuşi mersul omenirii – spre ce? Nu ştia, nu-şi putea răspunde, dar înţelese dintr-o dată, cu-o prospeţime şi o adâncime sufletească ce-o uimiră pe ea însăşi că are încredere în această mişcare spre acel ţel necunoscut şi inevitabil.

Trecu o oră sau poate mai bine până ajunse lângă masa unde femei tinere, şi nu mai frumoase decât ea, dar îngrijit îmbrăcate, aproape luxos, pudrate şi rujate, serveau câte-o felie de pâine şi-o cană de ceai. Vasăzică pentru asta stătea toată lumea aceea acolo! –, şi cum îşi aştepta rândul, înciudată pe ea însăşi că ajunsese să trăiască o astfel de clipă, uitând până şi scopul venirii ei încoace, întoarse capul spre grupul de oficialităţi şi-nainte de a-l vedea îşi dădu seama, simţi cu putere că Tudor era acolo. Inima prinse să-i bată. Pe urmă îl recunoscu. Era chiar în mijlocul grupului, magnetul care polariza toată atenţia.

Era elegant şi înalt, cum îl ştia, subţirel, cu-o faţă netedă, umbrită de-o mustăcioară scurtă, – nu, nu putea fi el – o bărbuţă stilizată, de Crist pe Golgota. Se mişca tot timpul, săltându-se pe vârfuri şi răsucindu-se, parcă-l strângeau pantofii sau căuta ceva pe deasupra mulţimii. Poate o căuta chiar pe ea. Şi de ce nu? El – exact, îşi aducea bine aminte – îi vorbise odată de credinţa lui în telepatie, de dorinţa cuiva care are în el atâta ardoare, încât poate înfrânge legile timpului şi spaţiului.

— Hai mai repede, doamnă! o-nghionti cineva din spate.

Negostina păşi ca pe jăratic. Ridicând ochii împăienjeniţi de ruşine, se trezi în faţa unei foste colege de liceu, fata unui burtos şi agramat negustor de peşte din oraş, care-i întindea o cană mare, cazonă, de ceai. Întoarse umărul şi lăsă faţa în jos, să nu fie recunoscută.

— Hai, mamă! Hai, odată! strigă, şi se întoarse şi mai înverşunată, înţelegând că bătrâna a strecurat felia de pâine în traistă şi se îndeasă să mai primească una.

Primul impuls fu să-i arunce cana în faţă şi s-o rupă la fugă, să dispară de-acolo, dar aşa ceva ar fi stârnit indignarea generală, simţea bine asta, şi foamea, care-i scormoni dureros, aproape insuportabil, măruntaiele, o făcu să cedeze.

Se trase într-un colţ, întoarsă cu spatele, şi, cu capul plecat, înfulecă repede felia clisoasă de pâine neagră cu gust de păr ars, apoi, înapoindu-se să predea cana, se opri lângă masă, în dreptul fostei colege, care n-o observă nici de data aceasta, preocupată să-şi facă conştiincios datoria. Se opri să-şi tragă răsuflarea, cu ochii fierbinţi de ruşine şi umilinţă, simţind toate chipurile acelea crispate şi străine cum îi îngheaţă ceafa. Atunci îl zări din nou. Era îngrozitor s-o vadă aşa, şi totuşi o nepăsare mortală o făcu să dorească asta. În definitiv, nu era vina ei, nu era cu nimic vinovată că viaţa fusese atât de crudă cu ea şi poate şi cu el, răzbunându-se pentru acea scurtă fericire de-o vară. Vru să-i surprindă privirea, şi, dacă i-ar fi surprins-o, i-ar fi făcut semn. Părea mai palid şi mai ciudat, din pricina bărbii, avea un aer de suferinţă şi concentrare, o privire extatică, de luda acum, înconjurat de opulenţa mărinimiei gratuite şi zadarnice, ştiind că burta nefericitului oraş flămând nu se alină cu un ceai. Făcu un pas spre el. Privirile li se încrucişară. Fu ca un şoc. Aerul se-ncărcă de electricitate. Se stăpâni, prefăcându-se a nu-l recunoaşte, să-i dea lui posibilitatea să se lase prins de captivanta abandonare şi să-l verifice dacă n-a uitat-o. Îl simţi cuprins de-un freamăt intens, iradiind prin toată faţa mirarea şi bucuria regăsirii, şi atunci, hotărî să-şi arunce toate armele-n joc. Schiţă un gest uşor ca de chemare – o reminiscenţă care venea din alte timpuri, de departe – şi-şi concentră toată căldura şi toată frumuseţea în zâmbetul acela trufaş şi inaccesibil de care lui îi era atât de frică la mare şi pe care-l dorea

atât de mult. Îl observă bine, şi un moment, el fu incapabil să se reculeagă şi să poată face ceva omeneşte, să-i surâdă măcar sau... O roşeaţă bolnăvicioasă îi inundă brusc faţa şi, trecându-şi palmele peste ochi, ca şi cum ar fi vrut să-şi alunge o vedenie ce-i anchiloza trupul se smulse din loc şi se apropie, în grabă, de ea.

— Doamna Dimitriu! Nemaipomenit! Negostina! Dumneata eşti?

— După cum vezi! zâmbi ea. Iată cum ne-a fost dat să ne-ntâlnim.

Îşi îndreptă pieptul, încordându-şi trupul străbătut de-un zvâcnet lung şi-l privi în adâncul ochilor, buimăcită de apropierea lui, tulburată, dar fără să aibă aerul că se bucură.

— Ce surpriză! Nemaipomenit! exclamă el întruna, şi-şi frecă palmele, parcă-l scutura frigul şi nu ştia cum să se stăpânească. Eram convins că eşti refugiată cine ştie unde în ţară. Nici Tom nu ştia nimic, pe oricine am întrebat... Mi-a dat la un moment dat prin gând să te caut cu poliţia...

Observă mâinile lui cum nu se pot stăpâni, veneau parcă singure spre ea, după asta ştiu că nu-i e indiferentă nici acum.

— Sunt cu mama. Cu soacră-mea. Mamă! strigă ea, şi se-ntoarse să i-o prezinte pe bătrână. Mama lui Tom.

— Sărut mâinile, doamnă! se înclină el.

— Veneam la dumneata. Noi singure veneam, dacă nu ne-a căutat nimeni, îi reproşă ea direct, şi-i observă, odată cu tremurul imperceptibil al mâinilor, paloarea din nou a feţei şi rictusul gurii lui, plină, senzuală. Regretă – apoi i se făcu ruşine de regretul ei – că nu-l lăsase s-o sărute la mare. Ar fi fost plăcut să simtă buzele acelea strivindu-se pe faţa ei, căutându-i buzele. Închise ochii, fulgerată o clipă ca de-o arsură, şi ştiu că dacă el ar mai fi vrut...

— Cum ai ajuns aici?

— Te-am căutat la Prefectură.

— M-am întâlnit astă-noapte cu Tom.

— Ştiu, ai dat un bal, spuse ea, şi vocea îi răsună din nou plină de reproş. Tot oraşul vorbeşte.

— Oraşul ar face mai bine să-şi vadă de-ale lui...

— Unde-i? întrebă bătrâna.

— Ne-am despărţit târziu. Nu mai e în oraş.

— Adică, dacă te-nţeleg bine, oraşul e prea prost să înţeleagă subtilităţile politicii dumitale?

— Dacă vrei... ia-o şi-aşa...

— Dar unde-i? Unde-i?

— S-a spart frontul, doamnă. Greu de ştiut. Fiul dumneavoastră, o informă rece, plictisit, autoritar, lucrează la un birou special pe lângă Comandamentul german. Să n-aveţi nicio teamă. Câtă vreme nu li se întâmplă nimic nemţilor, nici lui nu i se poate întâmpla nimic. În privinţa asta fiţi fără grijă.

— Da'n ce privinţă să fim îngrijorate?

— Mi-ar fi greu să vă explic acum.

— Domnule prefect, dar cum aş putea să-l văd? Trebuie să-l văd, aveţi înţelegere, se rugă bătrâna. De un an de zile n-am mai primit un rând de la el. Puteam să-i fac şi parastas la biserică.

— Nu-l pot vedea nici eu prea des, stimată doamnă, mărturisi prefectul. A ajuns, cum v-am spus, om însemnat. Are mai multe decoraţii decât au jumătate din locuitorii acestui oraş. Cu meseria lui de podar, a devenit un om de bază al războiului. Ce vă pot spune e... dacă doamna, nora dumneavoastră, ar dori, la modul cel mai amiabil, o intervenţie pe lângă Comandamentul german spre a se facilita o întâlnire cu fiul dumneavoastră, mi-aş oferi serviciile de intermediar...

— Ştiam eu c-o să reuşesc, mărturisi cu sinceritate bătrâna. Dumnezeu mi te-a scos în cale, domnule. Sigur, sigur că da, se însufleţi ea. Tot Dumnezeu mi-a hărăzit nora pe care o am. O să se ducă peste tot unde-o să vrei dumneata. Tot ce-o să vrei dumneata o să facă, numai să-l găsească şi să-l aducă pe Tom al ei. Nu-i aşa,

Negostina?

Tânăra femeie o privi o clipă cu buzele strânse, apoi dădu din umeri şi încuviinţă surâzând:

— Aşa-i, mamă. Dacă spui mata... Mata ştii că eu niciodată nu-ţi ies din vorbă...

— Da, da, o sfredeli cu privirea bătrână. Ochii încercănaţi îi scânteiau. Mi-a dat Dumnezeu cea mai bună şi cea mai frumoasă noră.

— Vă felicit, doamnă, se înclină prefectul. Pentru vremurile astea sunteţi, într-adevăr, o mamă norocoasă, o complimentă el, galant, şi se-ntoarse spre Negostina: Unde v-aţi ascuns, să nu mai... De-atâta timp! Extraordinar! Puteam jura că sunteţi în celălalt capăt de ţară. De ce nu m-aţi căutat?

— Ce să fac, ce să facem, se corectă Negostina, roşind. Te deranjează destulă lume, spuse ea repede cu privirile în altă parte. Nu mai voiam să vă inoportunăm şi noi...

— Auzi vorbă! Ce vorbă-i asta? Se poate? Dumneata nu m-ai fi deranjat niciodată.

— Şi-acuma unde-l găsesc, maică? Ce fac? se nelinişti dintr-o dată bătrâna, nemaiputându-şi înfrâna înverşunarea. Şi gemu ca şi când ar fi fost la capătul puterilor.

— Lăsaţi-mi adresa. Când îl întâlnesc, îi comunic eu să vă caute. Dar cum ai aflat de petrecerea de adio... în sfârşit, de bal, dacă vrei să-i spui aşa, se-ntoarse el, într-un fel de alarmă, spre Negostina. Nu mă interesează ce spun căţele din oraş, cei care răstălmăcesc totul şi bârfitorii, dar într-o zi am să-ţi argumentez detaliat ce-am urmărit prin petrecerea asta şi-o să-mi dai dreptate...

— Negreşit, râse ea, şi faţa palidă şi severă a prefectului se încărcă de-o duritate nebănuită. Îi ocoli ochii, făcu un semn abia zărit spre „grupul oficialilor”, şi-un ins, bondoc şi rotofei, se rostogoli pe picioruşele scurte de purceluş, tamponându-şi faţa blajină c-un cearşaf de năframă.

— Uff! îngrozitoare caniculă! Dacă mai dă de-acu şi-o

secetă...

— Domnul avocat Vasiliu, primarul oraşului, îl recomandă prefectul.

Primarul îi apucă delicat mâna şi i-o sărută cu graţie, clipindu-i concupiscent:

— Sluga domniei voastre, duducă.

Negostina zâmbi privind peste chelia primarului faţa surâzătoare, cu ochii uluitor de limpezi şi iscoditori ai bătrânei:

— S-a făcut târziu. Nu plecăm, mamă?

— Ba da, dacă vrei, mai stăm un pic...

— Ciudat! Mi se pare că totul e ireal, exclamă prefectul.

— Poate chiar şi este, îl aprobă Negostina. Războiul a schimbat totul, filosofă ea, şi arătă cu mâna palidă lumea obosită, murdară şi flămânda care lărmuia în jurul lor. Sau, mai degrabă, am putea crede că ce a fost înainte de război e ireal.

— Ireal şi ireversibil. L-am întrebat şi pe Tom de dumneata.

— Serios? îl ironiză ea. Ai avut atâta îndrăzneală!

— *Qui se taquine*, glumi bondocul, şi ce i se păru Negostinei inadmisibil, vorbeau de parcă bătrâna nu mai era acolo.

— Fireşte, fireşte, se precipită prefectul, şi, luând-o de mână, o trase mai deoparte. Trebuia să vii la mine să-ţi fac rost de-o casă civilizată. Atâta lucru puteam face şi eu. Extraordinar! Spune-mi! Unde stai? Unde-ai dispărut? Ce s-a-ntâmplat cu dumneata atâta timp?

— Prea multe întrebări deodată, surâse ea. Eu ţi-am pus o singură întrebare... şi simţi cum zâmbetul i se transformă într-o politeţe de conivenţă. Soţul meu.

— Îţi dau cuvântul, şopti el patetic, că-ţi voi spune totul. Nu-i însă momentul acuma. (Şi tare, să-l audă bătrâna.) S-ar putea să fie pe front sau inspectează cu generalul zona din spatele frontului... Dacă va veni diseară în oraş, promit să-l caut, să pun mâna pe el, şi jur să nu-mi scape! E bine?

— Neapărat. Te rog.

— Mi-am dat cuvântul, nu mai insista.

Se întoarse afectat spre primar şi-i şopti grăbit:

— Ocupă-te puţin de doamna! (I-o arătă pe bătrână.) E mama căpitanului Dimitriu. Toma Dimitriu, eroul nostru, favoritul zeilor. Poate îi poţi face rost de ceva zahăr şi pâine...

Bătrâna se luă după primar.

— Am să-ţi povestesc. Am să-ţi spun multe. Am să-ţi spun îngrozitor de multe, se aprinse Tudor rămânând singuri, şi, fără să-şi dea seama ce face, îi apucă mâinile în mâinile sale. Ţi s-ar părea o impoliteţe dacă ţi-aş da o întâlnire?

— Poftim!

— Ar fi o prostie să ratăm momentul acesta. Mi-aminteşti lumea pierdută de dinainte de război. Să stăm de vorbă ca doi foşti buni prieteni. Nimic altceva.

— Doi foşti buni prieteni, îl dojeni ea. Dar noi n-am fost niciodată prieteni.

— Diseară la ora opt, în faţa Mitropoliei, bine? La opt, repetă el. Jur că va fi foarte important.

— Cum poţi şti asta!? De unde poţi şti?

— Ştiu. Vei vedea c-am fost şi ştiu să rămân un om de onoare.

— Limbajul îmi este cunoscut, dar înţelesul îmi scapă.

— Dacă n-o să vii, n-o să-ţi fac nicio vină din asta, dar să ştii că te voi aştepta mereu...

— Vorbe mari într-un moment nepotrivit...

— Adevărat! Adevărat!

Primarul se-ntoarse, urmat de bătrână.

— S-a făcut, domnule prefect, raportă sec.

Purta pantofi negri cu ghetre albe, şi, la fel cum venise, vioi şi agitat ca un piţigoi, împingându-şi burta înainte, se rostogoli ţopăind spre soborul alb al doamnelor şi domnişoarelor de la Crucea Roşie, care-l primiră cu ţipete şi triluri vesele.

— Să v-ajute Dumnezeu, maică! mulţumi grav bătrâna,

şi se aplecă întunecată şi mândră în faţa prefectului, îşi potrivi părul cărunt sub broboada neagră care-i alunecase, săltă traista grea acum, umflată, pe umăr şi se-ntoarse spre Negostina, cercetând-o cu ochi inteligenţi, întrebători: Tu, rămâi?!

— Cum să rămân! tresări Negostina strâmbându-se neplăcut. Să rămân? De ce?

Bătrâna oftă şi tăbârci traista plină de zahăr, cu capul în pământ, uscată, mărunţică şi totuşi puternică, răspândind un sentiment de stabilitate, de rezistenţă şi veşnicie, ca un duh al pământului.

— M-am gândit să nu te mai chinui. Tot nu-ţi place ţie la câmp şi nu te pricepi. De ce să te mai târâi după mine degeaba. Du-te acasă. Mă descurc eu singură. Sau (şovăi coborând ochii) rămâi cu dânsul... şi-l căutaţi pe Toma. Vezi tu... Fă mâncare. Nu mai avem nimic, şi Miluţă iar o să se ducă flămând.

Vorbea repede, abia întrerupându-se să respire, şi ochii ei se umeziseră şi luceau de plăcere, duioşie şi bunătate. Răsuflă liniştită, ridică faţa, împăcată în gândurile ei şi, întorcându-le spatele, păşi hotărâta spre poartă cu pas cumpănit şi măsurat.

Zăpăcită şi speriată de toată schimbarea bătrânei, simţind până-n adâncul sufletului, ca pe-o usturime urâtă, batjocura şi provocarea zvârlită atât de neîndemânatic şi sfidător, trăgându-se adânc în sine, nepăsătoare şi uitând în aceeaşi clipă de bărbatul chipeş, Negostina se avântă răzbunătoare şi ambiţioasă, păşind hotărâtă după soacră-sa.

Capitolul 8

ŞOSEAUA ŞI ORAŞUL RĂMASERĂ definitiv în urmă, departe, la capătul lumii, înecate în apa ruginiu-spălăcită a grânelor răscoapte, scuturate şi-nnegrite de arşiţă, topite în verdele aburit al păpuşoaielor pletoase. Numai vârtecuşurile albe de colb ce se ridicau dintr-acolo anunţau prezenţa lor nelinişţitoare.

Negostina se cutremură uitându-se la bătrână.

— Mamă!

— Ce-i?

— Nimic. Lasă! se răzgândi.

Soarele ardea, aprinzând aerul, frigându-le mâinile şi spatele. Când ajunseră, feţele le erau negre de sudoare şi colb. Rochia ei de mătase, udă în spate.

Căută o tufă de măcieş la marginea acelui ogor, care nu era al lor, era al nimănui. Se dezbrăcă, îşi făcu vânt cu palmele şi, ridicându-se, îşi legă basmaua la spate, să nu-i cadă părul în ochi. Luă secera de la bătrână.

— Vezi să nu te tai! Ai grijă! o preveni aceasta.

— Ce atentă te-ai făcut!

Paiele ţepoase erau gălbui, cu noduri negricioase, frunzele rare, răsucite de uscăciune. Aduna mănunchiuri mici, să nu se scuture ce mai rămăsese pe spic, le tăia dintr-o zvâcnitură, potrivind vârful secerii în jos, şi tot atât de repede, fără să se uite, nevăzând decât ţarâna zgrunţuroasă şi grâul din faţă, arunca braţele pe spate şi lăsa mănunchiul în mirişte. În urmă. Totul rămâne în urmă. Ce era chiar seceratul acela, dacă nu propria ei

resemnare? Se săturase, şi totuşi accepta. Era sătulă până peste cap şi accepta pentru că numai aşa putea trăi, nădăjduind că toate se vor schimba.

Se opri să-şi deznoade spinarea şi să-şi tragă răsuflarea.

Lui, ce-i pasă? *Lor*, ce le pasă? Înfruntă primejdia în faţă zilnic, dar cel puţin...

Îşi frecă cu monturile mâinilor, îndelung, faţa jilavă de sudoare. Ochii o usturau. Parcă avea nisip fierbinte sub pleoape. Gura-i era uscată, buzele arse. Simţea înţepături mici urzicându-i pielea pe spate. Sângele îi zvâcnea în tâmple. Îi vâjâiau urechile.

Lângă ea, bătrâna făcea acelaşi lucru, dar mai spornic. Se târa aproape-n genunchi şi-nainta pe nesimţite, stăruitor şi fără grabă, cu spinarea-n grâu, lăsând două dâre de ţărână răscolită în urmă şi mănunchiurile dese din mirişte.

Era uimitoare cât de repede i se mişcau mâinile şi cât de vioaie se făcuse! Parcă ceva din pământ ar fi urcat până la ea, o forţă necunoscută, şi mâinile vânoase, cu palmele bătucite şi aspre, îmbătate de puterea aceea tânără, ar fi lucrat de la sine, fără nicio legătură cu trupul bicisnic şi ostenit. Şi ce era şi mai uimitor, aproape de necrezut, nu se ridica deloc să se odihnească, să-şi tragă răsuflarea, părând că nici nu răsuflă. „Până n-o să mai răsuflu nici eu”, îşi spuse Negostina ascultând foşnetul câmpului în adâncimea zilei, şi se ridică. Îşi şterse sudoarea cu capătul basmalei şi, mişcându-şi braţele-n sus să se destindă, privi în zare, pe câmp, lumina despuiată, care pâlpâia luându-i vederea.

Zări, ca printr-o sticlă topită, un om venind spre ele. Venea sau se-ndepărta, sau stătea pe loc, nu se-nţelegea, pentru că era departe, şi ce-o tulbura dintr-o dată...

— Dumnezeule!

Coborî mâinile, înălţă gâtul, şi prin pleoapele întredeschise privi roată-mprejur zarea şi-şi dădu seama, cu-o înfiorare acută, aproape de spaimă, că erau singure

în tot cuprinsul. Câmpul întreg şi lumea întreagă se scufundau sub ochii ei de ani de zile în fum şi-n moarte.

Ce om! Se uită mai bine... Nu era niciun om.

Îşi scoase basmaua. Se şterse pe faţă şi-şi făcu vânt să se răcorească. Insolaţia! O să capete insolaţie!

Şi-atunci mogâldeaţa cenuşie apăru iar:

— Mamă! strigă.

Vedenia o auzi. Se trase înapoi. Dispăru în porumb.

— Ce-i? întrebă bătrâna.

— Vine! spuse ea.

— Apleacă-te şi seceră. Cine să vină! gâfâi bătrâna şoptit.

Nora se aplecă aprinsă-n obraji, buimacă, prostită de căldură. Continuă să secere. Strânse paiele cu spicele grele în vârf. Harşti! făcu secera. Un mănunchi! Harşti! Alt mănunchi, harşti!

— Negostina! ziceai de-un om. Unde-i?

— Ce om?

Îşi încordă ochii şi-l văzu.

— Uite-l?

— Doamne, fată, aista nu-i el?

Bătrâna îşi dezdoi şalele, răsuflă puternic, toată numai o apă, parcă se îneca, apoi tot mai lung şi mai liniştit, ca prin somn, se uită la umbra care se clătina locului. Parcă vedea ceva la care se gândise neîncetat, de mult, şi ce vedea era chiar dorinţa sau gândul ei împlinit.

De aici nu mai poţi scăpa, scria Alexandru, *numai dacă ai boală grea, căreia n-au ei ce să-i facă, sau o boală molipsitoare. Sau, de exemplu, mama sau tata cuiva, dacă este pe moarte, sau chiar mort, cu certificat de la medic sau de la primărie pentru acest caz.*

— Parcă-i el! şopti.

— Fii serioasă, mamă! Cum să fie el? De unde să fie el?

— El! El e! Dacă-ţi spun!

— Nu se poate!

— O fi fugit! Se ascunde. Uite că se teme şi de noi. Nu ne cunoaşte. Nu ne-a recunoscut.

— Aiurezi, mamă. Cum o să fie el?!

— A fugit din lagăr.

— A! La Alexandru te gândeşti!? Cum să fugă?! Cum să facă atâta drum de-acolo până aici?! Imposibil.

— Ba da, dar el...

— Din Germania, mamă? Nu-ţi dai seama ce spui. Mă duc să-i ies înainte...

— Nu, o opri bătrâna. Să nu-l sperii. Vine înhămat la umbră, parcă-şi trage osânda şi moartea după el.

— Nu ştiu, mamă, oricine-ar fi, îi ies înainte.

V-am scris opt scrisori, în care v-am scris numai de bine, ca să poată ajunge, căci altfel le rupe Cenzura din Viena. Scriu această scrisoare printr-un om bolnav, pe care l-am cinstit cu 500 de lei, bani româneşti, numai ca să v-o aducă. Pe Astrid au gazat-o. Mi s-a arătat în vis şi mi-a spus chiar ea, aşa că, odată cu scrisoarea, sunt şi eu fugit din lagăr.

— Hei! E Alexandru! hotărî convinsă, bătrâna. Alexandru! strigă. Nu te teme. L-am visat as-noapte... şi uite că visul... Dar de ce vine-aşa, fato? Parcă-i împiedicat! Hai! Omule! Hai, odată! Cine-i fi, nu te teme! Nu-ţi facem niciun rău.

— Nu, nu! şopti fugarul, şi se prăbuşi în grâu.

Apoi se ridică, şi-n loc să-şi continue drumul spre ele, se-ntoarse şi-o luă, împleticit, înapoi.

— Ce face? Ce-i cu el?

— Nu ţi-am spus? se supără bătrâna. S-a speriat. Stai, omule! Alexandre! Ce-i cu tine!

Mă mângâi cu gândul că nu s-a chinuit mult. Dar dacă s-a chinuit? Dacă scriu scrisoarea asta şi nu mai sunteţi nici voi?

— Vine ca la moarte. Se teme! Uite, uite la el!

— Ajutor! Au! se auzi glasul lui, stins ca o şoaptă ieşită din fundul pământului, şi căzu din nou, se-ngropă-n grâu.

— Un dezertor! Să nu fie rănit! Ce ne facem, mamă?

Înainte de-a o lua şi-a o duce m-a-ntrebat dacă-s supărat pe ea. Ce vină are ea că s-a născut evreică şi eu m-am îndrăgostit de dânsa, de ce să fiu supărat? Sunt supărat c-am ajuns ce-am ajuns şi unde-am ajuns, dar nu pe dânsa care-i cenuşă acum şi nici cenuşă...

— Repede! Ce te mocoşeşti? Aleargă la el. Hai să-l ajutăm. Să vedem ce are.

Până la capătul ogorului era o zvârlitură de băţ, dar ele se părea că nu vor mai străbate niciodată distanţa aceea.

Chircit la pământ, cu faţa-n mirişte, c-un umăr întors şi-un picior răsucit, necunoscutul gemea sfâşietor de parcă-şi dădea duhul. Un miros acru şi înţepător de sudoare şi sânge le năpădi când se apropiară. Parcă luară în braţe un sac cu pleavă dospită. Omul se agăţă de braţele tinerei femei, cu ochii holbaţi, cu gura strâmbă, horcăind zgomotos.

— Te doare ceva? Ţi-e rău? Ce te doare?

Îl prinseră să-l salte amândouă cu faţa-n sus, să-l ridice. Se speriară şi-i dădură drumul grămadă în grâu. De la piept în jos, cămaşa şi pantalonii omului erau năclăiţi de sânge. Sub coaste, sângele se închegase şi-i lipise cămaşa de piele; mai jos chiftea când atingeai, parcă era un smârc acoperit de cămaşă, cu ape fierbinţi forfotind pe dedesubt.

Bătrâna îi privi cămaşa, îi văzu mâinile şi spuse repede:

— E-mpuşcat în burtă. Repede!

— Ce să fac?

— Ai cămaşa curată. Repede! Trage-ţi cămaşa peste cap, s-o rupem, să-l legăm. Poate-i oprim sângele.

— Ce să mai oprim? Nu vezi? Tot sângele s-a scurs din el!

Bătrâna se lăsă lângă el în ţărână.

— De ce-ai alergat, îl dojeni, şi glasul său dojana, sau poate adierea aceea abia simţită, venită de la palmele ei părea să-i facă bine.

Aş prefera să fac închisoare la Văcăreşti sau la Galata şi să nu mai fiu aici.

Avea faţa scofâlcită, neagră de fum ca şi mâinile şi ochii sticloşi şi holbaţi, albi ca la morţi, traşi în fundul capului. Pe tâmplele scobite şi-n pometii obrajilor îi rămăseseră dungile cenuşii de sudoare, cum se amestecaseră cu colbul şi se uscaseră. Sufla greu, dar nu mai horcăia. Pieptul, uscat, cu coastele ieşite, se cutremură în răstimpuri. Mâinile i se strângeau convulsiv de braţul bătrânei, dar se liniştea pe-ncetul, spaima care-i holbă ochii slăbea, se-ndepărta, şi omul, la un moment dat, închise pleoapele, gemând, apoi şi le deschise şi se uită lung la bătrână.

Să stau eu până se termină războiul? Închipuiţi-vă când se va termina războiul, când abia începe cu America şi Anglia!

— Salvaţi-mă! şopti rănitul şi-o licărire i se aprinse în ochi.

— N-o pot rupe! strigă Negostina speriată, şi de sforţare i se aprinseră obrajii şi-i asudă fruntea.

Este cu neputinţă! Ajutaţi-mă! Nu mai pot îndura mai mult decât un an. *Maximum*.

— Dă-ncoace! Ţine! Tu trage de-acolo, şi eu... Hai...

Cămaşa cedă, pârâi. Fâşia se despică până la poale.

Se-ngropară în grâu, lângă el, şi începură să-l lege.

Mirosea atât de tare că întorceau capetele să respire.

Pleacă zilnic, noaptea, câte cinci-şase băieţi, în diferite direcţii, în Franţa, în Olanda, îndărăt în România, unde văd cu ochii.

— Ce-ai păţit, omule?
— M-a ucis, ticălosul! Ah! Mă arde! Arde!
Răsucindu-se căznit, cu mişcări rupte, rămase cu spinarea îngropată în zgrunţurii ţărânii, privind în sus.
— Aţi aflat?
— Ce, omule?
— Au! răcni. Ajutor!
— Ce e? Te doare tare?
— Băiatul, gemu ca-ntr-o aiureală. Unde-i băiatul?
— Care băiat? Ce băiat!?

Terminând, repet încă o dată că mâine, 19 decembrie, plec din lagăr într-un transport de bulgari.

— Ce băiat? Care băiat?
— M-a ucis, ticălosul, uhh!
De durere muşcă pământul cu dinţii.

Dacă reuşesc să trec de controlul german de la graniţă...

— Ce băiat? şi eu am un băiat la gară...

Mor în acest lagăr sute de persoane pe zi în afară de evreii care sunt duşi la gazare. Murim de foame. Mâncarea este în felul următor: un sfert de pâine la două zile şi un castron de ciorbă de cartofi stricaţi, fără verdeaţă şi fără pic de grăsime.

— Ce facem, mamă? Dacă-i urmărit? Dacă-l caută?
— E de la gară.
— Ce facem?
— Trebuie să facem ceva. Nu ştiu.

— Unde-l ducem? Cum îl ducem de-aici?
— Cu ce?
— Da. Cu ce?
— E ud tot... A mers prin pădure. Uite la picioarele lui.
— Ce facem?

...dacă nu voi fi în lagărul nr. 21, în orice caz să nu vă mai gândiţi la mine.

— Miluţă?
— Să-l aduc pe Miluţă? Ce să-i facă Miluţă?!
— Nu, nu... Miluţă... Lasă. La altceva mă gândeam.
Îşi duse mâinile la urechi să nu mai audă.
— Ajunge! Stăpâneşte-te! o încurajă bătrâna.
— Nu-l vezi că moare?
— Cum o să moară? Trebuie să-l salvăm.
— Trebuie să-i oprim sângele. Cum să-i oprim sângele? Nu vezi că sângeră întruna?
— Norocul lui. Dac-ar avea hemoragie internă, ar fi şi mai rău. Vorba-i cum îl ducem şi unde-l ducem de-aici.
— Mi-i sete, şopti rănitul. M-ascundeţi?
— Dă-i să bea, o rugă bătrâna, şi ascultă, ca o şoaptă fierbinte, vocea băiatului ei adunată din scrisoare:

Aici sunt de toate naţiile prizonieri: ruşi, belgieni, olandezi, francezi, polonezi, apoi din aliaţi: italieni, unguri, cehi, slovaci, croaţi, bulgari şi cei din urmă nenorociţii de evrei, pe care-i bagă zilnic pe coş ca pe Astrid, să nu vezi din ei decât un nor de fum negru şi rânced care urcă spre cer.

Se lăsă moale în ţărână, răsuflând greu şi-ntretăiat, cu privirile înecate-n lacrimi, şi rămase nemişcată privind faţa golită de sânge, cuprinsă de sudoarea morţii, cu pielea înăsprită, tăbăcită şi-nnegrită de fum şi cărbune.
Şedea şi-l privea, şedea şi-l privea, nu-şi mai lua ochii de la el, şi faţa aceea cu cât o privea mai mult îi amintea

faţa soţului ei, răposatul.

— Eşti mecanic de locomotivă, nu?

Dacă nu vrei să munceşti unde vor ei, te bagă în lagărul de pedeapsă nr. 21, mai îngrozitor ca o închisoare.

Buzele-i tremurau nestăpânit, şi faţa ei avea ceva orb şi absent. Tremura toată, asudă şi i se făcu rece. Setea lui îi ardea acum şi ei gâtlejul şi pieptul şi-o simţea urcându-i-se, ameţitoare, până-n cap.

Cad în acest lagăr sute şi mii de victime zilnic. Cine le mai ştie numărul? Pe Astrid au luat-o din prima zi şi-au ars-o. I-au ars ochii albaştri-cenuşă, fruntea netedă, părul, urechile şi sprâncenele, obrajii moi şi buzele. I-au ars buzele, mamă, şi mâinile şi picioarele. Au smuls-o de lângă mine şi-au silit-o pe picioarele ei să intre în camera de gazare, adică să facă baie. Într-o cameră din asta, de baie, îi bagă şi apoi vezi cum iese din ei fumul negru pe coş, că-ţi face rău şi pici jos când vezi... Au băgat-o în fabrica morţii, şi de-atunci...

Vocea bătrânei era uscată şi aspră. Se împrăştia şi se sfărâma în aer ca o ţărână:

— Hai odată, ce faci?

Negostina descoperi în traistă ulciorul.

Rănitul scoase un sunet moale din gât. Ochii îi luciră. Bău hulpav, cu sorbituri mari. Apa i se revărsa din gură, şiroindu-i pe bărbie şi piept. Dinţii îi clănţăneau pe gura vasului. Ochii-i creşteau în cap, alburii. Se mişcau repede, lucitori şi sălbateci în orbitele negre.

— Destul! O să-i facă rău, se alarmă bătrâna.

— Doamne, se-ngrozi Negostina. Asta ne mai trebuia! Ce facem cu el?

Străinul se scutură ca sub o izbitură primită prin pământ. Faţa i se schimonosi. Scoase un ţipăt uşor, urmat

de-un vaier prelung şi se chirci cu mâinile la burtă.

— Mamă! Repede! Ce are?

— I s-a făcut rău. Acu-i acu!

— Ce ne facem? Uite-l că leşină!

— Fugi!

— Unde să fug?

— În oraş, ce mai stai? Adă un doctor...

— De unde să-l scot, mamă? Cine vine? Cu ce să-l plătesc? Şi chiar dac-aş avea, ştii bine că nu vine nimeni până aici...

— Moare! Nu sta! strigă bătrâna, şi, căzând cu genunchii în ţărână, prinse să fluture cruci mari, grăbită, deasupra muribundului.

Abia mai respirând, fără gânduri, fără voinţă, cu aerul vâjâindu-i în urechi, Negostina se întoarse năucă, neştiind ce să facă.

Aşteptă să termine soacra, deşi ştia că chiar dacă omul s-ar ridica din mirişte şi-ar începe să umble, ca-n minunile Bibliei, ea tot nu şi-ar putea reveni, şi nimic şi nimeni, nimic şi nimeni n-ar mai putea-o scoate din starea aceea deznădăjduită. Sta în soare, sub cerul gol, cu braţele căzute de-a lungul trupului, pândind agonia şi dogoarea care-o învăluia de la picioare, şi se temea ca de moarte să se mişte, să nu înceapă a plânge.

— Ce faci, fată? se răsuci bătrâna, miloasă, spre ea.

— Dar unde să mă duc, mamă? La cine să mă duc? Cine vine?

— Fugi! Nu sta! Eu rămân lângă el să-l ţin în viaţă până te-ntorci cu doctorul. Du-te la spital. Du-te la prefect, s-aducă el un doctor dacă nu vrea să vină nimeni. Nu sta.

— Da, da, bâigui Negostina, îmbrăcând la repezeală rochia uscată de soare, impresionată de singurătatea câmpiei pârjolite de arşiţă şi de gândul bătrânei, bucuroasă că-i din nou slobodă, dar încă nevenindu-i să creadă, rămânând locului, incapabilă să scoată o vorbă şi să înţeleagă ceva din faţa îngropată, în rana pământului, în ţărâna plină de taine. Apoi se scutură, muşcându-şi

buzele până la sânge şi-o rupse la fugă, ridicând coatele şi ferindu-şi ochii, să nu se izbească în cercurile roşii şi vinete ce săltau înainte şi-n urma ei pe câmpie.

Capitolul 9

ALERGARĂ LA DEPOU ŞI SE PUseră pe lucru. Ce încărcau pe-o parte *ceilalţi*, cu santinelele nemţeşti, în vagoane, conform ordinului, ei, pe de altă parte, cu băieţii de la sculărie, descărcau.

Toate piesele principale erau scoase din vagoane şi îngropate în spatele depoului, sub stiva de zgură.

Lucrau îndârjiţi, încordaţi, pe muţeşte. Santinelele, cu armele la piept, mişcându-se automat de ici-colo, supravegheau cazna celor care se speteau scoţând fierăria din ateliere. Un lăcătuş băgat sub vagoane, întins pe linii, cu burta pe traverse, îşi sălta capul, nevăzut, şi-i supraveghea pe nemţi. Unu-n vagon opera cu ranga. Dezbătea o scândură, două şi sculele „se scurgeau” în braţele lor ca aurul dintr-o visterie. Totul era chestie „de iuţeală”, cum spunea badea Ghiţă, şi de nebăgare de seamă.

Cocârjat, cu lada de chei franceze în braţe, n-auzea decât paşii lor în urechi şi gâtlejul lui, ca o locomotivă sub presiune.

Se strecură prin gard. Ascultă. Nu se-auzea nimic.

Aruncă, icnind, lădiţa. Se-ndreptă să răsufle.

— Ce-o zvârli aşa! îl luă la rost Ghiţă Todireanu.

Stătea aplecat lângă stiva de zgură şi scotea o aşchie din palmă. Cămaşa aruncată neglijent pe el atârna răsfrântă din pantaloni, lăsându-i bustul gol.

Miluţă îşi aminti valul uscat de căldură arzătoare de pe locomotivă. Strigă repede, disperat:

— Unde-i Irina?

— Ce-i cu Irina! Ce ţi-a venit?

— Unde-i? repetă îndârjit, cu urechea ciulită, rotindu-şi ochii în toate părţile.

— Ce-i? chicoti Todireanu.

Se opri din râs. Îl privi, înălţând, mirat, sprâncenele.

Miluţă se încruntă. Nu-i mai era ruşine, uitase de toate, c-un huruit greu în cap. Îi auzea alergând prin zgură şi pietriş. Ocupând intrările şi ieşirile. Cum se uita, răzbind cu privirile dincolo de garnitura trenului, văzu faţa ei uimită şi speriată, cu gura deschisă, gata să ţipe. Cuprins de spaimă, împiedicându-se într-o traversă, făcu doi paşi spre muncitorul care-l învăţase meserie:

— Dacă mă refuză, sunt pierdut.

— Ce-i cu tine?

— Vreau s-o iau! Să mă-nsor cu ea!

Aerul mirosea dulce a parfum de levănţică.

— Acum ţi-ai găsit!? Eşti nebun! se cruci meşterul şi-i dădu una-n spate, să-l trezească. Hai! Repede! Ne prind nemţii!

— Nu ne prind. Dacă am scăpat o dată, nu ne mai prind. Spune-mi...

— Ce să-ţi spun?

— O aştept de dimineaţă, mărturisi băiatul. De anu trecut, toată, ziua, şopti ridicând faţa învăpăiată, şi-l privi cu o expresie ciudată de bucurie, parcă l-ar fi aşteptat tronul Angliei. De ce nu vorbeşti? Ei! se încruntă. Ce-i cu dumneata, meştere?

Săltând din umeri luă aerul grav al unui bărbat gata să dea cu pumnii.

— Te opui? Nu vrei să mi-o dai pentru că sunt urmărit! îşi găsi el cu greu cuvintele, şi, pipăind cu degetele nasturii salopetei legaţi cu sârmă, se crispă şi rămase cu ochii holbaţi la goliciunea de pe faţa bătrânului.

— Sunt după gard, şopti cu gura iască un tânăr cu capul gol, trecând, în fugă, pe lângă ei. Vin!

— Ce facem?

— Fugi! strigă meşterul, şi păru că se gândeşte adânc la ceva. Nu pe acolo.

— Dumnezeule! Dar vin! aproape că se-năbuşi el.

— Fugi!

— Şi dumneata?!

— Eu rămân să-i ţin pe loc. Fugi la Irina. Ia-o prin canal.

Era o nebunie tot ce se-ntâmplă, nu se mai întâmplase şi n-avea să se mai întâmple niciodată. Îl trecură fiori din creştet până-n tălpi. Dacă nu gâfâia ca o locomotivă, era numai de frică să nu fie auzit.

O găsi singură, în baie. Se uită la ea şi uită de frică. Era prima dată când o surprindea aşa, când îi putea vedea sânii nici cât gutuile, şi-i putea urmări mâinile clăbucite de săpun lunecând tot mai jos pe sidefiul pielii de scoică. Se mlădia răsfăţată şi înfăţişarea ei era de fetiţă inocentă, care nu-şi dădea seama de nimic, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic – nu era vorba de urmăritorii lui, de taică-su, tatăl ei, al Irinei, rămas acolo. De celălalt meşter, moş Ţurcanu, fugit în pădure, de toţi câţi erau hăituiţi, ameninţaţi –, privirile îi erau când reci, dispreţuitoare, când moi, duioase şi dezmierdătoare, chemându-l spre ea şi apărându-l de acea ameninţare urâtă, monstruoasă, cu atât mai cumplită cu cât ţâşnea chiar din el.

— Prostule, îi zâmbi, zăpăcindu-l cu unduirea dulce din glasul ei. De ce dai buzna fără să baţi? Stai nemişcat acolo! îi porunci.

— Vin de la depou! L-au prins pe taică-tu, vru să spună, dar îi pieri vocea.

Apa clăbucită, răspândind mirosul trupului ei, i se scurgea pe umeri în minusculele explozii solare, şi toată beţia aceea lâncedă – în care se legăna şi era şi nu era, cu ceva dureros, nesigur şi înşelător, ca-n vis, neted şi mângâios şi-adânc, ca atunci când, copil fiind, plutea destrămându-se ca păsările – se sfârşi tăios, curmându-i răsuflarea.

Auzi uşa dincolo. Un pas apăsat.

Un cuţit rece îi spintecă pieptul. Apoi prin uşă, prin

perete – cum stătea cu spatele lipit de perete, în colţul dintre celălalt perete, îmbrăcat în faianţă, şi uşă – i se păru că distinge răsuflarea obosită, şuierătoare a celui care urcase scările.

— Ssst! duse fata un deget la gură şi-i făcu semn să stea acolo, nemişcat.

Uşa pocni, lovindu-l în umăr, şi-n clipa aceea o auzi pe Irina ţipând. Era un ţipăt scurt şi ascuţit, de spaimă şi ruşine.

— Ah!

— Te-n mă-ta, putoare! mugi bărbatul lat, apăsat, şi, lăsându-l fără echilibru pe el, pe Miluţă, strâns între perete şi uşă, se retrase de-a-ndăratelea, bocănind greoi.

Totul se prăbuşi, cu ecou, în liniştea albă din jur.

— Închide uşa! Uşa! strigă Irina.

Vocea îl lovi cu violenţă, dureros, crispându-i întregul corp. În mod inexplicabil, izbucni în râs. Râse cu ochii închişi, scuturându-şi umerii pân-o simţi pe ea udă şi goală lângă el astupându-i gura cu palmele.

— Te-ai scrântit!? Ce-i cu tine?

— *Heraus*! *Schnell*! urlă Erika pe scări, şi trânti uşa de la apartament cu atâta putere, că se zguduiră pereţii.

— A plecat! Ufff! făcu Irina palidă suflând zgomotos. Ce spaimă am tras! Uite cum tremur!

— Te-am aşteptat toată ziua. Unde-ai fost?

— Am fost... Să nu ne audă Erika! M-a trimis tata să-l caut pe moş Ţurcanu şi nu l-am găsit. Tu nu ştii unde-ar putea fi?

— Nu ştiu, şopti străbătut şi el de acelaşi tremur. A sărit odată cu mine de pe locomotivă, dar ce-a mai făcut, nu ştiu...

Capitolul 10

NOAPTEA DE AUGUST RIDICÂNdu-se învolta şi uscată deasupra câmpiei, înalbăstrită de puzderia de stele, prigonită de umbre mari, tremurătoare, aşternute pe pământ, o luă în primire cu frumuseţea ei stranie, dar nu asta îi agravă tulburarea.

Spaima adevărată care-i muşca inima venea de la imaginea rănitului agonizând pe câmpie, lângă bătrână. Poate gândea la ce-o aştepta în oraş, îngrijorată că n-avea să se descurce.

Simţea răcoarea jilavă, încărcată de foşnete şi miresme tari, uscăcioase, pătrunzând în carnea şi sângele ei. Se repezi într-o fugă uşoară, alături de vânt. Florile de sânziene îi jucau pe gleznele goale ca o spumă. O spumă mirositoare care se umfla luând-o pe sus.

În rest, noaptea se înălţa mereu, şi ultimii trâmbiţaşi ai exodului uitaţi pe câmp, greierii, îşi începuseră cântarea magică.

Lungi poteci şi cărărui tainice, abia ghicite cu simţul ei noctambulic de orientare, întretăiate de dârele răscolite-n ţărână de vietăţile şi gângăniile nopţii, străbăteau grânele ruginii, înfundându-se în jungla păpuşoaielor întunecate, năpădite de buruieni, înecate-n mohor şi pălămidă ţepoasă crescută fără preget, ca o hălăciugă, însufleţind colinele spre ţinte îndepărtate. Făgaşele uscate ale apelor dogorite în ţărâna zgrunţuroasă, măcinată de mersul căznit al furnicilor, drumurile înfundate-n văiugi spârcuite pe buza crăpată a râpelor şi ponoarelor, şerpuirile

bătătorite şi însăilările şovăitoare încrucişate la tot pasul cu prăpăstiile înguste, cotite şi-ntortocheate, săpate sub palmele brusturilor, în amara aromă de pelin, ca şi drumurile late şi hârtopite, cu colbul ars pe ele, zvârlite parcă de-a dreptul spre cer, legau puterea nopţii libere şi proteice a câmpiei, pădurilor, apelor şi munţilor de misterele şi osteneala oraşului, cu orizonturile lui închise între ziduri, cu speranţe strivite şi vieţi croite alandala, cu străzile, străduţele şi bulevardele lui largi şi drepte tăiate geometric.

Se mângâia cu amăgirea că-n adâncul acela de junglă împietrită o aştepta cineva şi avea cu cine se-ntâlni, către cine-şi grăbi paşii.

Cât vedea cu ochii, pământul era pustiu, toropit, şi cufundat, biruit de arşiţa de peste zi.

Se aplecă îngenunchind în ierburile răscoapte sunând metalic şi se ridică îmbătată de arome, cu florile calde, lipite de obraz.

Aşa se apropie, cu băgare de seamă, şi se arătă lui Tudor.

Avea înfăţişarea nopţii însăşi, cu faţa nobilă, arcuită pe gâtul înalt, părul stufos dat pe spate ca o tufă de liliac înflorit şi ochii strălucitori, învăpăiaţi de fugă, de oboseală şi de nelinişte.

— Ce bine c-ai venit! se bucură el. Nu eram sigur că vii.

— Mă faci să râd! se minună ea. Lasă-mă să-mi trag răsuflarea. Aşa! Acum sunt mai liniştită. Mult mai liniştită.

— Îmi pare bine. Dă-mi mâna să mergem. N-o să rămânem aici.

— A, da! se scutură ea, amintindu-şi povara misiunii sale. Trebuie să mă ajuţi! Mă ajuţi pe mine, o ajuţi pe soacră-mea care a rămas pe câmp, şi-l ajuţi pe nenorocitul acela, care-o fi, care poate să moară...

— Despre ce-i vorba? Spune-mi mai lămurit.

Negostina îşi netezi bluza umflată la piept şi-l privi adânc în ochi fără să-l vadă, zărind numai fumegarea albastră a nopţii adunată deasupra rănitului şi-a bătrânei

pe câmp, şi-ascultă răsunetul stins şi dramatic al răsuflării agonice care galopa în urmă.

— Când te-am văzut cum stai în poartă, rezemat de grilaj, mi-ai dat senzaţia că unele lucruri se mai pot întoarce.

— Nu te-nţeleg.

— Nici eu. Nu-i de mirare. Toţi îmi spun că nu mă înţeleg, şi adevăru-i ăsta: că nu mă înţeleg nici eu câteodată. Bunăoară acum stau şi bat apa-n piuă, nici eu nu ştiu ce urmăresc şi ar trebui să-ţi vorbesc de ceea ce trebuie să te rog.

— Ce trebuie să mă rogi?

— Să-mi găseşti un doctor.

— Un doctor?!

— Un doctor pe care să-l convingi să meargă pe câmp, să salveze rănitul.

— De asta-i fugit aşa!

— De asta-m alergat cu tot sufletul spre tine cum n-am alergat niciodată spre nimeni, recunoscu Negostina. Nici la întâlnirile de la începutul începuturilor cu Tom n-am alergat aşa, repetă ea eliberându-se de teroarea neagră care-o urmărise şi de gândul obsedant că nenorocitul acela poate să moară din clipă în clipă, dacă n-a şi murit, cu tot sângele scurs în ţărână.

Ce ghinion pe ele să se nimerească în calea lui şi ce idee să-i vină bătrânei, să iasă la secerat! Ca şi când cu acel puţin grâu sau fără el nu era totuna?

Făcu un pas spre Tudor, şi i se păru că se împiedică în umbra fugarului prăbuşită la picioare.

Se agăţă şovăitoare de el, închizând ochii, pătrunsă de căldura trupului puternic, şi când şi-i deschise şi-i văzu faţa. O izbi expresia aceea de absenţă, inconştientă şi vrajă pe care o au bărbaţii în anumite clipe când par duşi de pe lume. Se trezi şi ea absorbită în fluxul unei fericiri violente, mistuită de gândul ei tainic, împotrivindu-se înfiorată de dulcea pierdere.

„Ah, ce bine”, vru să-i spună, dar renunţă.

— Ce-i cu tine?

— Am fugit, vai, ce-am fugit! se lamentă ea şi se apăsă cu mâinile pe piept.

— Să găsim o bancă.

— Credeam că nu mai ajung.

— De unde vii?

— Nu mai pot! Tudore, şopti, şi-i apucă strâns mâna. Am nevoie de ajutorul tău. Repede! Doctorul! Unde-l găsim?

— Pentru ce?

— Nu ţi-am spus? Am întâlnit un rănit pe câmp. A rămas cu bătrâna.

Răsuflă tot mai greu.

— Cine-i? Cum s-a-ntâmplat? Trebuie să-mi spui mai multe.

— Nu ştiu, nu mă-ntreba. Hai, repede, că moare. A fost împuşcat în burtă. Are hemoragie.

— Împuşcat!

— Haide... sau du-te! Fă ceva.

Luna în descreştere răsărea mai târziu. Pe străzi, din pricina camuflajului, domnea aceeaşi beznă ca pe câmp, un zăduf şi mai mare.

— Şi tu?

O umbră se dezlipi de lângă maşina staţionată în colţul străzii.

— Te aştept unde vrei. Unde spui.

— Urcă-n maşină.

— Unde mă duci?

— La spital.

— Ah, da, făcu ea paralizată.

— N-ai vrut aşa?

— Ba da, ba da.

— Cum era îmbrăcat?

— Prost. Cred că-i ceferist. Soacră-mea, care se pricepe, zice că-i mecanic de locomotivă.

— Hm! Să nu fie...

— Ce să fie?

— Nimic. N-are importanţă.

— L-ai găsit pe Tom?

— Nu l-am găsit. I-am lăsat vorbă la Comandament.

— Desigur, făcu ea dezamăgită, şi-şi trase mâinile. Credeam... Eram convinsă că-l întâlnesc!

— Îmi pare rău, spuse Tudor, adică eu în timp ce mă ocup de afacerile tale neplăcute, tu...

— Nu sunt afacerile mele neplăcute, spuse ea cu voce schimbată, şi-o înstrăinare ostilă se aşează între ei.

— Bine, bine, se precipită el, căutându-i ochii prin întuneric, şi-şi aprinse ţigara, inspirând fumul zgomotos. La spital! strigă el şoferului. Vii cu mine sau te las undeva?

— Păi n-o să ştii să nimereşti singur.

— Asta voiam să-ţi spun şi eu. Bineînţeles că...

— Vin cu tine, hotărî ea.

— E departe?

— Să-l găsim întâi pe doctor. Cu maşina ajungem repede.

— Aveam atâtea lucruri să-ţi spun!

— Crezi că sunt în stare să te ascult!

Îi atinse braţul cu mâna:

— Rămâi în maşină?

Floarea cărnoasă a gurii ei se deschise într-un zâmbet suav înghiţit de-ntuneric. Glasul îi sună dulce şi grăbit:

— Rămân, să te-ntorci mai repede!

— Clar, râse el, şi genele ei se zbătură într-un început de alarmă când îi văzu silueta înaltă ştergându-se prin dreptul geamurilor şi dispărând.

Ştia bine că aşa era, şi un val de mândrie îi umflă pieptul. N-avea rost să se prefacă. Toate câte le plănuieşte şi le potriveşte viaţa (dacă n-ar fi fost spaima cu rănitul pe câmp, n-ar fi fost întâlnirea lor de acuma!) sunt plăcute şi de bun augur lăsându-te în voia înţelesului tainic pe care-l are orice-ţi aduce întâmplarea-n cale. Dacă te pricepi să alegi partea bună din toate şi să te resfeţi cu puţină bucurie.

Şoferul răsuci butonul de radio. Prinse un buletin de ştiri. Informaţiile priveau mişcările frontului. Era incapabilă să se concentreze şi să asculte. Vocea crainicului, ca debitul constant al unei ape gâlgâind pe-o conductă, îi făcea totuşi bine. O ajuta să suporte mai uşor scurgerea timpului. Întunericul maşinii zumzăia de pocnete mici, trosnituri şi huruituri captate din aer. Bezna din jurul ei se dilată încărcată de bucuria şi nerăbdarea care-o apucară.

„A reuşit, a reuşit”, tresări încordându-se şi strângându-se, înfiorată în ea, să-i facă mai mult loc pe canapeaua confortabilă. Glasul îi radia de uşurare şi mândrie:

— Ştiam eu c-ai să reuşeşti. Nici nu se putea.

— Doctore, urcă în faţă, îl pofti Tudor pe necunoscutul cu care venise, şi ea fixă din fugă un chip mobil şi nervos, cu ochelari, care schiţă un gest de salut scurt.

Se înmuie încălzită de apropierea lui Tudor, închise ochii. Şi-o fură somnul. Dormi adânc, epuizată de oboseală.

Capitolul 11

SIMŢINDU-ŞI SÂNGELE CA UN VIN în fierbere, Miluţă luă asupra lui întregul risc şi reuşita acţiunii, contând doar pe dibăcia, norocul, puterea sa de-a se ascunde şi pe rapiditatea acţiunilor sale. Era un „împielițat” cum spunea maică-sa. Putea să se ţină în cap, să umble în mâini, juca oina, făcea box, ieşea întâiul la fugă şi sărituri, n-avea treabă cu nimeni dacă era pe întrecere. Capul îi vuia de curaj şi dorinţă de zbenguială, şi-n lungul picioarelor simţea necontenit o furnicătură fierbinte, puterea şi elanul de viaţă, urcând în el. Greutatea mare era să scape de Irina, să n-o poarte după el şi s-o pună-n situaţia de-a păţi ceva. Când eşti singur, de capul tău şi nu primejduieşti pe nimeni, mintea ţi-e mai limpede, acţionezi mai bine şi mai uşor. Nu-i vorbă, îi plăceau şi ei riscul şi aventura, dar aici nu era vorba de risc şi de aventură. Nu se mai jucau de-a haiducii şi potera, sau de-a Coroi-banditul. Pericolul era real, putea implica toată reuşita loviturii, şi de aceea riscul trebuia luat pe cont propriu. Misiunea ei era să continue să-l caute pe moş Ţurcanu. De tată-su, de badea Todireanu, trebuia să se ocupe numai el.

Cu capul vâjiind, coborî scările la Mitropolie. Nu ştia nici cum, nici când ajunse pe maidanul din faţa depoului. Ar fi avut poftă să-şi umfle pieptul şi să-nceapă să cânte. Păşea singur prin beznă, cu starea aceea năucitoare de cutezanţă, răzvrătire a sângelui şi duioşie fierbinte, răspândit în toată fiinţa lui de fiinţa Irinei, de grija şi

spaima pentru tatăl ei, care era grija şi spaima şi bucuria pentru ea, stăpânit de gândul persuasiv şi tulburător că s-a-ntâmplat ceva care schimba dintr-o dată totul între ei.

Mica lui bătălie avea să sfârşească bine dacă duşmanul va fi luat prin surprindere. Vagoanele puteau fi o salvare, dar şi o capcană. Conta pe agilitatea şi dexteritatea precum şi pe simţul lui rapid de orientare. Apoi depoul îi era familiar. Mai familiar decât lor. Totul era să poată supraveghea de la distanţă, nesimţit de santinele sau de patrule, ce se petrece. Ce s-a-ntâmplat după fuga lui.

Se furişă încet şi ascultă.

Liniile ferate de la triaj şi depoul erau cuprinse de-o linişte nefirească. Garnitura de tren – aceeaşi sau alta! – era trasă pe linia întâi. Ceţos, se revăzu în faţa patrulei, dârdâind de frică, ceea ce acum nu era cazul, numai că Irina-i spusese să ia cazmaua, şi n-o luase – şi era alta spaima lui decât în depou când îi îngheţau tâmplele şi răguşea luându-se la întrecere cu zgomotele infernale, să strige mai tare. Se întreba ce era cu liniştea asta, de unde venea şi de ce tocmai acum când zgomotele trebuiau să fie mai mari... Tresări. Încremeni locului. Urechea lui surprinse un strigăt depărtat. O chemare. Un glas. Apoi mai multe. De undeva din...

Aruncându-se cu burta la pământ să nu-l descopere reflectorul care mătura retezând liniile, se silea să asculte toate zgomotele şi mişcările.

Şoarecii de câmp, şobolanii şi popândăii mişunau în întuneric, prin ţărână, cu icnituri scurte, ca o tuse înfundată, şi el se gândi pe neaşteptate – nu mai încercase, dar se gândi că, dacă vrea, îi poate chema la el. Îşi subţia şi-şi îngroşa vocea cum voia. Vocea lui era în schimbare şi-nşela lighioanele, păsările de noapte, zburătăcind ca orbeţii cu lovituri mari de aripi, imitând după voie toate hăuliturile şi miorlăielile, din gât şi din buze, îngroşându-şi glasul, încât maică-sa îl ocăra şi-l ocărâse întotdeauna, speriată de scălâmbăielile lui răguşite, când îşi înţepenea gâtul şi obrajii, cu ochii

bolbociţi în cap, şi urla de-a surda, ca un lup la lună. Urla până răguşea de-a binelea, şi-atunci băga-n răcori pe oricine dacă voia, şi pentru asta nu-i trebuia mult să stea pe gânduri: un tufiş întunecos, o râpă, o văgăună găsea oriunde. Avea închipuirea vie, şi puterea sau slăbiciunea asta, care era o boală când nu şi-o putea alunga, îl hărţuia întruna, trăgând spaima după el. Asta e! Închipuirea. Toate pornesc din închipuire...

Gândul i se opri retezat de fascicolul reflectorului.

La doi paşi înaintea lui, în marginea unui vagon de vite, desluşea silueta santinelei.

Nu mai putu nici mâna să şi-o mişte. Pielea capului i se răci. Auzi lătrăturile câinilor şi, curios! asta-i dădu curaj! Ascultă mai bine. Desluşi din nou strigătele nedesluşite, glasurile amestecate care veneau de undeva de la un vagon din faţă, de lângă locomotivă.

Se târî pe burtă, ocolind santinelele pe partea cealaltă, ocrotit de întuneric. Pe măsură ce se apropia, nu-i venea să creadă că era cu putinţă.

Auzi din nou câinii, o porni peste linii şi numaidecât izbucni zgomotul locomotivei. Parcă-l aştepta pe el. „Ce-o mai fi şi asta?” Trupul i se făcu uşor, picioarele îl duceau singure. Un câine se zbătea în lanţ, zgrepţărând pământul cu ghearele, horcăind gata să se stranguleze!

„Ajutor! Oameni buni! Fraţilor! Salvaţi-ne! Ne iau. Spuneţi acasă... Cine ne aude... Anunţaţi familiile noastre...”

Glasurile erau ascuţite, tremurate, înăbuşite de bătăile de pumni în pereţii vagonului...

Fugea şi-şi ciulea întruna urechile năucit de vocile acelea îndepărtate, rămânând mereu parcă îndepărtate şi de horcăielile apropiate ale câinilor. Încetini fuga, să asculte mai bine, apoi se strecură grăbit şi atent prin rambleurile înalte. Peste faţă şi mâini, frunze reci, aspre şi zimţate. La lumina reflectorului, umbre de oameni şi câini. Fragmente, de mâini şi picioare pâlpâind uriaşe. Nu desluşea dar petele întunecate desfăcute din celelalte

vălmăşaguri, înnodate, săltând în jurul vagoanelor, dar ştia ce erau înainte de-a le auzi vocile şi-şi dădu seama şi ce greu îi va veni.

Reflectorul izbucni orbitor. Mătură acoperişul atelierelor; scăzu, ezită buimac, apoi se lăsă în jos, scormonitor ca un cuibar de foc; lumina rece îţi reteza orice mişcare; cădea sub roţi, înfiorând traversele şi liniile, strălucind de încordare, dezvăluind, rând pe rând şi fragmentar, mădularele trenului, aruncând partea de sus a vagoanelor într-o vuitoare prăpastie neagră. Ascuns în dreptul coloanei de alimentare cu apă se crezu la adăpost, dar şuvoiul de lumină scăpără căutându-l să-l smulgă din beznă. Simţi ca o despuiere apăsarea rece pe faţă şi piept. Fulgerător, se lăsă la pământ, ducându-şi palma la gură, muşcându-şi buzele până la sânge. Ochiul de foc clipi, strivindu-l de pământ. Fără trup, tăiat de lumină peste bărbie, faţa lui Ghiţă Todireanu se profilă în închipuirea lui sau aievea masivă, uriaşă, cu buzele strânse şi ochii mijiţi într-o neînduplecată îndărătnicie. După un timp, lumina se stinse. Se ridică. Făcu un salt mai departe. Căzu ca împuşcat. Reflectorul împroşcă jetul de raze pe el. Se lipi din nou de pământ. Simţi prin pantaloni şi cămaşă răcoarea înviorătoare şi bună. Mai mulţi inşi îl îmbrânceau din spate şi-l duceau spre vagon pe Ghiţă Todireanu. În jurul gleznelor lui slabe fâlfâiau manşetele zdrenţuite ale nădragilor. O uşă metalică se auzi scârţâind înăbuşită în vacarmul vocilor.

Se uită. Nu zări nimic. Parcă ar fi orbit. O întunecime de nepătruns, după care locomotiva îl împroşcă învăluindu-l într-un nor de aburi.

„Ei ei, ce-o fi şi asta!?” Un munte de smoală clocotită şi aburi se prăbuşi peste el. Respiraţia, care i se oprise păstrând o mică insulă de tăcere în jurul lui, se porni pe neaşteptate, gâlgâitoare, şi-o voce aspră strigă ceva. Se auzi o lovitură de metal. Doi inşi se înălţară. Traseră uşa grea de la vagon. Şocul făcu să-i treacă un scrâşnet prin şira spinării. Locomotiva se puse-n mişcare. Ultimele

santinele se prinseră de barele metalice şi se săltară pe scări. Fascicolul de lumină descoperea, fantomatece, siluetele celor rămaşi pe peron cu câinii. Nu mai avea de ales. Pândi din întuneric scara care se apropia lunecând mai mult bănuită decât văzută şi, apucând, ca o mână care i se întindea, oţelul rece şi neted, se zvârli pe scară, trecând dincolo între tampoane, lipindu-se repede de „burduful” unui vagon, care-l salvă în ultima clipă, de ochiul ciclopic al reflectorului. „Uf, gemu, am scăpat! Am scăpat! Dar ce-l aştepta! Trebuia să se caţere ca o pisică, să urce pe vagon şi de pe vagon pe vagon, sărind şi menţinându-şi echilibrul, silindu-se să nu ameţească şi să cadă, să ajungă la prizonieri. Greutatea mare, însă, nu era asta. În zgomotele trenului nu putea fi auzit, nici zărit de jos căci, norocul lui, nu era lună. Încă nu răsărise luna, motiv în plus să se grăbească. Greutatea mare şi grija care-l stăpâneau era cum, cu ce va deschide uşa!?

Se chirci cu genunchii la gură, crispat de încordare, şi-ncepu să gâfâie. Doamne-dumnezeule, dar mult mai durează! De unde să găsească un cârlig lung, o sârmă? Ceva cu care, aplecându-se, să poată nimeri ciocul de metal şi să-l salte? Tâmpit că nu s-a gândit de la început. Altfel nu va izbuti. Degeaba toată încercarea. Să desprindă o şină de tablă din acoperiş! Cu ce dracu s-o desprindă? Cel puţin să se convingă. Şi dacă. Dacă ce?

Liniştea nu-i spunea nimic. Foşnetul se apropia, creştea, se-ndepărta, dar cât dura, dumnezeule! Nu se mai termina! Zgomotul locomotivei se împrăştia pe câmp, nu se mai auzea nimic, slab, îndepărtat, părelnic – bubuiturile în pereţii vagonului ca o capcană, ca o ameninţare.

Taca-taca, taca-taca, taca-taca, taca-taca, îi suna-n urechi: te duc-te-aduc, te duc-te-aduc, te duc, îi duc, îi duc, îi duc, îi duc... Cu ce-ajung la cârlig? Îi duc... duc... duc... duc... duc... Bezna cădea din cer, din stele, şi din beznă, ca o bură, ca un praf umed şi rece, roua, jilăveala nopţii, umezea totul, începeau să-i clănţăne dinţii,

doamne, dumnezeule! Cârligul! Cârligul! Cu ce salt cârligul?

Se încordă să-şi stăpânească clănţănitul dinţilor. Atunci auzi vocile. Bolboroseala groasă ca un vaiet, o groază... Cârligul! Cu ce salt cârligul? Căută locul. Da, aici trebuie să fie! Ştanga de la frână. Graba-i dădea curaj.

Nu mai simţea niciun fel de frică, panică sau nelinişte. Era atât de bucuros, atât de mândru de sine. Se putea mândri şi Irina. Şi meşterul. Încleştă pumnul în mânerul tijei metalice şi trase stârnind o amestecătură de sunete. Se lăsă cu coatele pe genunchi. Smunci de-l duru pieptul. Locomotiva ţipă ascuţit, prelung şi tremurător, anunţând apropierea de pod. Crispat de efort dar vesel şi zănatec, descoperea puterea aceea din el de-a face ce voia. Viteza se micşoră. După zăngănitul asurzitor produs de trecerea peste pod, trenul avea să fâneze, pilotând la curbă înainte de intrarea în pădure, după care, tăind-o drept, avea să-şi recapete viteza, iniţială. Era momentul cel mai bun.

Se agăţă de-un tampon, sprijinit cu cealaltă mână în tija metalică. Aşteptă în cumpănă, dezechilibrat, gata să cadă, la capătul scăriţei înguste care urcă la hulubăria de scânduri cocoţată deasupra vagonului. Aştepta încordat. Inima-i bătea să-i sară din piept. Nu vedea dar auzea bocănitul ritmic al cizmei neamţului în podea. Explozia reflectorului de la capătul podului îi răni ochii. Răzuind întunericul, salva de lumină reteză cizmele neamţului, proiectându-le pentru o clipă, urieşeşte, în rotirea ei hiperboreană, şi se şterse prăbuşind întunericul şi mai dens deasupra lui.

Miluţă mai săltă o treaptă căutându-şi cu spinarea un sprijin stabil. Vedenia spectrală, despuiată-n lumină şi-ntunecată la loc, îl trăgea-n sus ca un miraj. Neamţul, un tip, probabil, înalt şi slăbănog, judecând după cizme, cânta dintr-o muzicuţă de gură cu destulă pricepere şi bătea tactul, ritmic, cu călcâiul. Gândul că avea să se agaţe tocmai de cizmele acelea şi să trimită în hăul

podului, strivit de barele metalice, trupul unui meloman, îi dădu un şoc. Simţi vibraţia roţilor trenului şi călcâiul cizmei izbindu-i dureros diafragma. Nu doream asta! jur pe dumnezeul meu că nu doream asta, gândi. Altă alegere însă nu avea. Încă o clipă de ezitare, şi totul e pierdut. Dacă pierde momentul podului, va fi el însuşi un om mort, şi-odată cu el... odată cu el...

Simţi exasperarea celor închişi care stăteau la pândă dincolo de pereţii cuştii de lemn aşteptând gestul lui salvator, aşteptând să-şi învingă sila de sine, slăbiciunea şi prejudecăţile sentimentale, moleşitoare şi nefaste care n-aveau ce căuta în momentul acela, căci exact în momentul acela vagoanele din capăt huruiau greoi pe pod, făcând să clănţăne barele metalice, şi vagonul lui se apropia vertiginos de conul orbitor de lumină, parcă se pulveriza în explozia aceea, orbitoare. Drugul de oţel îl stingherea, dar n-avea ce face, cum n-avea ce face nici cu dorinţa lui de-a asculta mereu, legănat de goana trenului, cântecul atât de curat că închise ochii să nu zărească-n cădere faţa cântăreţului, care încă mai plutea pe valurile visului şi ale valsului, ridicat în picioare deasupra podului să privească-n beznă imaginile despuiate de degetele oarbe şi pârjolitoare ale reflectorului. Gata! Acum! îşi spuse. Se agăţă fulgerător de cizmele santinelei, trăgându-le-n jos, peste capul lui, ca şi cum ar fi icnit să zvârle din spate un sac ce-l incomoda. Muzicuţa căzu lovindu-l peste ureche cu tăişul ei ca de piatră, şi-n clipa aceea, simţind vâjiitul corpului lunecând prin aer, avu impresia că ţipătul de groază care se auzi era al lui, scos din el, din măruntaiele lui răscolite. Fu gata-gata să i se facă rău şi să se prăbuşească şi el peste parapet.

— Meştere, strigă lipit de scândurile vagonului, îmbrăţişând muchia metalică să nu cadă.

Strigătul lui în vacarmul nopţii răsună ca un hohot de plâns.

— Pregătiţi-vă să săriţi! Vă deschid uşa!

Izbi stângă-n acoperişul vagonului, apoi se târî pe coate şi genunchi cu senzaţia ascuţită, care-l înnebunea, că arcadele podului vin peste el, să-i trăsnească fruntea. Se prăvăli moale, ameţit. Sub pleoape-i săreau aşchii de metal ca de la un polizor. Din vagon meşterul strigă ceva, dar nu putea înţelege. Vocile se îngrămădeau şi se-nmulţeau, silindu-se în fierbinţeala momentului să se caţere unele peste altele. Timpul se-nvolbura cu o viteză chinuitoare. Mişcările lui încete, pline de precauţie şi spaimă, i se păreau că se succed într-o infinitate de timp. Palmele arse de asprimea metalului căutau siguranţa unui echilibru. Picioarele-i rămaseră agăţate pe creasta bombată, mâna stângă şi cotul într-o încordare supraomenească sprijinite-n streaşina vagonului. Faţa spânzurată-n gol. Cu dreapta, ţinând ştanga cu mânerul în jos, căuta să apuce ciocul metalic, ţâmburuşul, ca o creastă slobozită în cuibarul uşii masive ce rula pe şenile şi avea să fie trasă dinăuntru, de prizonieri.

„Sări!” auzi o voce, şi-ntr-un soi de uitare de sine, sări.

Capitolul 12

DORMI CEL MAI BUN SOMN DIN vara aceea, acolo-n maşină, cât ţinu drumul şi pe câmp, cât se ocupă doctorul de rănit. În somnul ei pătrunse o vagă zguduire ca un cutremur îndepărtat, foşnirea vântului, mângâietoarea voce a bărbatului pe umărul căruia adormise şi care-i feri faţa cu grijă să nu se trezească, dezlipindu-se şi alunecând de lângă ea, şi-abia când totul se isprăvi şi trebuiră să urce rănitul pe bancheta din spate, o trezi dezmierdător, cuprinzând-o în braţe ca pe-un copil, în văzul bătrânei. Asta ştia. Ştia şi-avea să rămână neşters în ea: starea aceea nemaipomenită de limpezime şi vioiciune cu care se trezise; o senzaţie atât de-mbătătoare de poftă de viaţă în moliciunea aerului, că aproape nu înregistră ultimele preparative pentru transportul rănitului şi nici tragerea la sorţi din cuvintele schimbate între bătrână şi cei doi bărbaţi pe tema locurilor din maşină, unde nu încăpeau cu toţii. Trebuia făcut un al doilea transport. Din ambiţie, s-o încerce pe ea, sau din milă, bătrâna stărui să însoţească rănitul şi să i se îngăduie să-l vegheze la spital până-şi va reveni.

— Trăiesc ca o lunatecă, îi mărturisi lui Tudor în noaptea aceea, Negostina, lăsând capul pe spate şi închizând ochii, ca şi când ar fi privit adânc în sine. Mă arunc în farmecul nopţii ca-ntr-o apă-vie care mă curăţă de uscăciunile zilei. Ţi-aminteşti poveştile cu feţi-frumoşi care ziua sunt porci sau mai ştiu eu ce, şi numai noaptea

îşi regăsesc făptura. Sufocată de pielea blestemată care mi-e dat s-o port aici, eu nu voi fi niciodată liberă şi pe deplin eu însămi decât dacă mă voi contopi cu duhul pădurii, cu frunzele, cu iarba, cu pomii. Asta mă va despovăra de toate suferinţele şi pornirile care mă fac să mă port aşa cum mă port... Ca o oaie capie, adăugă alintându-se, brusc înveselită. Am să mă fac pădurăriţă. După război, fireşte.

— Ce idee! se miră Tudor. Cum aşa!

— Ce poate fi mai frumos! Mai curat! Decât să trăieşti în mijlocul naturii! Am visat din copilărie să cresc şi să mângâi animale. Să aud goana ciutelor prin tufişuri. Să dau de mâncare veveriţelor. Să mă-ntâlnesc cu ursul. Ce zici?

— Ce să zic? Nu ţi-ar fi frică?

— De când mă ştiu nu mi-a fost frică de nimic. Noaptea este prietena mea cea mai bună. De când mă ştiu m-am amestecat şi m-am contopit cu clocotul mare şi-ntunecat al nopţii. Cu vântul! Cu luna. Cu apa izvoarelor. Ştii câte poate învăţa omul de la pomi? De la ape şi de la înţelepciunea animalelor? Am să-ţi povestesc odată cum mănâncă ursul ovăz în lapte! Cum se aşază pe fund şi merge de-a târâita adunând cu-amândouă labele spicele mari şi aromate la gură, ca un om. Sau, cum ies la vânătoare bursucii, doi câte doi. Unul se culcă pe spate cu labele desfăcute-n sus, celălalt apleacă porumbul, rupe ştiuleţii tăindu-i cu dinţii de la cocean, şi, după ce-i umple braţele primului, îl rostogoleşte împingându-l până la vizuină. Aşa fac aprovizionările de iarnă. Nu-s nostimi? Cum să-ţi fie frică? Numai de oameni poate să-ţi fie frică. De la oameni te poţi aştepta la orice, fără preget. Ursul merge pe potecă după zmeuriş, cu capu-n jos, clătinându-se şi mormăind în legea lui. Parcă spune-o rugăciune sau îl ceartă pe Dumnezeu că i-a dat atâta foame. E-atât de concentrat în meditaţia lui, că, dacă te nimereşti în cărare şi ai curajul, te dai la o parte, şi el trece pe lângă tine fără să te observe. Când trece, dacă ai şi mai mult curaj, îi dai

una în spate şi-aşa se sperie, c-o rupe la fugă. Nu-i fantastic? Cum să te sperii!

Vorbindu-i lui Tudor de visurile ei cu păduri, străbătute de boncăluitul cerbilor şi de grohăitul mistreţilor sălbateci, Negostina se gândea la nopţile singurătăţii ei. La toate nopţile intrate în sânge, rămase în simţuri ca o drojdie amară şi-nmiresmată, atât de asemănătoare până-ntr-un punct, şi-atât de unice, care o ajutaseră să treacă prin timp ca printr-o apă vrăjită. Nopţi care-o înfiorau până-n cel mai tainic loc al trupului ei făcut să zburde şi să se zbenguie ca vântul ce i se ghemuia roşcat la picioare lingându-i genunchii şi-ncălzindu-i coapsele pline. Nopţi cu stele albe înflorite-n crengile de măr, boltite deasupra capului, scuturându-şi pulberea de argint curat şi de pirită drept în sângele ei ostenit de aşteptare. Cerurile, încărcate de nori ca nişte mări de ceţuri, cădeau fără contenire în ea, cum cad ploile peste pământurile nisipoase, îndrumându-i viaţa pieziş, după luceafărul nopţilor şi toanele lui. Veneau din miazăzi şi din miazănoapte, fumegătoare de bură şi rouă, strivite de greutatea prea mare a tainelor lor, şi-o căutau alegând-o dintre toate fiinţele, dintre toate pământencele, numai pe ea, umplându-i rădăcinile cu seve, arome proaspete şi vânturi nebunatece. Ziua trăia în aţipeală, simţindu-se seacă până-n subţioara picioarelor, într-un fel de amânare, şi, pe neaşteptate, cum trecea ceasul de prohod şi de risipă de catedrale mistuite-n pârjoluri reci şi seara cernea ceruri de fluturi albaştri şi cenuşii peste pământ, în sângele ei tânăr înviau jerbe de foc, se desfundau peşteri de doruri şi erupţii de lumină izbucneau, răspândind-o spre cer.

Bătrâna o pândea cu ochii ei stinşi, răniţi de îndelungată văduvie, urmărind-o şi când nu era cu ea, suflându-i în suflet şi când nu era alături.

Asta era forţa şi neodihna ei.

— Adevărul e că te-aşteptam, mărturisi Negostina răzbită de sinceritate, înfiorându-se de singurătatea

nopţii, simţindu-l alături cum nu mai simţise niciun bărbat, apucându-l de braţ şi zicându-i încetişor: „Şezi!” ca şi când i-ar fi dezvăluit întreaga taină a nopţilor şi vieţii ei, şi el stătu o clipă să cântărească acest gând care-i punea într-o altă lumină existenţa, şi se lăsă moale lângă ea, în grâul jilăvit de rouă, cu totul în stăpânirea tinerei femei rămasă cu ochii închişi lângă el, respirând uşor şi prelung, ca-n somn.

— Adevărul e că, fără să mi-o spui, trebuia să spun eu înainte asta.

— Născoceşte altă minciună dacă vrei să nu mă necăjeşti, îl dojeni ea.

— N-am ce născoci, se dezvinovăţi el, cu toate că eu sunt altă fire, cu alte apucături şi metehne, recunosc. Apucăturile şi metehnele pe care ţi le dă oraşul. Libertatea mea e să respir aerul şi colbul din biblioteci şi să mă simt stăpânul naturii cercetând muzeele. Nu ştiu dacă mă poţi înţelege, dar şi eu sunt sătul, îi declară Tudor. Toată ziua, diplomaţie, alergătură, bătaie de cap şi hărţuială, pentru ce? Războiul aduce şi această calamitate, – pe lângă distrugerile materiale şi crimele propriu-zise, ca orice alunecare spre tiranie şi violenţă – calamitatea siluirii logicii. Trebuie să fii om turnat din material tare ca să-ţi păstrezi capul pe umeri. Noroc că generalul nu-i contaminat în aşa măsură de fascism ca să nu judece. E un tip manierat, inteligent, cu studii la Saint-Cyr. Mi-am dat seama că au de gând să se retragă, pentru că i-am văzut că umblă după vite, şi pe urmă am şi eu informaţiile mele. De asta am dat acel bal. Am dat un bal în cinstea generalului şi am avut o lungă convorbire cu el. „Am auzit că ne părăsiţi, domnule general”, i-am spus. „N-o să-mi spui că arboraţi steaguri îndoliate după noi”, mi-a replicat vexat de politeţea mea exagerată, sau poate de formula pe care o alesesem. „Nu, de ce să mint. Asta nici măcar în glumă, i-am spus. Ce mă îngrijorează e că aţi dat ordin să fie distrus podul care leagă oraşul nostru cu restul ţării. Cum se poate aşa

ceva, domnule general?” Îmi permiteam să-i ţin acest mic logos, pentru că el ştia că eu mi-am făcut studiile în Germania, vorbeam cu el nemţeşte la fel de bine ca el şi ştia, i-am spus de la-nceput că nu fac politică etc., etc... „Poporul care a dat atâţia poeţi şi muzicieni, umanişti, să recurgă la mijloace atât de barbare, să distrugă un oraş care şi-aşa a suferit destul din pricina războiului...” „Bine, dar aici vin ruşii”, mi-a replicat el. „Ruşii vor veni şi se vor duce mai departe să continue războiul, i-am spus eu, dar noi vom rămâne cu ruinele. Eu sunt arhitect, domnule general, vreau să apăr ce s-a construit înaintea mea, dacă nu pot eu însumi să construiesc!” „Socrul meu a luptat la Mărăşeşti, mi-a spus generalul şi-n mod cu totul inexplicabil pentru mine a zâmbit. Soţia e descendenta unei familii nobiliare din Schönau.” „E un castel la Schönau, i-am spus. L-am vizitat.” „Acolo a copilărit soţia mea, mi-a spus generalul întunecându-se brusc, şi s-a ridicat de la masă. Bine, a consimţit. Oraşul va fi cruţat. Mijloacele şi căile de comunicaţie nu le pot însă lăsa. Ar însemna să mă spânzur pe mine.” „În cazul ăsta, i-am spus, îl spânzuraţi pe unul din cei mai apropiaţi colaboratori ai dumneavoastră.” „La cine te referi?” m-a întrebat el. „La domnul căpitan Dimitriu, i-am spus. El e autorul podului de la intrarea în oraş. Legătura noastră principală cu restul ţării ar dispărea, şi nu numai atât, i-am atras atenţia, podul construit de domnul inginer Dimitriu e o operă de artă!” „Ştiu, mi-a replicat, dar această operă de artă nu-l mai interesează pe compatriotul dumneavoastră. Domnul inginer Dimitriu are alte ambiţii şi proiecte.”

— Cum aşa! Ce-a vrut să spună cu asta?

Abia atunci avu senzaţia, ca sub un duş, că s-a trezit de-a binelea.

Îl privi mirată, intrigată, aşteptând.

— Asta-i! Tocmai asta voiam să lămuresc şi eu. „Cum asta, domnule general? vorbiţi-mi mai desluşit”. „Bine, fie, acceptă generalul şi mă privi în ochi. Prietenul

dumitale... şi nu văd ce te-ar împiedica şi pe dumneata să-i urmezi exemplul, mi-a spus, vine cu noi. Nu mai vrea să rămână-n ţară.”

— Ah, asta era! se dumiri ea. De asta nu mi-a scris un rând! De asta n-a dat un semn de viaţă de-atâta timp! De asta...

— Nu ştiu dacă de asta, îi temperă el tirada, şi glasul lui părea să spună cu totul altceva. Ei, bine, trebuie să-ţi spun... voiam să-ţi spun din capul locului, dar m-a inhibat bătrâna, prietenul meu, mai exact spus, fostul meu prieten, a alunecat pe un povârniş fără întoarcere. Fanatismul dintotdeauna împotriva bolşevismului l-a sudat atât de puternic de idealul lui Hitler, încât acum nu se mai poate desprinde. La Antonescu e onoarea de militar care-l ţine în orbita lor, la Tom sunt sentimentele anticomuniste şi orgoliul lui de constructor. E convins că hitleriştii, aruncând în balanţă ultimul argument, arma secretă, vor câştiga partida şi prin ei el va domina epoca cu geniul său tehnic.

— E nebun!

— Sigur că da. Din păcate. În loc să m-asculte, să-l asculte pe tata, politician cu experienţă, om de conduită şi de clarviziune, legat de anglo-americani, legat de francezi şi cu antene în mişcarea subterană, patriotică...

— Ce-i cu tatăl dumitale? Ce amestec are?

— Ce-ar fi să-ncerci să nu-mi mai spui dumneata? N-ai idee ce rece o spui! Sau asta-i o armă cu care vrei să mă ţii la distanţă? Ascultă! E-o figură bătrânul! Nu mai e profesor, dar n-are nicio importanţă. A semnat împreună cu nişte scriitori şi universitari o scrisoare împotriva războiului şi l-a gratulat Antonescu c-un picior în fund. Scos de la catedră, pus la index, ras, ce mai, pe toată linia, rechiziţionat. N-are importanţă. Bătrânul, însă, aşa cum e, boem şi mic-burghez, a dovedit că e încă cineva! Că are cap zdravăn pe umeri! He-he, deloc laş, deloc... Şi-n ce timp! Gândeşte-te, în ce timp! Cine poate înota împotriva curentului, indiferent dacă se menţine multă

vreme la suprafaţă sau curentul îl trage la fund, e cineva!

— Spune-mi... bine... lasă, se precipită ea. Îmi vorbeşti altă dată de tatăl dumitale...

— Iarăşi!?

— De tatăl tău, scuză-mă, dar spune-mi acum, spune-mi ce-i cu Tom.

— Din prima clipă. De cum te-am revăzut, am vrut să-ţi spun, dar n-am putut. Pe urmă, credeam că ştii oricum. Se vedea pe tine.

— Ascultă! şopti ea, înfiorată. Ce s-a-ntâmplat?

— Am la mine ceva care-o să te convingă şi să te lămurească mai mult decât vorbele mele.

Zgomotul îndepărtat al unui motor vibrând în liniştea nopţii ca o izbitură plină şi surdă li se răspândi, la amândoi, în tot trupul. Negostina simţi cu urechile, cu nările, cum vibrează aerul.

— Poftim! Vei citi acasă în linişte, spuse el. Asta-i mâna destinului. Un argument în plus să mai rămâi cu mine.

— Nu se poate. Nu, nu, se feri ea cu plicul de la el în mână. Trebuie să plec.

— Trebuie, desigur, dar nu chiar acum.

— Să fugim şi noi.

— E-o prostie. Şansele sunt egale peste tot. Nu te mai gândi la nimic.

— Ah! ţipă ea, şi-şi astupă urechile, strângându-şi capul între palme, îngrozită.

— Nu-i niciun motiv să te temi.

— Spui asta ca să mă umileşti.

— Nu. De ce? Toate vor trece şi-o să te simţi minunat. Dă-mi, te rog, mâna. Ai mâini de pianistă. Trebuia, în loc să-l fi găsit pe bunul meu amic, să te fi făcut pianistă, ori dansatoare, ori o mare actriţă. Eşti făcută pentru asta.

— Prea târziu. Pădurăriţă o să mă fac.

— Şi-o să devii soţia mea. Toată viaţa mi-am irosit-o căutându-te şi aşteptându-te. Acum nu-mi mai scapi. Eşti a mea. Şi-o să fii a mea pentru totdeauna...

Se trezi strânsă în braţe. Sus, undeva în înălţime, se

auzea sunetul metalic al avioanelor, zvâcnet continuu, dar jos, pe-aproape, atât de aproape că închise ochii, răbufniră mătăsurile vântului ce i se încolăciră ca nişte vrejuri la picioare, înfiorându-i gleznele. Crezu că are să se sfârşească de ruşine şi indignare, dar nu se întâmplă nimic, trăsnetul şi tunetul se mutară în altă parte, şi, când deschise ochii, văzu faţa lui dilatată, şi întunericul se prăvăli iarăşi peste ea.

— Tom, unde eşti? şopti, şi-şi dădu seama că-l strigase cu numele lui bărbatu-său.

Îl auzi mişcându-se liniştitor, în ceaţă, venind spre ea parcă departe, de la capătul pământului răscolit de bombe, stând din clipă-n clipă să se surpe şi el odată cu pământul. Când se opri şi-i zări faţa ascuţită şi bărbătească smulsă negurilor şi spaimei de vâlvătaia rece a lunii, un sentiment brusc de recunoştinţă o năpădi şi nu se feri când el o atinse cu mâinile. Tudor o trase spre pieptul lui, uşor, abia simţit, dar energic, vrând s-o apere cu trupul lui mare şi puternic, iar ea se strânse sălbatec în el înfigându-şi unghiile, şi scânci rugător:

— Spune-mi ceva.

— Te iubesc! şopti el grăbit, şi-i strivi faţa cu faţa lui aspră, ţepoasă, căutându-i gura cu lăcomie.

Capitolul 13

DIN CEI APROAPE ZECE MECANICI de locomotivă şi fochişti „sechestraţi” de hitlerişti în retragere, închişi în vagonul de vite cu intenţia să-i transporte în Germania sau să se folosească de ei pe drum în lipsă de altă mână calificată, pe care Miluţă reuşi să-i elibereze, doi îşi frânseră picioarele, ca şi el, în cădere, unul se strivi de pod şi trei fură ciuruiţi de gloanţele santinelelor. Ghiţă Todireanu scăpă doar cu hainele sfâşiate şi mici zgârieturi şi vânătăi pe faţă, braţe, umeri şi mâini, cum se rostogolise pe povârniş strivind pietrişul şi se tăiase în cioburile şi gardul de sârmă ghimpată împrejmuind fâneaţa de sub taluzul căii ferate. Miluţă putea s-o păţească cel mai rău. Să-şi piardă echilibrul, cum s-aplecase cu sângele-n cap şi golul negru, huruitor, de dedesubt, despicat în traverse şi frontoane metalice. Dacă s-ar fi rostogolit de la-nălţimea aceea, strivit de bare, praful s-ar fi ales de el. A fost cel mai norocos dintre toţi. Sărind, în panica şi fierbinţeala momentului, nu din uşa vagonului sau de pe scară, ca ceilalţi, ci de pe acoperiş, se alese, în cădere, doar c-un picior fracturat şi-un braţ scrântit din umăr. Dacă trenul ar fi avut viteză, murea sau se stâlcea rău, dar, şi aşa, de la înălţimea aceea, cu ce forţă se rostogolea, avusese mare noroc scăpând atât de uşor. Înfierbântat cum era, în primele clipe nici nu-şi dădu seama ce i s-a-ntâmplat. Se ridică să alerge tupiluş făcând saltul spre o tufă, căci auzise încă din aer, în timp ce cădea, pârâitul

automatelor. Atunci căzu, trăsnit.

Nu se trezi decât la spital.

Fu tentat, în prima clipă a dezmeticirii, să-şi amintească, pas cu pas, totul, dar simţi că i se face din nou rău şi renunţă. Voinţa lui era să iasă la suprafaţă, să urce din acea risipire buimacă şi să se agaţe cu toate puterile de realitate. Auzi o uşă în apropiere deschizându-se, mişcare de trupuri, glasuri şoptite şi, fără să i se precizeze impresiile, se prinse cu mâinile de stinghia patului cu intenţia să se salte. Muşcătura violentă, până la os, din umăr, îl făcu să renunţe. Ridică numai capul. Zări atunci ca prin sită, şi mai mult bănui după răsuflare, chipul maică-sii aplecându-se spre el, un alt chip necunoscut, figură severă şi aspră, cu două tăieturi adânci în obraz, probabil medicul, şi încă pe cineva, o siluetă cunoscută, familiară, dar neprecizată ca identitate, care rămase după uşă, după ce se închise uşa şi ceilalţi se profilară dar în lumină: într-un soi de alint, de siguranţă a salvării, ştiind că răul s-a-ndepărtat şi nu-l mai aşteaptă decât dojana delicată şi blândă a mamei, închise ochii, văzu nişte pete negre printr-o vâlvoare incandescentă ce cădeau zvâcnind ca nişte mogâldeţe împuşcate într-un panopticum de tir. După adierea molatecă de salcâm înflorit, o recunoscu pe Irina. Mirosurile celelalte, persistente şi neplăcute ale spitalului, năvăliră din toate părţile, ca un vânt amestecat cu praf înecăcios şi fum de smoală clocotită şi-i şterse din nări savoarea Irinei, dar el ştia că-i acolo, după răsunetul trezit în el, înglobând sensul tuturor lucrurilor dorite şi al acelui răsfăţ prelungit.

— Să nu mai faci asta. Puteai să mori, îl dojeni stins, cu glasul ei curat, mama.

— Au scăpat toţi?

— Toţi, îi şopti la ureche, cald, Irina, şi mâna ei îi atinse fruntea, înfiorată.

Deschise ochii şi-o sorbi toată vrând să-şi salte faţa şi

să-i simtă buzele, dar se sfii de prezenţa mamei.

— Şi meşterul?

— E pe culoar. Vorbeşte cu doctorul.

— Şi ce spune?

— Nimic. Că n-ai nimic, îl linişti fata şi-l mângâie întruna cu amândouă mâinile, ştergându-i sudoarea de pe tâmple.

— Nu. Bădiţa Ghiţă, preciză el.

— Ce să zică? Ce zic toţi. C-ai fost grozav. Nici nu-şi pot reveni. Nu-nţeleg cum ai reuşit şi cum de s-au salvat.

Un geamăt din fundul salonului căzu ca o pasăre împuşcată. Aşa află de drama lui moş Ţurcanu. Mama îi povesti ceea ce avea s-o audă apoi zile şi săptămâni întregi povestind, oricui şi oricând, în delir, sub imperiul şocului trăit, care-o urmărea cu îndărătnicie.

— Dragu mamii, eu am avut un vis, dar nu l-am spus la nimeni. Am visat trei curve de muieri, să mă ierţi că vorbesc aşa, dar aşa am spus la toată lumea, cine a stat să m-asculte. Trei curve de muieri voinice, două-mbrăcate-n alb şi-a treia-n negru, şi toate s-au repezit să mă bată, şi m-am zbătut să scap, şi de cele două-mbrăcate-n alb am scăpat, dar cea mai mică dintre ele, îmbrăcată-n negru, m-a pus la pământ şi m-a bătut. M-a bătut de m-am sculat toată neagră pe faţă. N-am spus la nimeni şi n-a văzut nimeni, dar eu eram toată neagră. Toată ziua aceea am umblat neagră. Am ieşit în oraş cu Negostina, ne-am dus la Crucea Roşie, pe urmă pe câmp, şi eu eram neagră, neagră. Mi se usucă sufletul când mi-amintesc de ce-am visat. Tot, tot, tot. Tot ce-avea să se întâmple. Cum mergeam cu Negostina spre câmp şi, când mă uit, nu mai era ea, erai tu, da asta n-a fost nimic. Mergeam, ne grăbeam să trecem liniile ferate pe la rambleu şi-ncă-ţi spuneam: „Măi băiete, fii atent!” Când, apare un marfar din faţă, da venea încet. Am întors capul să văd ce faci, neagră cum eram eu, da tu nu mă vedeai, şi-ntr-o clipită, când am trecut dincolo de linii, din partea cealaltă a ţâşnit fulger un tren rapid. Locomotiva cu

ochiurile aprinse te-a luat pe sus, ca pe-o sfârleaza. Văileu, te-a luat în bot, şi uite aşa te-a dus din gară, că m-am repezit pe linie după tine, până dincolo de pod, unde-a intrat dihania-n curbă şi te-a zvârlit într-un pom. M-am trezit de spaimă şi auzeam locomotiva glăsuind în graiul ei de fier, trecând prin mine cu tine-n botul maşinii. Visul ăsta l-am avut, cu cele trei afurisite de muieri care m-au luat la bătaie şi m-a dovedit şi m-a pus jos cea îmbrăcată-n negru, şi din asta am plecat a doua zi cu Negostina pe câmp, neagră de supărare, de ea nu m-a-ntrebat nimic, n-a văzut nimic şi nu i-am spus nimic. Pe tine te-am lăsat dormind acasă, da mă gândeam ce-i mai păţi şi eram neagră toată, abia mă mai ţineam pe picioare. Aşa-m ajuns şi-aşa-m început lucrul. N-a fost însă nimic până n-a ridicat Negostina capul şi nu l-a văzut venind. Venea ca la moarte, şi eu seceram aplecată cu moartea-n mine, şi când mi-a răsărit şi mie în lumina ochilor, am crezut că-i frate-tu Toma sau Alexandru, scăpat din lagăr. C-am primit odată cu lucrurile lui, printre zdrenţele rămase de la el, scrisoarea pe care-o ştii, pe care-a scris-o înainte de evadare, şi scrisoarea de la stricata aceea, pe care poate n-a apucat s-o citească nici el. De la ea! auzi ce inimă de câini turbaţi să trimită scrisoarea aceea odată cu hainele şi rufăria lui, punându-mă să semnez de primire! „De azi-dimineaţă plâng tot timpul”, scria jidovcuţa de unde scria ea, cum o fi ajuns unde-a ajuns, când Alexandru o credea trecută prin crematoriu! „Mă rog la Dumnezeu să fii sănătos. Am fost cu mama acum la o biserică italiană şi le-am spus de ce e vorba şi mi-au dat tămâie. Mâine ţi-o trimit printr-un om de încredere. Aş avea multe să-ţi spun despre mine, cum am scăpat, dar acum sunt preocupată teribil de soarta ta. Eu am ţinut mult la tine. Mi-ai rămas un bun şi iubit prieten. Te-am apreciat totdeauna pentru meritele pe care le ai şi mai presus de toate pentru inima ta. Inimă cum are românul nu mai are nimeni.” Păi da! Că asta l-a şi dat gata! Asta l-a prăpădit! L-am văzut, că se vedea pe el că-i ceferist, mecanic, avea locomotiva

băgată-n piele şi-n oase şi când a dat ochii peste cap ca o găină m-am gândit ce-o fi cu tine, dragu mamii, şi-am început să caut semnele visului. Unde loveşte visul? Uite unde-a lovit! De ce-am umblat eu neagră toată ziua şi m-am luptat cu muierea îmbrăcată-n negru! Tu-n altă parte, la pod, pe locu unde-am visat eu, te luptai cu moartea. Mi se usucă sufletul când mi-amintesc cum veneam cu el în maşină şi nu mai credeam că ajunge cu zile la spital, şi-aici, când l-au pus doctorii pe muşamaua de pe masă, şi-a ieşit sora şi-am văzut că-şi frânge mâinile că-i trebuie transfuzie şi n-are sânge şi-am zis că-i dau eu, şi când mi-a luat sânge cu acul şi-am ieşit să rămână de, acolo, fetele acelea, îmbrăcate-n alb, două blondurii taman ca-n visul meu, să facă analiza, să constate dacă se potriveşte cu sângele lui, şi pe culoar am dat ochii cu tine, atuncea mi-a ieşit negreaţa din suflet pe faţă, şi Irina, fata asta, m-a văzut şi-a sărit să mă prindă, că mă duceam în jos, cădeam pe ciment.

— De ce, mamă?

— I s-a făcut rău, explică Irina.

— Credeai că cine ştie ce mi s-a-ntâmplat!

— Şi nu ţi s-a-ntâmplat!?

— Nimic. Un fleac. Bine că i-am scăpat pe oameni!

— Bine c-ai scăpat cum ai scăpat. Ferească Dumnezeu de mai rău.

— Vreau să ies de aici. Unde-i moş Ţurcanu?

Se repeziră amândouă speriate şi-l apăsară cu mâinile peste pat să stea liniştit. Faţa Irinei era din nou atât de-aproape c-ar fi vrut s-o muşte de buze. Simţea nevoia să se agaţe de ea poate şi pentru că, pentru prima dată, prezenţa mamei îl stânjenea, Ar fi vrut să rămână singur cu Irina, lăsându-se, fără griji, mângâiat de căldura palmelor ei moi, visând, cuprins de emoţie, şi-nchizând din nou ochii, că ea, cu răsuflarea ei, se va apleca şi, cu buzele fierbinţi şi umede, îi va căuta gura.

— Mi-e foame, scânci viclean. Mamă, nu vrei să-mi aduci ceva?

— Ce să-ţi aduc, că am aici tot ce-ţi trebuie, se grăbi mama plină de zel, şi se repezi spre noptiera patului, unde, învelite-ntr-un ştergar curat, se ghiceau bunătăţile aduse.

— Atunci, lasă, o domoli el. Mănânc mai târziu.

— Doctorul spune că trebuie să dormi, să te refaci, îi explică Irina.

— Nu pot să dorm. Stai aici, o rugă el. Aşază-te lângă mine pe pat.

Nu avu nici aşa noroc. Intră doctorul cu sora. Miluţă de cum îl văzu se oferi să dea sânge pentru moş Ţurcanu, stăpânit fără preget de sentimentul acela de exaltare şi de bravadă pentru Irina, s-o impresioneze, încântat că-i impresionează şi pe ceilalţi. Atenţia care i se da şi agitaţia din jurul lui îi făceau bine. După ce chibzui o clipă, doctorul acceptă. Irina şi mama rămaseră pe culoar. Doi infirmieri bătrâni veniră cu-o masă de tablă, pe roţi, îl întinseră deasupra şi-l băgară în sala de operaţii. Pe-o altă tablă-nvelită-n muşama, nemişcat ca un mort, acoperit c-un cearşaf, sta moş Ţurcanu. Slăbise atât de mult, că nu-l mai recunoşteai. El, care semăna cu un urs de Dorna, voinic şi plin de cutezanţă, se făcuse acum – sau aşa i se păruse lui – străveziu, ca o umbră. Doctorul se apropie de masă.

— Eşti gata, îl întrebă, şi Miluţă îl auzi îmbrăcându-se cu halatul alb, încet, bătrâneşte, mort de oboseală.

Sora, încă mai obosită decât el, pregătea alături, la o altă măsuţă, instrumentele: seringi, tuburi de sticlă în maţe subţiri de cauciuc...

Să se sprijine în gândul lui de ceva, îşi aminti...

Anul trecut, pe 15 iulie, m-am măritat la Los Angeles, nu din dragoste nebună, cum ai crede, ci pur şi simplu pentru că împlinisem 30 de ani şi, afară de asta, umblam de 9 ani cu acelaşi bărbat însurat, înainte de-a mă găsi şi mărita cu tine, şi de la care nu mai aşteptam nimic. Soţul, închipuieşte-ţi, e irakian! Israelian la origine. Voiam să

soluţionez într-un fel situaţia. El e avocat, cam de vârsta ta şi-ţi seamănă puţin. Sinceră să fiu, în afară de tine, n-am prea avut mare noroc... Ar fi multe de spus, dar nu e acum cazul. Acum mă zbat ca prin el, prin cunoştinţele şi relaţiile lui, şi cu ajutorul banilor mei, să te pot scoate din lagăr. Ai încredere că nu mă las până nu reuşesc. Dacă reuşesc vom vedea noi ce va fi după aceea, ţinând cont că sunt acum căsătorită cu el, dar nici dezlegată legal de tine nu sunt...

Se lăsă inert pe masă închizând ochii, împresurat de-o legănare moale şi-un zumzet ca de albine care-l luară pe sus şi-l destrămară în bâzâitul monoton, din ce în ce mai stins şi-ndepărtat.

Adormi cu pumnul strâns.

Era frig, simţea răceala nopţii, muchia ascuţită, zgrunţuroasă ca o ţarină, şi-ntr-o nălucire se trezi pe câmp, în acelaşi loc. Nu mai era maică-sa, era poate Alexandru trântit în mirişte, îmbrăcat într-o bucată de pătură, mânjit de funingine şi cărbune, numai pielea şi oasele pe el. Era când trupul lui moş Ţurcanu, când Alexandru, şi-amândoi îl strigau neîncetat:

— Miluţă, Miluţă, nu dormi!

El nu ştia ce să facă, nu se putea ridica de jos şi-i venea să plângă, aproape că-l ura pe frate-su pentru că-l striga şi nu-l lăsa să doarmă. De ce? Nu ştia că n-are ce-i face? Pe Tom să-l strige. Tom să vină. Îl orbeau cu lanternele, capul îi zvâcnea de bătăile dese, din ce în ce mai puternice ale inimii răsunătoare ca un gong.

— Hai, scoală! Scoală-te! simţi o mână pe umăr.

Umărul lui tresări, şi parcă începu să plutească. Tot trupul se crispă, şi, ciulindu-şi urechea să audă comanda şi puştile descărcându-se dintr-o dată, auzi vocea mamei:

— Scoală-te, Miluţă! Trezeşte-te!

— Nu pot! şopti, şi, mişcându-se greoi, alunecă pe marginea mesei metalice.

— A venit Tom.

„Hei, băieţaş!” auzi vocea lui Tom, şi încercă să se ridice.

Lampa era aprinsă.

Lângă el stăteau Negostina şi maică-sa, în picioare. Tom, pe un scaun, îl privea, şi el se frecă la ochi şi-l văzu ca printr-o sticlă aburită.

— L-am visat pe Alexandru, spuse, şi nu ştia dacă visa în continuare sau era treaz.

Tom nu se mişcă. Nici nu tresări. I se păru slăbit, îmbătrânit – poate din pricina bărbii ţepoase –, îmbrăcat neglijent, dar în acelaşi costum, în aceeaşi tunică – fără decoraţii – cu care-l văzuse – deci nu se înşelase –, parcă venea sau mergea la un bal.

Îl văzu limpede, liniştit, fără groaza din vis, dar cu aceeaşi buimăceală ce-i înceţoşa creierul, dându-şi seama că de fapt numai el îl sărutase pe frate-su. Tom doar îşi atinse pe-o parte şi pe alta obrajii fierbinţi şi ţepoşi de faţa sa, lăsându-i în nări un miros puternic de alcool, parfum şi tutun.

— Ajunge! Suficient! pâlpâi o voce slabă undeva deasupra lui.

Un miros nesuferit de iod şi cloroform îi umplu nările şi-l făcu să se subţieze şi să se clatine cu masă cu tot.

— Te iubesc, şopti speriat şi se lipi în derută de trupul Irinei, simţindu-i ameţitoarele forme, prelungi, rotunde şi tari.

— Nu cumva pleci?

— Nu.

— Putem pleca amândoi.

— Nu.

— Lasă, mamă, du-te şi te culcă.

— Bine-bine, odihniţi-vă!

— Hai, mamă!

Capul mecanicului zăcea, cu ochii micşoraţi şi pupilele sticloase surpate în valul de albeaţă, atât de aproape, că-l putea atinge. Îşi privi braţul legat cu-o feşă neagră, ca o banderolă, cu acul înfipt. Rămase lungit pe spate,

nemişcat, cu faţa-n sus, privind în tavan.

— Pulsul!

— O sută douăzeci...

Tavanul se surpă într-o zvârcolire spasmodică. Puzderie de pete galbene, portocalii, roşii şi albastre veniră peste el. Tencuiala plesni, se bulbucă feeric şi se-mbucă în pâlpâiri rotunde, misterioase, închipuind un cer alburiu. Totul se roti prăbuşindu-se fără să-l atingă, jucând în fulgerări fantastice, scăpărând în revărsări de sânge, în irizări şi reverberaţii sonore adunate în izbiturile unei inimi care se-ncăpăţâna să trăiască bătând din ce în ce mai puternic, din ce în ce mai plină de voinţă...

Capitolul 14

NEGOSTINA VENEA SPRE CASĂ încet, istovită şi puternică, purtând în ea toată pacea şi armonia nopţii, convinsă că-n ea se petrecuse ceva fundamental şi simţurile ca şi mintea ei luaseră alt curs. Îi era numai teamă de ce avea şi de ce putea pierde. Faţa îi era arsă, mistuită, fruntea rece şi ochii înroşiţi încercând să ascundă în adâncul lor adevărul acelei nopţi şi neputând, convinsă că procedase cum trebuie şi poate înfrunta liniştită, chiar c-un fel de demnitate, indignarea, furia şi oprobriul bătrânei cu care nu mai avea nimic, pe care o înţelegea, era dispusă chiar s-o asculte şi să-i dea o explicaţie, dar nu era obligată să-şi strice sentimentul de stabilitate, de siguranţă, în sfârşit, şi de independenţă, pe care abia-l dobândise.

Îl rugase pe Tudor să oprească maşina în capătul străzii. Nu-l lăsă nici să coboare, s-o conducă, dintr-o prudenţă neghioabă şi ruşinoasă pe care nu şi-o recunoştea, sau şi-o recunoştea a fi rezultatul anilor de constrângere petrecuţi mai mult alături de bătrână decât lângă pseudo-soţul ei, cu ambiţiile, ideile şi pasiunile lui bizare, pe care-l înghiţise războiul. Se sărutaseră scurt, jenaţi amândoi de lumina zilei, apăsaţi de conştiinţa că sunt pe stradă – şi încă pe strada ei – şi pot fi văzuţi, mai mult ca o promisiune a întâlnirii viitoare, când se vor regăsi din nou singuri şi-n elementul lor.

Ce minune purificatoare săvârşise-n ea noaptea aceea!

Reţinu faţa lui palidă, topită de dragoste, ochii

înceţoşaţi de nesomn, încercănaţi, cu privirile duioase, mângâietoare, cu ceva nesigur în ele, ca şi expresia de recunoştinţă şi triumf a gurii lui. Asta-i dădu cel mai mare curaj să întâmpine şi să înfrunte inevitabilul: întâlnirea cu bătrâna. Ca şi cum aceasta ar fi fost oglinda propriei ei conştiinţe. Ştia că n-are sens să încerce să mintă sau să amâne discuţia. Ar fi fost ca şi cum ar fi încercat să se mintă pe sine sau să încerce să amâne acea hotărâre care-i putea compromite fragilitatea proaspetelor sentimente descoperite. Cu ochiul ei experimentat şi circumspect ce căutase mereu să scormonească şi să descopere nedescoperitul, văzduhul neîngrădit de dincolo de nopţile arse în ea, când nici prin gând nu-i trecea să-şi schimbe condiţia ei de sclavă cu contract fără scadenţă, ar fi ghicit dintr-o privire nu numai că-i ascunde ceva, dar că acel ceva a schimbat-o şi-a schimbat totul în ea. Cu-atât mai mult minciuna ar fi fost insuportabilă, rănind şi murdărind însăşi lumina care-i inunda sufletul.

O găsi cum se şi aştepta: cu cenuşa nopţii aşternută pe faţă, nedormită, aprigă, cu ochii arzându-i în cap şi buzele strânse cu răutate şi-ndărătnicie.

— Bună dimineaţa, mamă. Mă aşteptai? întrebă dând glasului toată limpezimea şi dulceaţa nepăsătoare de care era-n stare.

— Nu te-aşteptam, fată, îi răspunse bătrâna, şi niciun nor din vocea ei nu prevestea furtună. N-am avut somn şi-am ieşit cum ies eu de obicei să privesc drumul.

„Minte”, îşi spuse.

Mintea-i lucra febril. Trebuia să nu se lase atacată. Să nu se lase prinsă în jocul vechi şi-ncercat al bătrânei: eu mă fac că nu ştiu şi nu-mi pasă, tu te faci că ştii că ştiu şi mă duci cu zăhărelul să-ţi cad în capcană. Bătrâna se străduia să scape de rău făcându-se că închide ochii, când, în realitate, şi-i ţinea larg deschişi şi vedea şi ce nu era de văzut. Trebuia, aşadar, să-i arunce adevărul în faţă. Dacă eliberarea şi fericirea ei depindeau de duplicitatea aceea stabilită între ele, de bunăvoinţa cu

care bătrâna o-mpingea s-o ia razna, de plăcerea, aproape de bucuria aceea cinică şi răzbunătoare, apoi vrăjitoria înrădăcinată trebuia smulsă cu brutalitate, fără nicio prefăcătorie, şi strivită. Trădare! Dacă asta se putea numi trădare ceea ce a făcut ea pe câmp, apoi trebuia să recunoască dintr-o singură vorbă totul şi să alerge cu braţele ridicate spre bucuria vieţii ei descoperită atât de târziu. Să alerge fără remuşcare, înlăturând toate piedicile şi toate îngrădirile, cum aleargă vântul serii spre oceanul de-ntuneric al nopţii, fiind acelaşi şi transformându-se necontenit în altceva. Aşa îşi propusese.

Aşa îşi calculase, febril, pe drum, cei câţiva zeci de paşi din capul străzii unde-l rugase pe el să oprească maşina şi-i interzisese printr-un gest scurt să coboare s-o conducă. Limpezimea şi calmul bătrânei o anihilară. Cum poţi să-i cauţi pricină unei fiinţe care pluteşte în seninătate şi nu vrea ceartă? Cum să scoţi ghioaga şi să dai într-o fiinţă plăpândă şi dezarmată care-ţi surâde că un înger şi de-a cărei lovitură totuşi ştii că vei cădea nimicit? Cine seamănă vânt, culege furtună. Bătrâna semăna lumină şi pace şi, totuşi, sub lumina şi pacea aceea se simţea ca un vierme dezgolit din ţărână. Nu se lăsa convertită de bunele ei intenţii exprimate şi nici de naivitatea şi dezinteresul arătat. Ştia că forţa ei e uriaşă pentru că avea mai multă răbdare, şi-n starea aceea care-i răvăşea sângele, nu se mai putea măsura cu bătrâna. Ştia de asemenea la fel de bine că dacă în loc să fie bătăioasă şi neîndurătoare, nu i-ar păsa, ar câştiga, dar nu mai putea.

— Nu mă întrebi nimic? o provocă viclean, cu o furie indignată, privind-o cu ochii răi, ghemuită în ea, înfricoşată şi-ngreţoşată, parcă ar fi simţit pumnii cuiva şi nişte gheare sfâşiindu-i carnea.

— Ce să te-ntreb? dădu din umeri, clipind mirată, bătrâna.

Ar fi avut o satisfacţie înciudată, văzând-o epuizată şi

ruşinată, prăbuşită de durere la picioarele ei, cutremurându-se din toată încheietura oaselor de silă şi remuşcare, gata să-i arunce, ca pe-o ciozvârtă putredă unui câine râios, batjocoritoarea ei iertare, umilind-o cu superioritatea ei orgolioasă şi intangibilă.

— Unde-am stat până acum, ce-am făcut? De unde vin? Nu te interesează?

— Nu că nu mă interesează, îi răspunse cu blândeţe bătrână, dar de ce te-aş mai întreba? Ce-ar mai putea schimba asta! Ai făcut ce-ai făcut, să-ţi fie de bine. Treacă cu noaptea!

— Nu-i aşa, că n-o să treacă.

— Cu-atât mai rău sau mai bine, ce pot face eu?

— Să ştii.

— De ce, draga mamii? La ce-mi foloseşte?

— Nu-mi mai spune-aşa! Te rog...

— Bine, cum vrei tu, se-nvoi bătrâna şi ochii ei se umeziră.

Ar mai fi vrut să continue, dar simţi ceva ca o şoaptă a destinului care-i leşină mişcările şi-o făcea să se lase în voia întâmplării. „Ce mă fac de-acum? se-ntrebă. Acum, că totul se limpezeşte şi se lămureşte între noi, pot oare să fac ce vreau? Oraşul ăsta, lumea asta, tot ce mi-e urât şi m-a ţinut pe loc! Nu pot să mă desfac întorcând spatele anilor care m-au ţinut prizonieră.

Nemaiputând suporta privirile moi şi umede ale bătrânei, făcându-i-se silă de sine şi de tortura pe care-o provoca, scoase scrisoarea împăturită a lui Tom, înmânată ei de Tudor, şi i-o aruncă soacrei ca singura ei scuză şi ţipăt de acuzare.

Dragă mamă, scria Tom.

Aducătorul acestei scrisori este un vechi prieten. Ai încredere în el. Bună cum eşti şi înţelegătoare, nu-i purta ponoase şi nu-l judeca greşit nici pe el, nici pe Negostina. E un om de onoare. Mi-a mărturisit tot, şi-ntr-un fel l-am împins şi eu la asta, să mă eliberez şi să te uşurez şi pe

mata de povară, căci ştiu cât de greu ţi-a venit tot timpul să faci atâtea sacrificii pentru noi. Prin urmare, fiind şi-n interesul matale, să nu te opui apropierii lor, căci este dorinţa mea să scap de toate, să n-aibă cine mă regreta în urmă şi să arunc în aer toate punţile în pragul acestei importante decizii pe care trebuie s-o iau. Hotărârea aceasta nu este determinată nici de ei, nici de evoluţia viitoare a sentimentelor lor, care ar putea să mă afecteze într-un fel sau altul. Este determinată de situaţia politică şi militară precum şi de privirea lucidă pe care-o arunc acum asupra mea şi-asupra viitorului. După cum bine ştiţi, fără să fi fost un politician de vocaţie şi fără să fi dorit să-mi consacru viaţa politicii, am mizat de la început, încă din facultate, sub influenţa unor profesori cu studii în Germania şi-a unor cercuri pronaziste şi naţionaliste, pe dobândirea unei vertiginoase ascensiuni sociale prin colaborarea şi sub sprijinul atât al persoanelor oficiale influente din apropierea lui Hitler, cât şi al celor influente din anturajul Generalului Antonescu, în geniul militar şi de bun român al căruia am crezut şi mai cred. Cursul actual al evenimentelor mă determină să aplic eu însumi, dacă întreaga naţiune română n-o va face, pe cont propriu, deviza Mareşalului, chiar dacă în asta se ascunde o doză de fanatism sau de demagogie conjuncturală:

„Noi ne-am aşezat pe Axa Roma-Berlin. Mergem sută la sută şi cu cea mai mare cinste în această direcţie. Am pornit aşa, nu ne mai uităm la dreapta sau la stânga.”

Să nu mă condamni, prin urmare, asta e rugămintea mea, căci în ceasul de faţă, când vine scadenţa, altă alternativă nu am. Nu ştiu ce vor face alţii, dar pentru mine lucrurile sunt limpezi. Armata lui Hitler, din păcate, cea mai instruită moral şi înzestrată material armată a secolului, se duce de râpă. Odată cu intrarea aliaţilor în război, şansele unei victorii, chiar şi prin intermediul misterioasei arme secrete de care atât s-a vorbit în ultima vreme şi care bănuiesc c-ar putea fi o armă bazată pe

dezagregarea atomică, s-au redus la zero. La acest punct zero mă aflu şi eu. Ţinta mea nu e să ajung în Germania, ci să cantonez în Occident, cât mai departe de ruşi, şi dacă va fi să cunosc până-n cele mai adânci prăpăstii amărăciunea înfrângerii şi-a capitulării, s-o gust alături de armata care dicta prin forţă întregii Europe. În orice caz, prin ce-am făcut rău sau n-am făcut în judecata viitoare a istoriei, cu mintea întreagă pe care mi-a dat-o Dumnezeu să judec, nu pot rămâne aici. În România vor veni comuniştii la putere, se vor schimba toate, şi-a rămâne în aceste condiţii înseamnă să-mi semnez singur sentinţa de condamnare la moarte. Chiar dacă unii mă vor socoti laş, nu pot. Fugind şi rămânând în Occident, indiferent ce soartă-mi va hărăzi Dumnezeu, sunteţi cu toţii apăraţi şi vă puteţi reface viaţa. Dacă voi avea norocul să mă aranjez undeva bine, fii sigură, mamă, că nu voi avea un ceas de linişte până nu te voi vedea lângă mine. Cu Negostina e altă chestiune. Trebuie să mărturisesc aici, ca o totală dezlegare, că prin felul meu mai mult cerebral decât sentimental şi prin preocupările mele, locul ei în viaţa mea n-a fost marcat prin nimic care să-mi lase o urmă de regret. Cu atât mai mult să nu regreţi nici mata nimic din ce va hotărî soarta asupra ei, ci, dimpotrivă, să fii fericită şi să doreşti să rămâi singură, despovărată de orice obligaţii, în aşteptarea ceasului când te voi chema să ne vedem într-o lume mai bună.

Inginer căpitan Toma Dimitriu

P. S. Negostinei îi doresc multă fericire în noua ei viaţă şi-i mulţumesc pentru fidelitatea care o onorează.

Tom”

Capitolul 15

FERICIT DE-A SE ŞTI EROUL ZILEI,

Miluţă dormi un somn adânc şi senin, ca-n copilărie. Faptele i se remarcaseră, ceea ce proba în ochii Irinei adevărata lui intrare – victorioasă! – în rândul bărbaţilor. Stăpân pe situaţie, se simţea deopotrivă stăpânul acelei fete şi, cu toate că nu împărtăşea drama mamei care-şi jelea pe ascuns sau îşi blestema pe faţă fiul preferat, se simţea liber şi deschis, prin toate fibrele fiinţei lui neastâmpărate, viitorului. Cum bătrâna lipsea, obosită de-a nu se putea stăpâni gata să izbucnească în hohote dinaintea lui, ceea ce nu şi-ar fi iertat, Irina îi luă locul cu îngăduinţa doctorilor şi a surorilor, devenind ea însăşi un fel de soră voluntară a spitalului, făcându-i nu numai lui şi lui moş Ţurcanu diferite servicii, dar şi celorlalţi bolnavi. Mlădioasă, mică şi firavă dar îndrăcită, cu buclele aurii-roşcate şi faţa delicată, rotundă, netedă şi roşietică, mărturisind vrednicia ei la treburile care se fac în doi, avea ochii limpezi, ape în fundul cărora lumina joacă vătuită în muşchiul de pe pietre, şi braţele pistruiate rotunjite într-un alb catifelat, cu moliciuni delicate întinse până-n ispititoarea graţie a gâtului de faianţă. Glasul ei de pisică şi ochii, ai căror flăcări verzi şi angelice fermecau învăpăind orice atingere, o făcură remarcată în tot spitalul. Nu se ştia de la cine anume primise porecla, dar tot spitalul o striga: „Îngeraşul”. „A fost îngeraşul?” „Ce-a spus îngeraşul”? Lui îi spuneau „salvatorul”. Într-atâta răsfăţ risca să i se schimbe caracterul, să devină

arogant şi chiar obraznic, fiind logodnicul acelui „îngeraş”, ce promitea a deveni o femeie superbă, care apărea pe nesimţite lângă patul lui mângâindu-l cu privirile ei feline, strângându-şi cu cochetărie halatul alb care-o prindea atât de bine, rotunjindu-i frumoasele coapse încă băieţeşti sau mângâindu-şi neştiutoare carnea caldă, sânii care palpitau candid sub privirile înfiorate.

— Miluţă.

— Da, îngeraşule. Spune.

— Tu ştii? Am aflat de la cumnata ta.

— Ce-ai aflat de la cumnata mea?

— Că fratele tău...

— A şters putina! Şi ce te-ngrijorează pe tine? S-a dus, ducă-se!

— Cum poţi vorbi aşa?

— Da cum să vorbesc altfel? Pe el l-a gogolit mama când era mic! Pe el l-a învăţat carte! Lui i-a dat ce-a avut mai bun! Pe el l-a iubit cel mai mult, şi-acuma... poftim! Drept răsplată, o băga-n mormânt. Să-l laud?

— Nu, în tot cazul, dar tata zice că-i greu de judecat.

— Ai dreptate. Să-l judece faptele lui. Ce ne priveşte pe noi? Hai mai bine să ne grăbim. Trebuie să eliberez patul. Azi mi-a spus doctorul că-mi face ieşirea. Te bucuri?

— Sigur că mă bucur, ei, na!

— Da ce-o să te faci fără pacienţii tăi, şi pacienţii ce-au să se facă fără îngeraşul lor?

— Nu fi rău, obraznicule! Am să mai vin pe-aici. Tu n-ai să vii? O să venim împreună.

— Aşa da, se-nvoi el. Rămâne moş Ţurcanu.

— Păi vezi, răule? Numai la tine te gândeşti!

— Începusem să fiu gelos.

— Pe el?

— Îţi iei năsucul la purtare, cârno. Pistruiato! Roşcato! Bagă de seamă, nu mă lua peste picior, că încă nu-mi eşti nevastă. Pe alţii-s gelos. Nu-s destui?

— Ei, na!

— Ei, na! Da, da, să nu-ţi intre-n cap! Şi doctorul te cam place!

— Eşti într-o ureche! Te-ai ţicnit.

Aşa se tachinară şi umplură cu hârjoana şi veselia lor întreg spitalul până ieşiră.

Afară, când se treziră pe scările monumentale de piatră, dinaintea caldarâmului care mai transmitea căldura zilei, se opriră stingheriţi, amuţiră şi, printr-o stânjeneală ciudată care-i cuprinse, nu îndrăzniră nici măcar să se privească. Cei care ieşiseră la geamuri şi-i urmăreau ca pe miri, nişte miri ai suferinţei şi speranţei germinate în decorul alb şi auster al suferinţei şi luptei cu moartea, îi crezură certaţi. Aveau aerul îmbufnat şi uşor înstrăinat al îndrăgostiţilor aflaţi la prima ceartă. Ea păşea sfios, scuturându-şi pletele-n soare, flacără arămie, suavă, jucând fragil pe umerii mici, şi el, înalt şi subţire, cu braţu-n bandaj, şchiopătând cu piciorul în ghips, ca un demn şi ţanţoş veteran al luptei, mergeau privindu-şi umbrele şi uitând să mai întoarcă feţele spre geamurile de unde câteva zeci de priviri contrariate aşteptară zadarnic fluturarea de adio.

Trecuseră curtea mare cimentată şi încrustată cu bolovani de râu, ieşiră în stradă, intimidaţi de ei înşişi şi de stânjeneala lor castă, şi-n stradă ezitară încotro s-o apuce: spre casa ei sau a lui, bucuroşi să-şi întâlnească privirile într-un consult reciproc, plin de nerăbdare şi de dorinţa de-a se îmbrăţişa.

— Miluţă! Ne vede lumea!

— Şi ce dacă! bravă el plin de ifose.

— Domnule, îl preveni ea, fii atent că nu te pot ţine şi-ţi pierzi echilibrul.

— Mi-am pierdut eu capul, ce mai contează?

— Bine-mi pare! Bine-mi pare! bătu ea din palme şi-o rupse la fugă-nainte.

Se înălţă bombându-şi pieptul costeliv şi se uită împrejur, parcă ar fi căutat ceva de care să se-agaţe mai

repede. Ea veni să-l sprijine, şi el, şmecher, o-nlănţui cu braţul şi-o sărută. O sărută pripit, nici măcar nu-i nimeri gura. Ea se feri, se frecă la ochi până ce mintea i se limpezi. Rămase nemişcată cu ochii pe cer, uimită de miracolul stelelor.

— Când s-a făcut noapte! Ai văzut?

— Noapte!? declamă el cabotin. Minţi! E plină zi şi tu eşti steaua polară!

Cu urechile ţiuind de bătăile inimii, apropierea ei îl ameţi.

— Lasă prostiile! Să vorbim serios!

— Aş vrea să am acum un munte de flori! Să te-ngrop într-un munte de flori.

— Fugi de-acolo! îl dojeni ea, încântată.

— În pat ţi-am presărat garoafe şi maci, tot flori însângerate şi cu parfum de brad pătat-am, dantela pernelor curtate...

— Minulescu! se extazie ea. În cinstea... mea, cea mai frumoasă din toate fetele ce mint... Numai că eu nu „mint”! De unde-l ştii tu pe Minulescu?

— Da, ce? Nu-i voie? E interzis?

— De la frate-tu, de unde-l ştii?

— De la mine. De ce de la frate-miu!?

Irina, zâmbi:

— Nu ştiam că iubitul meu e-atât de cult!

— Aşa-! ricană el, şi izbucni în râs. Ţi-am spus eu c-ai început să mă iei peste picior!

— Peste piciorul care te doare sau peste celălalt?

— Veveriţo! Nu mă fă să-mi ies din minţi! Am o mână năprasnică! Dacă te prind, nu mai scapi!

— Şi dacă nici nu vreau să scap, ce zici?

Se luară de mână şi se furişară, el, şontâc, şontâc, ea, ţopăind lângă el, până în apropierea catedralei, cu turnul ei înalt, ridicat prin 1819 de târgoveţii de pe-atunci, speriaţi de molime şi pârjoluri care se-ntindeau pustiind câte-o jumătate de oraş. Din foişor, de sus, se vedea tot oraşul. Piaţa şi strada mare, cu maghernițe înghesuite

unele în altele, într-o îngrămădeală de piatră, cărămidă şi lemn afumat, acoperişuri de ţiglă şi tablă, burlane şi ferestre înguste, oblonite, blocuri ridicate prin 1930, înaintea crizei, şi hardughiile vechi, deşelate, legate în şine şi scoabe, încinse cu balcoane şi balconaşe, cu drugi de fier şi amoraşi de gips.

— Dumnezeule, ce-i cu liniştea asta? întrebă deodată Irina, şi se opri locului.

— Parcă au murit cu toţii. Nu mai e nimeni, spuse Miluţă.

— Nu se poate!

— Ascultă şi tu.

— Se tem şi s-au ascuns!

— Ce-i azi? În câte avem azi?

— Ce importanţă are?

— Poate că are!

— Sigur, e ziua ta. Astăzi ai ieşit din spital, şopti Irina.

Pufnind în râs o luă la fugă şi prinse a ţopăi prin mijlocul pieţei, jucând şotron.

— Nu de asta. Stai! Te rog, potoleşte-te!

Cum stătea şi se sprijinea de el, răsuflarea îi devenea tot mai precipitată, şi-n lumina misterioasă cernită dintr-un geam din apropiere, ochii îi păreau speriaţi de ceva, sau dilataţi de aşteptare, de bucurie. Un freamăt ciudat trecu prin el, scurgându-i-se în braţe. Lăsându-se în jos, o cuprinse cu-o încordare băţoasă în tot trupul, uitând de durere. Străbătură piaţa prin oraşul acela pustiu, sau care părea pustiu, şi frica îi dispăru.

Frică? De cine să mai aibă acum frică? Sângele îi zvâcnea cu putere în tâmple. Bătăile inimii se amestecau cu bătăile inimii ei şi niciodată braţele şi trupul lui tânăr, exultând de energie, nu s-au sprijinit de-o povară mai dulce. Îi tremurau genunchii, gâfâia ca o locomotivă sub presiune.

— Uff! Nu mai pot!

— Tu ştii la ce m-am gândit?

— La ce te-ai gândit?

— Mâine să facem nunta.

— Cum aşa? Cum să facem, mâine, nunta?

— Aşa, bine. Ne ducem la biserică, ne cununăm şi gata. Vrei?

— Eşti nebun, nu spun eu?! Ai înnebunit de-a binelea. Aşa se face-o nuntă?

— Da, da, oftă el. Ştiam eu că n-ai fantezie! N-ai fantezie!

— Ho, prostule, se alintă ea. Ba tocmai că am, tocmai că am. Vreau rochie cu trenă ca pe vremea bunicii, o caleaşcă cu cai albi şi să trecem dansând pe-un covor de petale roşii de mac.

Aşa începu şi rămase pentru ei întipărită în minte noaptea aceea care se anunţa ca oricare alta, dar avea să fie numită mai târziu noaptea unei cotituri istorice.

Pe neaşteptate, în bezna şi liniştea aceea, o uşă răbufni undeva. Un om începu să alerge bocănind prin mijlocul pieţei, bocănind şi fugind precipitat, parcă pornind din acelaşi punct, din uşa aceea trântita cu putere de perete, izbită de stridenţa metalică a megafonului, dar nu îndepărtându-se în largul pieţei, spre capătul celălalt, cum ar fi fost normal, sau oriunde în altă parte, ci ca şi cum ar fi alergat îndărăt, apropiindu-se de ei, sau, tropăind pe loc, din ce în ce mai îndârjit şi nebuneşte şi nefăcând altceva decât să trimită spre gangul lor ecoul paşilor lui. Omul strigă ceva. Nu se-nţelegea ce. Strigătul izbucni şi se stinse ca un fulger în beznă. După el, în scurt timp sau într-un timp nedefinit, nesfârşit, piaţa şi strada de la capătul gangului se umplură de zgomote, paşi şi strigăte contopite într-un torent. Ca pe stadion când se înscrie golul final sau la ieşirea din cinematograf, duminică seara, când cele trei uşi sar în lături, şi prin ele ţâşneşte tăvălugul negru al mulţimii.

— Ce-i? Ce s-a-ntâmplat?

Cum nu-şi putură răspunde, rămaseră nemişcaţi, strâns lipiţi unul de altul, cu urechile şi toate simţurile inundate de mişcarea aceea dezordonată şi inexplicabilă, din ce în

ce mai frenetică şi vastă, ce se întindea şi se-ntinse, cuprinzând curând întreg oraşul şi ţara.

Capitolul 16

ERA PRIMA NOAPTE, DUPĂ ATÂTEA amăgiri albastre şi năluciri deşarte şi ucigătoare, umplute numai de dorinţa ei pătimaşă şi de propria ei închipuire căznită de dorinţă, când strângea perna jilavă în braţe şi simţea că sângele ei se aprinde în galopul străbătut prin deşertul marelui pustiu din ea, incendiind întunericul şi tot pământul.

Prima noapte când se despuie de tot ce prisosea pielii ei fierbinţi înfrăgezite-n mirosul bun al bărbatului, pierdută în braţele lui, dormind satisfăcută, goală şi obosită, toropită de dulcea istoveală. Vâlvoarea de august se mistuia ca o cenuşă a pasiunii lor consumate, învăluită în mirosul acela de sevă de mesteacăn exprimând mai bine decât orice voluptate spaima de-ndepărtare şi singurătate şi-i prăbuşise de-a dreptul în somn. El întâi, cu braţul sub capul, ei, răsuflând tot mai liniştit şi mai prelung, scufundându-se în moartea aceea aparentă care-l despărţea de ea, apoi ea însăşi risipindu-se moale, sfârşită, adormind şi visând cai albi alergând pe-o câmpie înzăpezită, cu coamele-n vânt. Cai albi, zăpadă. Un vârtej în care se contopise deplin când auzi prin somn paşi alergând sub geam şi strigăte. El îşi trase braţul, şoptindu-i ceva. Dormi înainte, parcă se grăbi prin somn să doarmă mai repede – dacă aşa ceva era cu putinţă –, să se scufunde cât mai adânc în somn şi-n liniştea care plutea în ea şi ştia că nu va persista mult, ca şi mirosul acela de transpiraţie şi trupuri sătule de dragoste,

secătuite şi bolnave de plăcere, încărcându-se c-un nou val de fericire şi pierdere, pentru că şi simţea neliniştea pe undeva dându-i târcoale, şi neliniştea venea de jos, din mulţimea aceea de paşi alergând într-o parte şi alta prin piaţa centrală.

— Ce strigă oamenii aceştia? Ce s-a întâmplat?

Răsuflă greu în întuneric. Se ghemui la pieptul ei, apoi sări, înainte ca ea să-l reţină sau să-l cheme, să-l înlănţuie cu braţele şi să-l soarbă în vârtejul ei alb de linişte şi flacără. Sări din pat înainte ca ea să se dezmeticească şi poate chiar să se smulgă din somn şi-ncepu să se-mbrace. Se-mbracă, îl auzea bâjbâind după lucruri prin cameră, şi vocea lui tot mai precipitată şi nesigură:

— Armistiţiu! Ce strigă? Ce armistiţiu? Ce s-a-ntâmplat? Scoală-te, te rog! N-auzi ce-i jos?

Vacarmul din piaţă urca într-una difuz, precipitat. Prin pereţi, prin geamuri, strigăte înverşunate, chemări, râsete, da, ca niciodată – nemaipomenit! – izbucneau râsete, auzea oameni râzând, dispăruse huruitul infernal, clocotul metalic de pe drum.

— Ce-i chestia asta? Ce se-ntâmplă?

— Nu te enerva. O să afli.

— Dar tocmai eu să nu...

— Iubitule, mi-e atât de bine! Nu vreau să ştiu nimic. Spune-mi că mă iubeşti.

Strânse cearşaful pe ea, mişcându-se somnoroasă prin camera necunoscută care-i era încă atât de străină, deschise geamul. Aruncă o privire buimăcită spre piaţă, izbită de răceala nopţii. Nu putu înţelege nimic. Umbre multe de oameni alergând în toate direcţiile. Cineva îşi făcea loc c-un felinar roşu în mână.

Oamenii se adunau alergând din toate părţile. Se îmbrăţişau. Gesticulau. Pe la geamuri se aprindeau lumini. În toată piaţa, de undeva dintr-o clădire făcând să zbârnâie geamurile, se auzi vocea solemnă, patetică şi vibrantă a crainicului:

— Români!

— S-a-ncheiat armistiţiu! strigau oamenii.

— Regele l-a arestat pe Antonescu!

— Trăiască! Ura! Urra! Trăiască!

Piaţa exploda în lumină.

Frisoane scurte îi străbătură corpul. Se-mbracă repede şi coborî şi ea. Acum îi părea rău că nu alergase după Tudor, să fie împreună. Unde să-l găsească? Îl mai putea găsi? Piaţa se lungea şi se lăţea întruna, parcă se adâncea în noapte, clătinându-se în pâlpâirea flăcărilor.

Prinse să-şi facă loc cu greu prin mulţime, prin valurile care se îngroşau.

— La Mitropolie au ieşit cu sfintele daruri.

— Nemţii fug.

— Pe dracu! Bombardează Bucureştiul!

— Or să ne căsăpească şi pe noi!

Negostina privea mirată – nu speriată, nici întristată, nici dezamăgită, ci doar mirată – pironindu-şi ochii ei curaţi, strălucitori, şi neruşinaţi, pe feţele necunoscuţilor, ascultând expresiile acelea care plouau cu nemiluita.

— Ce-i?

— Ţi-am cerut eu ceva? Tu ai venit la mine c-un pumn de bani!

— Escrocule! Vin ei comuniştii, lasă!

— Vin, pe mă-ta!

— Trăiască România liberă, independentă şi democrată!

— Trăiască aliaţii!

— Roşcatule! Huo!

— Huoo!

— Ai să-ţi muşti pumnii!

— Huooo!

— Smintitule! Tu nu vezi ce-i în jurul nostru? Nu simţi ce se-ntâmplă?

— Jigodiilor! Ce-a fost până acuma-i nimica toată să vedeţi voi de-acum ce-o să fie!

— Ce-o să fie?

— Ce foame-o să se trezească-n calicime!

— Tot o burtă o să aibă fiecare...

— Tot o burtă, dar au să se apuce să se mănânce unul pe altul.

— Degeaba. Tot n-au să se poată-nghiţi.

— Ce-ţi doresc eu ţie, dulce România, scandă larg, cu voce gravă, Miluţă, solemnizând momentul.

— Ai uitat unde trăim?

— Cap de zevzec! suntem tari ca pietrele. Cu rădăcini adânci şi prea vechi să ne dezbată careva...

Negostina îşi făcu loc până lângă Miluţă şi Irina:

— Copii, ah, ce bine că vă-ntâlnesc! Nu l-aţi văzut pe prefect?

— Hei, oameni buni! strigă Miluţă. Cine l-a văzut pe prefectul oraşului?

— Ha? Ce? gâlgâi o voce ca un clopot de biserică. Prefectul!? Burjui! S-a zis cu el!

— Te pomeneşti că l-au şi arestat, se sperie Miluţă.

— Nu se poate! strigă Negostina. Acu un ceas m-am despărţit de el.

— Ce-a fost am văzut, ce-o veni vom vedea...

— Cine-o mai apucă.

— Jigodiilor! Aţi intrat în ceasu morţii! O să vă jucăm cu călcâiul pe piept şi-o să ne pupaţi mâinile.

— Aşa-i! Smintitul adevăr grăieşte!

— Păi da! Cine-o prigonit, să mai fie şi ei prigoniţi. Să ştie ce-i aia!

— Vasăzică, dinte pentru dinte...

— Las’ că corb la corb...

— Ce vorbeşti, mă? Nici bine n-o căzut vechiul regim, şi-aţi şi început...

— Să plecăm. Să plecăm de-aici, se precipită pe neaşteptate Negostina. Mă duc la Prefectură să-l caut... La revedere!

— Vezi, fii atentă ce faci, o sfătui Miluţă.

— Lasă, lasă, nu-mi purta tu de grijă. Vezi-ţi de treaba ta, îi strigă Negostina şi dispăru în mulţime, rătăcită-ntr-o pădure.

„Doamne, numai să nu i se fi întâmplat ceva”, se rugă în gând. Oamenii umblau cu torţe-n mâini, ca la înviere. Mai grozav ca la înviere. Să li se vadă feţele, să se salute cu bucurie şi să se îmbrăţişeze, sau poate să vadă chiar noaptea aceea din care veneau, de care se despărţeau războiul, mizeria, foametea, morţii, tot, tot, tot ce ţinea de amintirea zilelor şi nopţilor prin care trecuseră. Lumina din case, lumânările şi felinarele, camuflajele rupte cu plăcerea răzbunătoare pe care ţi-o dă o dorinţă îndelung înfrânată, focurile alimentate cu lăzi şi mobilă şi poate chiar şi neliniştea ei pentru Tudor, toate porneau din bucuria şi voinţa aceea generală de-a încheia socotelile. De-a se lumina – aşa i se părea că vor toţi oamenii – nu numai pe ei, de-a se vedea cum arată adică, dar de-a-şi întipări în minte şi cum au scăpat, şi cum se află într-un ceas ca acela. Conştiinţa sau înţelegerea conştiinţei acestor clipe ireversibile o făcea şi pe ea ca şi pe alţii poate mai intransigentă şi mai pură, ca şi cum însăşi viaţa şi răspunderea faptelor trăite până atunci ar fi rămas acolo în adâncul gangului, îngropate în beznă.

„Numai Tudor... Să nu i se întâmple ceva lui Tudor!” îşi spuse năpădită de groază şi-o luă la fugă prin mulţimea răscolită, înfierbântată şi străină.

Capitolul 17

DUPĂ ATÂTEA NOPŢI DE NESOMN, bătrâna, moartă de oboseală, se prelinse ca un stâlp putrezit în pământ şi prin somn simţea cum pământul, bun şi iertător, se lipeşte de ea, moale ca un leagăn; o trage în jos, în întunericul plin de lumini nemişcate, şi-o umple de linişte, ca altădată, demult, atât de demult, că uitase, şi somnul nu avea moartea în el. Punea capul jos şi-ncepea să zboare. Trupul său măcinat, braţele vlăguite şi ochii istoviţi, care desluşeau tot mai des umbre acolo unde erau făpturi vii, se umpleau de ceva dulce şi ciudat. Junghiurile vechi încetară, şi-mpunsătura din şale şi din încheieturi, respiraţia greoaie şi gâfâită cu izbucniri de tuse se uşură pe nesimţite, ca şi cum pământul ar fi acoperit-o pe încetul, şi cum dormea, şi-ntinerea prin somn, sau numai căpăta acea seninătate leneşă, uitată din tinereţe, înainte de-a simţi cum răceala şi oboseala îi strecoară o cenuşă rece în oase şi-n întreaga ei alcătuire, i se păru că aude liniştea ca un val cazând peste lume. Însuşi pământul se liniştea şi se făcea uşor-uşurel, ca şi cum ar fi adormit odată cu ea. Toate zgomotele şi hurducăturile pe care le simţea noapte de noapte, exploziile şi convulsiile frontului, încetară.

Se trezi mirată şi-şi dădu seama – înainte încă de-a deschide ochii – că liniştea era cea care o trezise. Cum o trezeau în celelalte dimineţi zgomotele.

Auzi strigăte şi mişcare multă de lume, zor mare pe stradă, dar nu se putu deştepta. Dormi dusă în fundul

grădinii, şi-n zori, când se trezi, ca de obicei, nemişcarea stăpânea totul. Plutea în aer, ieşea din pământ. Trase cu urechea şi i se păru că zace sub o apă adâncă, şi, prin apă, ceva fulgeră ascuţit şi se-nfipse în ea.

Se frecă la ochi. Rămase cu urechile ţiuind, aşteptând. Văzu cerul, gardul de la stradă, cu rouă pe el, scânteind în soare, parcă cineva ar fi presărat sticlă pisată, şi-aceeaşi sticlă ar fi jucat şi-n aer şi s-ar fi prefăcut în linişte. Sprijini coatele în pământ, să se ridice, se săltă în capul oaselor şi simţi până şi tăcerea casei, ca o fiinţă străină, prea mult hărţuită şi care ajunsese la capătul aşteptării. Urechile îi ţiuiau, gata să plesnească.

Neştiind bine ce face, alergă spre uşa cârciumii Invalidului, prinse clanţa, parcă ar fi apucat soarta de mână, şi-ncepu să tragă de ea.

— Domnu! Domnu! strigă, deşi încă nu ştia bine ce avea să-i spună şi cum ar fi putut el, cu nasu-nfipt în ziare şi ciotul lui de lemn lipit de tejghea, să sară de-acolo şi ce să facă? în ce fel s-o ajute? Domnu! Domnu!...

Dinăuntru nu se auzi nicio mişcare, nicio voce.

„N-a venit încă, îşi spuse. Dar de ce? El vine devreme. Ce s-a-ntâmplat?”

Clipi mărunt, să se deprindă cu umbra, şi-l văzu singur în toată hardughia, părând şi mai goală acum, dimineaţa, în harababura, dezordinea şi murdăria de peste noapte, de la închidere, cu urmele proaspete ale celor plecaţi, şi mai singur, ca un paznic al singurătăţii oarbe şi deznădăjduite. Ridică faţa spre ea, şi-atunci văzu cana de cafea de lângă el şi ziarele, maldărul de hârtie foşnitoare care-i absorbea toată atenţia. De obicei primea ziarele noaptea, – nu aflase niciodată de unde şi prin cine –, le vedea numai în fiecare dimineaţă dinaintea lui, adunate teanc sau răvăşite pe tejghea ca pe-o masă de bibliotecă şi pe el aplecat deasupra, încât pentru ea – şi pesemne pentru toţi cumpărătorii – jurnalele şi el erau totuna, mai mult decât proteza sprijinită într-un ciot de scândură în spatele barului şi pe care o vedea sau o auzea destul de

rar, când gazetele încetau să mai foşnească, iar Invalidul se ridica cu greu, proptindu-şi mutelca de la capătul piciorului de lemn în podea, şi-ncepea să şontâcăie prin locantă.

I se păru ciudat că încă nu venise.

Ridică faţa şi ascultă.

Nu auzi nimic, nici măcar un foşnet de hârtie, dar şi-l imagină stând cuminte pe scaunul greu de lemn, înalt şi-ncăpător ca o strană de biserică, sprijinit cu piciorul de lemn în tejghea şi coatele pe masă, şi râsul lui care ar fi trebuit să izbucnească la apariţia ei.

„Veste mare, bunico! Ai auzit? Cu domnii s-a terminat. Vin tovarăşii!”

„Ce-i, domnu?”

„S-a-ncheiat pace! Armistiţiu! S-a zis cu nemţii.”

„Să fii sănătos, domnu!”

Îşi muşcă buzele să se stăpânească, dar ceva se rupea în ea, valuri-valuri. Ceva fără nădejde şi pentru totdeauna, cum te pătrunde moartea. Dacă s-au încheiat socotelile şi-am întors spatele nemţilor, Alexandru, oriunde-ar fi, e ca şi mort, nu se mai poate întoarce. Tom se afla şi el în primejdie. Nu mai avea băieţi, nu mai avea noră, rămăsese numai cu Miluţă, şi nici Miluţă nu mai era al ei...

Îşi apăsă pieptul cu mâinile, suflând tare, cu gura deschisă. Când i se mai potoli inima, intră izbită de liniştea nefirească şi de aspectul înspăimântător al cârciumii pe care-l sesiză dintr-o dată.

Se uită buimăcită prin încăperea devastată, la mese, la pereţii goi, care-i frigeau ochii, şi i se păru, cum stătea în uşă şi se zări în oglinda spânzurata la intrare, cu faţa aceea speriată şi zbârcită, zdrobită de spaimă, cu buzele supte, aspre şi fără culoare, că e undeva în afara vremii, o piatră de râu bătută de ape. Era acolo şi nu era, umbră mumificată, plecată în lume, risipită să-şi caute copiii şi să-i strângă lângă inima ei...

Cârciuma arăta ca-n urma unui cutremur, măturată de-

un uragan.

Invalidul, căzut pe podea, părea că doarme în propria sa baltă de sânge. Pe tejghea, în locul maldărului obişnuit de ziare, o singură revistă veche, înnegrită de vreme, aproape scrumuită, cu o ilustraţie mare, înfăţişând un domn elegant, lungit pe-un pachet, cu o pălărie de pai de orez lângă el, îngropată-n următorul text:

Era frica încarnată. Şedea pe scaunul său cu faţa crispată. Broboane mari de sudoare îi curgeau pe frunte. Ochii lui se roteau într-una, ca nişte bile. Se vedea numai albul lor. Nu poliţia îi inspira frica asta, ci ferestrele. Deşi în jurul lui stăteau douăzeci de poliţişti, el se ghemuia mereu într-un colţ, ca să nu stea în direcţia ferestrelor. A trebuit să i se dea o celulă în care să nu se poată privi din vreo casă de peste drum. Când fu eliberat pe cauţiune, refuză să urce într-o trăsură. Un ofiţer de poliţie îl luă în camionul său. Zuta urcă, se turti sub bancă şi se chirci ca un animal. E caraghios?

Maşina întorcea la un colţ. Un automobil greoi o lovi şi-o răsturnă. Gloanţele zburau ca fulgii de zăpadă într-o furtună din Alaska. Ofiţerul scoase revolverul. Trase fără încetare.

Adversarii băgară maşina lor în viteză.

Dispărură.

Ofiţerul luă o altă maşină şi-ncepu o goană fără rezultat. Când se-ntoarse, Zuta dispăruse. Pe trotuarul împroşcat de cioburi de sticlă şi gloanţe, zăcea un trecător grav rănit. În apropiere staţiona un vagon de tramvai cu vatmanul împuşcat lângă manivelă.

Zuta găsi cu cale să schimbe atmosfera, şi asta cât mai grabnic. Plecă la Wisconsin, pe malul Lacului Upper Nemahbin, şi deschise un restaurant.

Patru săptămâni mai târziu: vreo douăzeci de perechi se adunară în pavilionul de dans de lângă hotelul „Lakeview”. Atmosfera era foarte veselă. Printre ei, sufletul petrecerii era domnul Goodman din Aurora,

patronul care înlocuise orchestra tradiţională cu o inovaţie modernă: pianul automat. Trebuia doar să-l înfunzi cu o monedă de nichel.

Pianele mecanice sunt nişte instrumente ciudate. Nu sunt o privelişte neliniştitoare clapele astea care se mişcă singure? Nu stă oare acolo un strigoi care cântă dansul? Domnul Goodman din Aurora nu-şi face astfel de probleme. Domnul Goodman dansează foxtrot cu o frumoasă parteneră. Cunoscătorii apreciază c-ar semăna (dacă n-ar fi chiar ea în persoană!) cu frumoasa Louise Lawshon, vestita „hostess" din New-York, divina cu piele albă şi rotunjimi afrodisiace, creatoarea de atmosferă din lumea miliardarilor, asasinată în piscina din locuinţa ei.

Domnul Goodman din Aurora dansa foxtrot cu această superbisimă parteneră. Tocmai trecea pe lângă uşă, când intrară în local cinci necunoscuţi. Erau îmbrăcaţi în haine impecabile şi făcea o impresie ciudată faptul că unul ducea pe umeri o mitralieră.

Domnul Goodman este desfăcut de parteneră, înşfăcat fără nicio vorbă. Alb ca varul, stă întins pe podea. Necunoscuţii, îmbrăcaţi în costumele lor impecabile, îl ridicară cu grijă, şi-l aşezară pe scăunelul de lângă pian. Ultima monedă a fost abia aruncată. Foxtrotul îşi continuă cadenţa. Doi din cei noi veniţi se căznesc să-l aşeze pe patron care alunecă mereu. Domnul cu mitralieră şi-a potrivit distanţa. Nu are nicio importanţă faptul că domnul Goodman e gata să alunece din nou. Primele gloanţe ţiuie şi izbesc în pian. Strunele pocnesc într-un zumzet strident. Sticla zăngăneşte. Într-un colţ stau perechile aflate la petrecere. Nu a fost nevoie de nicio comandă ca să se comporte cum trebuie. S-au aşezat de la sine cu faţa la perete, ascultând îngroziţi ţăcănitul armei ucigaşe, pocnetele şi zăngănitul.

Dar iată că-i tăcere!

Afară duduie un motor. Totul s-a liniştit. Partenerii se regăsesc cu greu. Unul câte unul se întorc de la perete şi privesc cadavrul patronului în al cărui trup medicul legist

a numărat 28 de gloanţe. Asta e tot. Moartea a mângâiat clapele pianului cu degetele ei de fantasmă în ritmul ultimului foxtrot al domnului Goodman din Aurora.

EPILOG

NEGOSTINA ÎL AUZI CHEMAREA de departe.

Îl auzi de departe despicând cu trupul lui puternic, suplu şi impetuos, spuma îngheţată a cerului scuturat în zăpezile proaspăt căzute. Şi-l închipui înaintând năvalnic, în salturi mari, împrăştiind acolo unde abia atingea pospaiul de spuză albastră o avalanşă orbitoare în jur, lăsând în urmă un evantai de pulberi în lumina nelimpede încă a zorilor.

Lenevise (ceea ce nu-i mai era de mult în obişnuinţă), stând tolănită pe cerga miţoasă, albă şi ea ca un polog de zăpadă, cu ochii-n geamul irizat în lumină, şi-l aşteptase. Îl simţise prin somn. Nu venea în fiecare zi. Când sosea, când şi când, avea ore diferite, după toane. Uneori îl auzea în puterea nopţii, alteori îi ieşea în cale-n pădure sau o pândea mirosindu-i pântecul gol la bulboana frământată mărunt de vâna izvoarelor din adânc. Bulboana lui Tudor, cum îi spunea şi cerbul, cum o botezase ea – în dorul bărbatului plecat. Avea, în crucea amiezii când se dezbrăca pe malul înalt şi se arunca în apele reci, limpezi şi sifonate ce-i lăsau băşicuţe mici pe piele, ca o spuză de diamante, cuibarul soarelui deasupra şi-un cuibar de foc ţâşnit din adâncuri. Adâncurile spre care cobora ca o vidră cu capu-n jos să muşte din şuvoiul de gheaţă şi să urce la suprafaţă să respire sub ochii frumoşi ai cerbului.

Acasă venea numai când n-o găsea în pădure şi-avea

poftă s-o adulmece de-aproape sau îl mânca fruntea, şi pomii de care se scărpina nu-l mulţumeau cu asprimea lor mirositoare a răşină şi sânge de iarbă. Venea să-i simtă moliciunea degetelor scurmându-i între coarne, s-o ia cu el undeva, să-i arate ceva sau să-i anunţe o veste. Tudor îi spunea, se-nţelege, şi lui. Multiplicat în arbori şi vietăţi, Tudor era prezent peste tot. Cedrul care-şi arunca umbra tremurată cu aroma amară până pe malul scăldătoarei ei şi-a lui Tudor celălalt, calul huţul care-o purta kilometri întregi prin pădure se numeau tot Tudor. Tudor stejarul. Tudor piatra din faţa uşii, Tudor viezurele, Tudor coţofana ce vorbea cu vidra în lumina lunii, când luneca în apele boreale, să-şi facă baia de la miezul nopţii. Chiar şi pe căţeaua ciobănească, neînfricata hăituitoare a lupilor, care-o păzea de-aproape şi de la distanţă, umplând pădurea cu glasul ei dârz şi poruncitor, o dezmierda Tudora şi-i făgăduise că primul pui să i-l boteze în apele bulboanei cu numele lui Tudor. Numai lupii se numeau Seco. Aşa-i striga Tudora lătrându-le numele şi-i amenința cu chefuituri scurte, clănţănind dinţii ascuţiţi de ragilă şi cremene, să-i ţină la distanţă.

Tudora nu era acasă. Ceruse voie şi plecase, ameţită de aerul rece, de ninsoare şi de zăpezile căzute, la stâna din marginea pădurii, în nuntire. Avea să lipsească trei zile. Trei zile şi trei nopţi, câinii ciobăneşti şi zăvozii din sat aveau să-i dea târcoale, mârâitori şi pofticioşi, zburlindu-şi spinarea ca la lup, şi ea să se lupte cu fiecare-n parte, şi numai cu cine avea să simtă că se potriveşte la putere să fugă-n pădure, până sub stejarul de lângă bulboană în poiana de lângă stejar şi cedru, şi să facă dragoste jumătate de zi sau jumătate de noapte, sub ochii cerbului, prietenul ei din celălalt neam.

După cum venea în dimineaţa asta, când Tudora provoca şi-ncerca vinoşenia cavalerilor ei admirată de ciobani şi de berbecul bătrân şi-nţelept care-nţelegea limba lupilor şi a câinilor, ca şi a oamenilor, avea o veste mare pentru ea.

Gonea aşa, săltând şi-naintând prin valurile nămeţilor, scuturându-şi coamele rămurate în aerul încărcat de cristale, făcând să răsune tot cerul, ca un candelabru.

Alerga dorind să trimită vestea înaintea lui.

Negostina surâse, dar nu-i ieşi în întâmpinare.

Aşteptă nemişcată în patul alb, pe cerga miţoasă, cu ochii pe geamul înfrigurat sub ninsoare.

O izbitură, scurtă, zgudui uşa.

Se ridică şi-i deschise.

Stătea în prag cu ramurile coarnelor ajungându-i până la umeri, nările umflate şi botul negru plin de mustul zăpezii.

Negostina îl scărpină în steaua frunţii.

— Ce vrei să-mi spui, Tudore? Ce veste-mi aduci?

Cerbul mugi, tremurându-şi buzele, şi-i adulmecă pieptul izbind-o cu botul.

— Nu mă păcăli! Mi-ai mai spus o dată c-a venit, şi nu era el.

Se sumeţi mândru, scuturându-şi greabănul puternic, şi-o mireasmă caldă de fân se răspândi în aer.

Era un cerb, cu fruntea-ngustă şi botul prelung, cu tăietură nobilă, frumos cizelat în ochii puţin bulbucaţi şi-n despicătura nărilor, în plină forţă a bărbăţiei lui, cu şolduri musculoase, pieptul puternic, arcuit ca o platoşă, fumuriu pe spinare şi roşcat-alburiu în partea dorsală, din care se contura proeminentă teaca însemnelor lui nobiliare sub moliciunea burţii spuzită cu-o uşoară spumă sidefie.

— Dacă se dovedeşte adevărată vestea care zici că mi-o aduci, şi declară, patetic, Negostina, ai de la mine un bolovan de sare!

Tudor scoase un muget slab zbârcindu-şi nasul cu nările tremurânde, şi buzele i se umflară dezvelindu-i dinţii într-un râs plin, scurt, care-i trecu un fior prin coapse.

Deasupra lui, pădurea vastă înflorea până-n cer, scuturată-n ninsoare. O ninsoare bogată, tihnită, mirosind a rufe curate şi-a piele proaspăt spălată. Pădurea şi cerul

se contopeau. Pomii păreau că urcă spre cer şi cerul cobora neîncetat, împrăştiindu-se în fierberea alburie a norilor ce se prăvăleau moale prin aerul de vată transformându-se în omizi de argint.

Negostina se întoarse-n casă lăsând uşa deschisă.

Cerbul n-o urmă. N-ar fi putut intra de coarne. Rămase-n prag bătând cu copita, nerăbdător.

Negostina încălţă pâslarii din piele de lup (cu al căror miros trebui să treacă două ierni să se înveţe şi să obişnuiască animalele), îmbrăcă şuba croită din pielea altor patru Seco, cu guler lat de-o palmă, căptuşită cu blăniţă de ied; îşi potrivi cochet, puţin lăsată pe-o sprânceană, căciula cu urechi şi cozoroc de şapcă, croite din spinarea negrie a lupului bătrân şi bolnav, hărtănit şi sfâşiat în luptă dreaptă de Tudora, în ajunul Crăciunului din anul când Miluţă venise s-o vadă. Miluţă, cumnată-su, tocmai isprăvise şcoala şi fusese proaspăt numit şef de gară la vreo patruzeci de kilometri în apropiere. Irina îşi făcea serviciul la aceeaşi gară de doi ani: era casieră, se-mpăca bine cu soacră-sa, motiv pentru care Miluţă, acum un tânăr serios, împlinit, cu-o mustaţă stufoasă, neagră, cu aer de şef cu autoritate şi prestanţă, plutea în al nouălea cer.

În cui, deasupra cuierului din coarnele căzute ale lui Tudor, de anul trecut, atârnau mănuşile din pielea aceluiaşi Seco răpus de Tudora, dar nu le luă. Nu era cazul. Doar când cobora gerul sub zece grade sau trebuia să lucreze cu mâinile-n omăt le lua.

În trecere, îmbrăcată, cu cerbul aşteptând-o în prag, lipăi pe stomacul gol o lingură cu miere din găvănosul burduhănos, smălţuit cu flori, în care aromitorul soare topit era amestecat cu-un degetar din celălalt soare, dătător de viaţă: cu-un degetar de lăptişor de matcă. Bău cu înghiţituri mici o ulcică de cidru şi ieşi trăgând uşa după ea, fără s-o închidă cu cheia. Nu încuia nici când era chemată-n oraş cu treburi birocratice (căci de asta nu erau scutiţi nici ei, ocrotitorii naturii) sau la şedinţele

trimestriale, de bilanţ. Oricâte amintiri mai păstra din viaţa cealaltă, de demult, în pădure era mai sigură de paza Tudorei şi cinstea vieţuitoarelor în mijlocul cărora trăia şi-a puţinelor fiinţe omeneşti care i-ar fi putut trece pragul, decât un custode de la tezaurul băncii Angliei cu toată paza instituită şi măsurile tehnico-ştiinţifice de securitate. Ce răufăcător îi putea intra în casă şi ce-i putea lua când bogăţia ei era toată afară-n pădure! Pădurea însăşi şi viaţa care-o ducea, în sfârşit, desprinsă din toate rădăcinile trecutului, după gustul şi pofta inimii sale. Trăia pe deplin împăcată viaţa arborilor şi viaţa cerbilor, viaţa Tudorei şi viaţa vântului care n-avea odihnă din zori. Viaţa ploii. Viaţa ninsorilor şi viaţa pământului bun ce se hrănea cu frunze, cu mustul zăpezii, cu soare şi umbră jilavă îngrăşată de arome tari şi izuri înţepătoare.

Cerbul o scăldă în limpezimea ochilor lui catifelaţi şi umezi, îi aruncă din gât un muget, declaraţia lui de iubire, şi, scuturându-şi grumazul de chiciură năruită din bradul avântat cu braţele pline de nea, aţintindu-i cărarea, o luă la goană prin pulberea fină, dispărând nălucire-n fumegarea ninsorii.

Negostina, pe urmele lui, îşi înfundă cizmele de lup în troian. Zvâcni scurt, cu capul pe spate, ţinându-şi răsuflarea, orbită de soarele gheţos şi de albeaţa strălucitoare ce schimba totul.

Pârtia înzăpezită, cu făgaşele subţiri şi-adânci, ca nişte cuie, două câte două, înfipte-n nămeţi, fulgerând albastru – urmele cerbului – şerpuia printre cuşmele albe, ireale, clădite din zahăr zgrunţuros, cu oglinzi negre în loc de ramuri, pe covoarele pomilor; plutind între cer şi pământ atârnate de barba ceţii; îngropându-se sub umbrele albastre înscorţoşate de chiciură.

Privind, uimită, împrejur, cu grijă să nu-şi rănească ochii, sufla în pumni, descheiată la şubă şi luneca înfundându-se în omăt, cu cizmele ei uşoare şi înalte, care-i ajungeau până la genunchi, unduindu-şi umerii şi braţele, de parcă ar fi vrut să zboare.

Zurgălăii veseli sunau în aer. Se rostogoleau, sub picioarele ei, prin zăpezi. Fulgii, căzându-i peste gene, aveau luciri de cristale. Pădurea se legăna văzută prin sticlă aburită, înceţoşată pe margini. Frenezia inefabilă şi aproape iluzorie care învăluia totul, irupând în lumină, făcea dorinţa ei neastâmpărată şi nerăbdarea ei dureroasă.

O gaiţă îi strigă ceva de pe-o creangă de stejar, dar ea nu-i dădu nicio atenţie şi nu-i răspunse, să nu piardă, să nu distrugă minunea aceea diafană şi lucrul important şi pur spre care se-ndrepta.

Îşi înălţă pieptul, să absoarbă cât mai mult aer. Lunecând pe vârfuri şi pe tocuri, parcă jucând şotron, urmări adânciturile rotunde lăsate de copitele cerbului şi ascultă distrată, cu o senzaţie tot mai acută de uşurare şi de tristeţe în acelaşi timp, şoaptele şi hohotele groase de râs care izbucneau pretutindeni; larma dihorilor prin vizuini hârjonindu-se cu zăpadă. Din cauza gerului, zgomotele se auzeau limpezi, fierbeau în aer şi se imprimau, ca nişte încrustaţii: clămpănituri uscate, seci. Nechezături, tălăngi şi clinchete mărunţind liniştea şi ferecând-o în zale de fier, apoi câte-o frântură de mormăituri urseşti; mugete slabe, cârâituri, ţipete răzleţe, chemări scurte, înăbuşite-n foşnetul mătăsos a ninsorii şi gemetele şi urletele de la nuntirea Tudorei.

Închise ochii, ameţită, apăsându-şi pleoapele cu degetele îngheţate şi respiră prelung, ca în somn.

Aproape, în marginea poienii, zări, dominând întreaga perspectivă, stiloul de înaltă tensiune care conecta oraşul din apropiere la circuitul naţional şi care-i strângea inima dureros ori de câte ori trecea pe lângă el, amintindu-i dimensiunile singurătăţii sale fericite şi misteriosul eden al civilizaţiei moderne, din care se izgonise odată pentru totdeauna.

Pentru totdeauna!

Îngustă ochii să filtreze soarele arzând violent, în barele transversale, şi privi aşa mult, înfiorată de ispita

chemărilor spre necunoscut, până ce totul se înceţoşă, clătinându-se deasupra şi-n jurul ei. Într-o pornire neînţeleasă, ca o dorinţă de-a pipăi nepipăitul şi de-a converti irealul în real, întinse mâna, să se sprijine de supleţea stâlpului ţâşnit din zăpadă, dar şi-o trase îndărăt, arsă de muşcătura gheţoasă a metalului.

În fond, şi la urma urmelor, nu avea ce să regrete şi nu regreta nimic. Ducea viaţa pe care-o merita. O viaţă frustă, simplă, elementară. Îşi păstra vigoarea trupului şi sănătatea sufletului înrudit cu esenţele şi cu robusteţea şi-nţelepciunea naturii, în aşteptarea lui Tudor. Se-mpăcase cu toate: cu lipsa confortului, suplinit de frumuseţea dumnezeiască din jur; cu lipsa unor alimente şi mâncăruri complicate, înlocuite cu rădăcini, fructe, miere de albine, lapte de capră, ouă de tot felul, până la cele de prepeliţă şi, rar, carne de vânat, infinit mai bogate-n vitamine şi mai generatoare de energie şi longevitate. Culegea şi usca bureţi, hribi graşi şi cărnoşi, mai buni decât orice friptură, pe care-i întindea pe sfoară ca pe ardeii roşii, săltându-i în lada din pod; coame dulci-acrişoare şi măcieşe din care făcea ceaiuri şi vin; coacăze pentru dulceţuri, ca şi frunze de măcriş pentru înăcrit borşul; zmeură şi mure brumate, strecurate de sub nasul ursului Tudor, pentru siropuri şi dulceţuri. Câte şi mai câte! Avea o cămară ca-n poveşti! Mere murate, mânătărci, chitoarce; slănină de porc mistreţ şi cârnaţi de urs; păstrăvi marinaţi şi borcane cu oţet de mere; putini cu chefir de capră şi lapte de măgăriţă. Îi aduceau pădurarii şi ciobanii din împrejurimi atâta lapte de măgăriţă că se îmbăia cu el. În toate poienile avea stupi sistematici, şi-n fundul pădurii, cu mirozna vegetaţiei luxuriante de junglă, buduroaie cu roiuri sălbatece ca pe vremea poveştilor. Din toate, miere, acriturâ, lapte şi carne dulce de peşte, ca şi din vinul de coacăz negru pe care-l pritocea în butoiaşe de dud îngropate-n pământ, ocrotit sub umbră de stejar, de curgea ca un foc întunecat în sânge, limpezind mintea, se-ndrepta cu măsură,

raţional, niciodată mâncând să se sature, niciodată bând mai mult decât împărtăşania care-i încingea carnea fără să-i îngreuneze capul sau picioarele, şi niciodată flămânzind sau însetând mai mult decât să simtă plăcerea şi bucuria mâncării şi băuturii. Se culca odată cu găinile şi se scula înainte de-a auzi bufnitura cerbului în uşă. Călărea un căluţ huţul cu pielea mătăsoasă de căprioară, spălat în fiecare zi mai la vale de „bulboana lui Tudor”, în râul în care se spăla şi cerbul, frecat cu peria până-i lucea părul ca zăpadă-n soare. Îi plăcea, să-i simtă coastele umflându-se sub apăsarea pulpelor ei, călărind pe deşelate, aplecată pe coama lui stufoasă, fără frâu şi fără bici, dirijându-l numai din strânsoarea palmelor şi a picioarelor. O dată pe zi, din primăvară până toamna târziu la căderea brumei, în crucea amiezii când, dincolo de-mpărăţia codrului, soarele pârjolea câmpul, toropea drumurile, usca albia apelor şi umfla asfaltul oraşelor, despicând pietrele, Negostina, ocrotită-n cercul ei magic, se dezbrăca fără sfială în umbra pipărată a cedrului ce-şi juca zdrenţele de lumină pe umerii ei rotunzi şi cărnoşi şi, de pe malul înalt, ca de pe-o trambulină, vegheată de pânda Tudorei şi de ochiul cerbului Tudor, se-arunca-n adâncimile de gheizere reci ca gheaţa ale „bulboanei lui Tudor”.

Poiana largă se deschidea înverzită lângă bulboană. Soarele bătea în ea încălzind-o ca pe-o tipsie de aur.

Lângă brad, în faţa sa, în celălalt capăt al poienei, se-nălţa un stejar bătrân, rotat, atât de fastuos şi măreţ în frunzişul lui des că arunca o umbră neagră împrejur. Neagră-albăstruie, încât, iarba părea de petrol. Acolo-i plăcea cerbului să-şi întâmpine şi să-şi înfrunte adversarii. Acolo, în largul poienii însorite, aştepta totdeauna cea mai frumoasă căprioară a pădurii, cu sfârcurile urechilor albe, sfârşitul turnirului dat în cinstea ei. Cedrul, în umbra căruia veghea Tudora, era atât de majestuos că ţi se curma răsuflarea, privindu-l. Numai norii cerului de vară din unele zile se mai puteau compara cu cei doi veterani

veghind pădurea din aceeaşi poiană unde-şi răcorea şi-şi umplea ea zilnic trupul cu vitalitate. Mândră că-n poiana aceea se petreceau toate minunile: nu numai boncăluitul prietenului bătrân, dar şi nunta cailor, a iepurilor, veveriţelor şi-a vidrelor care se iubeau în apă.

Până şi lupii, cu îngăduinţa Tudorei, veneau aici să se-mperecheze.

În cuprinsul acestei vieţi ce-o împresura şi cânta în ea ca o muzică, Negostina se-mpăcase şi cu gândul că unde-i Tudor sunt „tot oameni, e bine”, numai ea să-i poată trimite cât mai des pachete, care să-i păstreze sănătatea: lăptişor de matcă, salam de urs, brânzeturi şi dulceţuri preparate de ea, plante şi rădăcini pentru trebuinţi şi tămăduiri de tot felul; până şi iarba-fiarelor culeasă de lângă bârlogul urşilor, pe lună nouă, să-i dea tărie să reziste. Nu era nimic rău că stătea acolo. Mai bine, decât să se ticăloşească în altă parte şi-n alt mod. Nu era nicio ruşine. Aşa simţea ea. Stă acolo nu din voia lui. Aşa i-au menit judecătorii, vor fi ştiind ei de ce. Aşa cum avea să afle după întoarcerea lui Tudor, când totul se liniştise şi se limpezise şi-acesta-i povestise de „îngerul lui păzitor” care era atât de pornit şi de absurd în dorinţa lui de-a-i face de petrecanie, că-n ziua când trebuia să-l anunţe că i s-a isprăvit pedeapsa printr-un act de clemenţă, intrând şi el în amnistia generală, i s-a uitat în ochi şi, cu toate că ştia că nu-i mai poate face decât răul vorbelor în sine, decât zvârlindu-i în faţă soarta pe care i-ar fi hărăzit-o el, i-a spus senin că i s-a prelungit osânda la douăzeci şi cinci de ani.

A doua zi ieşea din temniţă, era eliberat, dar şocul acela n-avea să-l uite.

Ninsoarea cădea acum atât de deasă că pierdu urmele cerbului. Îl auzi chemând-o:

„Haide! Mai repede! Ce-ntârzii atâta!”

„Vin, vin!”, îi răspunse ea-n gând.

Ninsoarea, în pornirea ei mătăsoasă, cernită toată noaptea din cavalcada de nori lăsaţi cu burţile peste

pădure, înflori copacii, blagoslovindu-i pe fiecare cu însemnele puterii şi măreţiei sale: pe unul cu-o hlamidă; pe alţii încotoşmănându-i în cojoace miţoase; altora aruncându-le bundiţe de ied în spinare; turnând odăjdii pe brazi şi punând blănuri de hermină pe crengile cedrului; oblojindu-i cu vată şi feşe de argint mirosind a tămâie, sau, transformându-i în fantastici urşi polari plecaţi la plimbare printre banchizele de gheaţă de pe malurile gârlei şi pârâului.

Un gând zănatec o îmboldea să-şi lepede şuba de lup şi tot ce-avea pe ea, şi, goală, ca-n toiul verii, să se arunce în copca desferecată, să se închine izvoarelor din adâncul altarelor de gheaţă, dar chemarea cerbului o zorea.

Dincolo de poiană se-ntâlni cu pădurarul Ghiţă.

— Aide repede, doamnă! Ştiaţi?

— Ce să ştiu?

— Atunci de ce veniţi încoace?

— A fost Tudor şi m-a chemat! M-a scos din casă. Nu ştiu ce vrea să-mi arate!

Pădurarul izbucni în hohote cum îi era felul, dar îşi trase de seamă şi-şi acoperi râsul cu palma. Se sfia. Era bărbat voinic, dobora şi ursul, dar îl ciopârţise războiul. Venise de pe frontul „cu Hitler”, cum spunea el, cu falca obrazului smulsă şi un ochi cârpit, privind şui, într-o parte. Glumea singur că se uită cu-un ochi la făină şi altul la slănină. Mai avea şi-un genunchi betegit. Mergea târşind piciorul şi alignind, parcă punea fasole tot timpul. Asta, însă, nu-l împiedica să fie optimist, îngrăşându-se pe zi ce trecea din glumele zvârlite în dreapta şi în stânga cu nemiluita, zicând despre sine c-o să „aburce suta” pentru că „numai posacii se trec repede” şi el „Har Domnului” avea atâta haz în el, să mai dea şi altora.

— Chiar zău? Nu ştiaţi?! N-aţi primit veste?

— Nu ţi-am spus? De la Tudor. Dacă asta-i vestea, mi-a adus-o Tudor în dimineaţa asta, da încă n-am desluşit-o...

— Ha! Ce Tudor! protestă pădurarul. Eu grăiesc de domnul Tudor şi matali mă iei cu Tudor, cerbul!

— Am scrisoare! izbucni ea neputându-şi stăpâni ţipătul de bucurie şi surpriză. A venit scrisoare!

— Ce scrisoare! se hurducă de plăcere din tot trupul lui masiv, pădurarul Ghiţă scuturându-şi căciula şi netezindu-şi fruntea năduşită. A venit el, ce să-ţi mai trebuiască scrisoare!!

— Doamne! Ţine-mă, Ghiţă! Adevărat? Nu mă minţi?

— Păi te-aş minţi eu, doamnă, da să te mintă şi cerbul?

— Las că m-a mai păcălit o dată.

— Aceea-i altceva! Ştiu când. Când a venit tovarăşu şef de la gară şi i-am dat vin de coacăze negru, de nu mi-o adus nici-acu sticla-napoi.

— Atunci, Ghiţă, atunci! Şi lasă povestea cu sticla. N-o tot ţine întruna până la învierea morţilor. Ţi-am spus să vii să-ţi dau câte glaje, şipuri şi damigene vrei.

— Păi nu, doamnă, nu-ţi cadă cu supărare. Asta nu, că nu matali ţi-am dat. El să-mi înapoieze clondirul, că-n pădure-i de trebuinţă. Aicea nu-i ca la gară la dumnealui, să bei din şip şi să-l zvârli la gunoi.

— Doamne, Ghiţă! Şi cum e? E bine? E sănătos?

— Păi dar cum să fie, dacă vine la o doamnă ca matali? Ca bradu, doamnă! Ca bradu-n geru bobotezei! Tânăr şi frumos, nici n-ai zice că vine de-acolo! L-am lăsat dinainte c-o cană de puterea-ursului şi-o pulpă de păstramă... Cred că n-am greşit? Nu mă iei la sfadă pentru asta! şi-am dat zor după cerb, că mă gândeam să nu te dai dusă.

— Vino să te pup, Ghiţă! ce veste mi-ai adus, n-am să te uit toată viaţa!

— Apoi că nici eu, doamnă, glumi Ghiţă întorcându-i obrazul curat. Că şi eu de când aştept asta! Uite-aici, pe faţa asta, că pe cealaltă m-o pupat Hitler.

În frigurile dorinţei de-a-l vedea mai repede, nu mai auzi ce mai boscorodi în urma ei Ghiţă, pădurarul. O rupse la fugă şi tot într-un suflet o ţinu, descheindu-şi şuba să-i vină mai la-ndemână, scoţându-şi înfierbântata şapca de blană şi lăsând, izbită de crengi şi-mproşcată-n zăpadă, să-i cadă cocul şi să i se desfacă părul pe spate.

Zbura fâlfâind, cântând, cu păru-n ninsoarea deasă, prin avalanşele de troiene spulberate din crengi, ca o coadă de păun, zărind ici-colo, lângă urmele cerbului, urmele pădurarului.

O muzică dulce o purta. O bucurie cum nu mai cunoscuse. Totul în ea înflorea şi tresălta în beţia uşoară. Totul o ademenea şi-o împingea înainte.

Neliniştită, nervoasă, cu minţile rătăcite, ajunse.

Cerbul, întors cu spatele spre ea, cu capul slobozit în zăpadă, lingea un drob de sare. Soarele juca pe spinarea lui făcând tumbe de clovn. Se apropie şi-l îmbrăţişă, mângâindu-l între coarne, dar Tudor se scutură bătând cu copita-n zăpadă. N-avea chef de ea.

Femeia se repezi-n casă.

În cuiul din tindă atârna un palton vechi cu un damf pătrunzător, paltonul lui Tudor, de care se rezemă ca-ntr-un leşin, strângându-l în braţe, şi-şi îngropă faţa în stofa lui aspră, îmbâcsită de mirosuri aspre de puşcărie şi de adierea caldă a trupului lui.

— Ai venit cu-adevărat? şopti palidă, abia mai ţinându-se pe picioare, deschizând uşa odăii.

Bărbatul sări de la masă. O prinse în braţe să nu cadă.

— Cu-adevărat!

— Şi detot? Detot? gemu Negostina, zărind prin geam coarnele cerbului ce ridicase capul şi privea spre ea, şi se lăsă fără vlagă, la pieptul bărbatului, sorbind adânc în nări damful iute ce ţâşnea de la subţioara lui.

— Detot, detot, o linişti Tudor. Numai că nu ştiu ce-o să ne facem, râse el şi-o împinse s-o îndepărteze, să i se uite în ochi şi s-o vadă din toate părţile.

Odaia mirosea a ciuperci murate şi-a vin negru de coacăză.

— Eşti frumoasă! Eşti şi mai frumoasă! constată el, fericit. Dacă m-am gândit tot timpul şi mi-am dorit ceva, a fost să te găsesc neschimbată! Când colo tu eşti şi mai frumoasă!

— M-ai năucit, mărturisi ea. Sunt ca beată. Nici nu te

văd bine.

— Pe mine n-ai de ce să mă vezi. Vino aproape, să mă simţi.

Negostina se rezemă cu toată greutatea trupului de el aruncându-şi braţele pe umerii lui puternici, şi-abia atunci se regăsiră însetaţi, strivindu-şi piepturile şi gurile. Negostina îşi lepădă şuba din spate, lăsând să-i alunece la picioare, şi tot aşa făcu cu tot ce-avea pe ea, sufocându-se, până rămase într-o cămaşă moale de in.

Se uită pe geam afară.

Cerbul dispăruse.

Se uită la bărbatul de lângă ea şi-şi descheie un nasture. Se zări, îmbujorată, în oglinda din perete, de deasupra patului. Sânul ei tare se săltă afară fără să-l atingă.

Tudor se aplecă şi-şi îndesă faţa.

— Să-nchidem uşa, se nelinişti el.

— Las-o aşa! şopti ea. Cerbul a plecat după ciuta lui. Tudora e-n poiană. Toată pădurea nunteşte. Bine-ai venit, Tudore!

SFÂRŞIT

Lei 4,25

Colecția
« Romanul de dragoste »
132

Al. I. Ghilia realizează cu precădere caractere frămîntate de dureri tăinuite, păstrate cu grijă în adîncul sufletelor și consumate latent — nemărturisite, dar bănuite și sensibil transparente în exterior — pînă la deznodămîntul, uneori violent dramatic, determinat de necesitatea adoptării unei atitudini în fața realităților obiective care pune în lumină o rară generozitate a caracterelor, o frumoasă ținută morală, un excelent fond uman.

CONSTANTIN CUBLEȘAN

Din proza aceluiași autor: *Cuscrii* — 1958, *Îngeri biciuiți* — 1967, *Ieșirea din apocalips* — 1962, *Secol nervos* — 1969, *Appassionata* — 1971, *Recviem pentru vii* — 1972, *Vremea demonilor* — 1974

ULTIMELE APARIȚII:

123 Jan Kozák ■ Mariana
124 Gilbert Cesbron ■ O albină se zbate în fereastră
125 Gala Galaction ■ Roxana ● Doctorul Taifun
126 Füst Milán ■ Povestea nevestei mele
127 Alexandre Dumas ■ Gemenele
128 Emile Zola ■ Creație
129 A. de Lamartine ■ Raphaël ● Graziella
130 Ion Brad ■ Descoperirea familiei
131 Victor Hugo ■ Han din Islanda